

ఇండియా విప్లవాంధు దేశముల రాజకీయ పరిస్థితులు.

—(1)—

ఈవిషయమును గూర్చి యొకరు 'టైముస్ ఆఫ్ ఇండియా' పత్రిక కిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

పెంట్లండు ప్రభువు గారి కిట్లాలోచనా విరహిత కార్యము, దేశమందంతటను ఆకాంతివాదమునకుఁ గారణ భూతియైనది. ప్రభుత్వము ప్రపంచమును వేధించుచున్న యా క్రూర సంస్థానము ప్రారంభమగు సమయమున వైప్లాండు దేశ మంతటను యేర్పడినది. విప్లాండు జాతీయ వాదులకు హామీయగుటను సంపాదించుటకు సర్ ఎడ్వర్డు కార్న్ నుగారు ప్రభుత్వము వారితో కత్తిగట్టి పోరాడ సంసిద్ధులై యుండిరి. యుద్ధము తీవ్రముగ నున్న యనంతమున, విప్లాండు దేశ మభివృద్ధిపొందునని, ఏకైకత్వముగను, ఆంగ్లోభాషా భూయస్యముగను నిర్వహించునని.

అందుచే, నిరంకుశాధికారము దగు కష్టము ప్రభువు గారు గూడ, విప్లాండు కిట్లాలోచనా విరహిత, అంగ్లేయులు చేయు యుద్ధమును జయప్రదముగ గొనసాగింప యత్నించుటలేదనియు, రాజకీయమున హామీయగుట సుసంగి, దేశమున కాంతి నెలకొల్పి యాయుధమునకు సహాయమునకు నట్లు గావించవలెననియు, ప్రభువుల సభలో నుడివయ్యెడిది.

ఇక హిందూదేశ పరిస్థితుల నియత యవలోకింపము. భారతదేశము గాజభక్తి గలిగి, శాంతిపరిపూర్ణమై, అంగ్లేయుల విజయమునకై తన పుత్రులను, భవమును, సర్వమును భారవోసి, సామ్రాజ్య సేవకమునకై పడరాని కష్టముల పడుచుండినను, సామ్రాజ్యముయొక్క శత్రువుల వై యుద్ధ సమయమున ప్రయోగింపదగిన, కఠినమగు ఇండియా రక్షకశాసనమువారే బడి యెన్నియో కడగండల గడుచు చున్నది. యధానంతరమున హిందూదేశ పరిపాలనాపద్ధతుల నిర్ణయించి ప్రకటింపుదనియు, హామీయగుట ఆశయమున కనుగుణమగు సంస్కరణముల చేయవలయు ననియు భారతీయులు చేయు న్యాయసమ్యతాందోళనము నణగద్రొక్క యత్నింపుచున్నారు.

విప్లాండుదేశ మరాజకీయలో నుండి, అంగ్లేయులకు పక్కాలోని బద్దెమగుటచే, ఆదేశపురాజకీయ సేరకు లగు ఖయీదీలను ప్రభుత్వమువారు విడుదలచేసిరిని కామన్సువభలో బోవగలగారు ప్రకటించిరి. కాని హిందూదేశము గాజభక్తి భూరితమై శాంతిపరిపూర్ణమగుటచే పెంట్లండు ప్రభువు గారు శాస్త్రసమ్యక్తముగ రాజకీయ సంస్కరణలబ్ధికై యాం దోళనము చేయుచున్నారని తెలిపిరి, బీసెంటమ్మగారిని ఆమె యిరువురి సహకారులను ఇండియా రక్షకశాసనము ననుసరించి నిర్బంధావాసమున నుంచిరి.

ఈ పెంట్లండుదేశముల స్థితిగతులను సరిపోల్చి చూచిన యెడల, భారత దేశీయుని మానసమున నపాయకర మగు నాలోచన బుద్ధినింపవచ్చు. పెంట్లండు ప్రభువుగారు చేసిన యుపన్యాసమును ఇతివృత్త పరిపాలకులు గూడ నామోదించిరి. కాని ప్రభుత్వమువారి తేమును నెవ్వరు నరయరైరి.

మామ సంవత్సరముల నుండి తీవ్రముగ జరుగుచున్న మహా సంస్థానము గొప్ప ఆశయములకై జరుగుచున్నది. అందు చిన్న రాజ్యములు స్వాతంత్ర్యము ననుభవించవలెననియు, పెట్టి అధికారకంపన్న మగు దేశమైనను వీనిపై రాజ్యము జేయక, వీని వ్యక్తిత్వమును, స్వయంత్రముగ పెంపొందించు కొనవను నీయవలెననియు మిత్రమండలివారిలో బాధ్యతగల నాయకు లనేకపర్యాయములు ఘంటాపథముగ వక్కాణించి యున్నారు.

ఇట్టి సందర్భములలో, మిత్రమండలివారి ఆశయముల కనుగుణముగ హిందూదేశపరిపాలనా విధానములను ప్రకటింపుదని ప్రభుత్వమువారిని కోరుట మహాపాతకమా? అట్లు కానియెడల, దొరతనమువారు కఠినశాసనప్రయోగముగావించు టెందులకు? ఈ విధానముల ననుసరించువారు దేశచరిత్రలను పరిపరచిన తోచెడిది. భావస్వాతంత్ర్యమును రూపుమాప యత్నించుట అత్యధిపాతకమునకు కారకము. ఈవిధముగనే రష్యాదేశపు నిరంకుశాధికార ప్రభువు కూడ వర్తించి ప్రజల బలదాముల జెట్టినాడు. కాని దేశము బాధల సమభవింపలేక పోయినది. రుష్యాధికార వర్తి అధికార మిందు మూలమున నామ మాత్రావశిష్ట మైనది.

మా లండను లేఖ

—(2)—

(పూర్వ సంచికానుబంధము)

ఆహారపదార్థములు, నూతనోద్యోగి

ఆహారపదార్థ పరిపాలనము కోదరు మియరు ప్రభువున కిచ్చింపలేదు. ఈ పదవికి రాండ్ల ప్రభువు నియోగింప బడినది 15-వ తేదిని బోవలగాదు వెలువరించిరి. ప్రభావోగ్య మంత్రవర్గమును నెలకొల్పి యత్నించు చుండుటచే రాండ్ల ప్రభువు స్థానిక పరిపాలనా సంస్థమును విడువ నిచ్చింప దయ్యెను గాని బలవంతమునై నిషేధన సంకీర్ణమయెను. ఆహార పదార్థపరిపాలనోద్యోగిత్వమును చేయనిన వెంటనే, లాభముల జేసికొను నుద్దేశము గల వారిని చక్క బరతుననియును, ఆహార పదార్థముల భరణు తగ్గించుట ఆత్యావశ్యకమనియును రాండ్ల ప్రభువు నెల్లడిచేసెను.

రాజకీయ బండెలగు విప్లాండు దేశీయులను విడుదల చేసితిమని 15-వ తేదిని ఛాన్సెలరు తెలియపరుపగనే సభ యందంతట నుత్సాహము కలిగెను. అందు విప్లాండు సభ్యులు పట్టరాని సంతోషము నందిరి. విప్లాండు సభ జయప్రదముగ జరుగ వలెనని తుమాపణ సెనుగుట యగత్యమని ప్రజలు తలచి యుండుటచే, దొరతనమువారి కై వీలను విడుదల చేతునని ప్రజలదివరలోనే యూహించియుండిరి.

విప్లాండు విప్లవమున పనిచేసినందువలన బంధింపబడిన మార్క్స్విజ్ఞా అను నామె విడుదలచేయ బడుటయెగాక, నీమె పాల్గొంటు సభ్యులతో పాటు నిన్నటిదినున (20-6-17) విందారగించుచుండెను. ఈమెతోడ నీమె సోదరి ఇకగోరు బూతు, అను నామెగూడ యుండెను. చెరసాల భోజనమున నుండి మార్క్స్విజ్ఞాన కేంత్ శీఘ్రమున స్వేచ్ఛయలవడి, విందారగించుట లభ్యమయెను!

చెన్నపురి ప్రవాసశిక్షలు

నిన్నటిదినుననే చెన్నపురి ప్రవాసశిక్షా సమాచారము లివట పత్రికలు వెలువరించెను. విద్యార్థులవిషయమై చెన్నపురి, బొంబాయి దొరతనము లొనర్చిన నిర్బంధములను గూడ హిందూదేశపు తపాలాలో నిన్నటిదినుననే వచ్చినవి. పొర పాలుని బులెటిను పత్రికలయము కోధింపబడిన దనియు, సేరాకోపణ మొనర్చు పత్రికలయమున్నగున వెన్వియు కాన రాలేదనియు గూడ తెలియవచ్చినది. అంగ్లేదేశపు పత్రికాసంపాదకులెట్టి విషయముల నెత్తుకొనరు. వారేమి చేయగలరు? విప్లాండు కైదీలు తుమింపబడు చుండుటయు, ఇండియాలోని ప్రభుత్వములు కఠినమగు శాసనములు చేయుచుండుటయును పోల్చిచూచిన వ్యత్యస్తము వ్యక్తము కాగలదు.

నిరంకుశాధికారుల యొక్కయు, అంగ్లో ఇండియనుల యొక్కయు అగ్రహమునకు పాత్రురాలగుటకు బీసెంటమ్మ గారేమిచేసిరి? ఆమెయెం దెట్టి లోపములన్నను, పెంట్లండు ప్రభువుగారును, అంగ్లోఇండియను పత్రికలును ఆమెపై నెట్టి దోహదోపణమును గావించినను, ఆమె యెప్పుడు ఆరాజకాం దోళనమునకు విముఖురాలై యున్నదని యెల్లరు నేకగ్రీవముగ చెప్పక తప్పదు. బీసెంటమ్మ గారి పై నన్యాయముగ కఠినశాసనము ను పెంట్లండు ప్రభువు గారు ప్రయోగించుటచే, రాజకీయ సంస్కరణములకు జేయబడు న్యాయసమ్యతాందోళనమునే అణగద్రొక్క ప్రభుత్వములవారు యత్నింపుచున్నారని ప్రజలలో నభిప్రాయము గలిగి, దేశముననొక నూతనశక్తి యుద్భవమైనది. భారతవర్ష మందంతటను వ్యాప్తుమగుచున్న కోపాలనమున కిదియే కారణము. నిరంకుశాధికారులు బీసెంటమ్మగారి యుద్ధమును అసంతుష్టిదాయకమైనదని తలచినంత మాత్రమున దాని కాన్య భావమురానేరదు. ఒకవేళ ఈమె యత్నము లశాస్త్రీయము లే యైనవో, ప్రభుత్వమువారు కూడ న్యాయసమ్యక్తముగనే యీమెయెడల వర్తింపక, ఇండియా రక్షకశాసనము నెల ప్రయోగించిరో తెలియరాకున్నది.

బ్రిటిషువారు ఘోరసంస్థాన నిమగ్నమానసులై యున్నతటి నెట్టి రాజకీయ సంస్కరణముల గోరుట పాడికాదని మనవారిలో కొందరు నుడుపుదురు. కాని, విప్లాండు, దక్షిణాఫ్రికా, ఆస్ట్రేలియా, కనడా, ఇంగ్లాండు దేశములలో నైతము ప్రభుత్వమువారికి ప్రతికూలముగ నాందోళన పోయి యుద్ధసమయమున జరుగుచుండలేదా? ఇట్టి సందర్భమున హిందూదేశమున న్యాయసమ్యతాందోళనము నైనను గావించరాదని చెప్పట భర్మమా?

6, జూలై 1917

పి. డి. ఎమ్.

శ్రీలలితయము

బీసెంటమ్మగారి నిర్బంధావాసశిక్షా సమాచారము దెవవశమున శ్రీలలిత రాజకీయస్వాతంత్ర్యము సెనుగుటను గూర్చి పార్లమెంటుసభలో చర్చయగు దినముననే తెలియవచ్చెను. ప్రతిపక్షు లోడింప బడిరి. శ్రీలలిత విజయము కలిగి సంతోషము హెచ్చెను. గాని దూరదృష్టిగల కొందరు, విశేషముగు సంతోషమున కవకాశము లేవనియు, పార్లమెంటు సభలో నెట్టి తీర్మానము లనేకము లిదివరలో చేయబడియుండెననియు, అనుచున్నారు.

గ్రీసులోని మార్పులు.

మిత్రమండలివారి హైకమిషనరు ఎమ్. జోసెఫుగారు చేరిన యనతికాలముననే కాంప్లెంట్లను రాజు సింహాసనమును వీడెను. గ్రీసురాజ్యము నీరడు విడిచినందువలన కొంత విశ్రాంతి కలిగినది గాని విశ్రాంతి తాత్కాలికమైనదయ్యెను. క్రొత్త రాజుగారి ప్రకటనము ప్రాత సార్వభౌముని స్మరింపజేయును. ఆచారతరము లెన్నియు సంభవింపకుండిన, వెనిజలసు గారధికారమునకు రావచ్చును. తనూలమున మిత్రమండలివారికి గ్రీసు రాష్ట్రమున ఆనుకూలముగ నుండును.

పాలెస్టినునందలి యూదు లాపురమును తమస్వంత మొనర్చుకొని తమపాలనము నేర్పరచుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. తత్కారణమున నిచట హమ్మదీయు లందరును కాగ్ స్ట్రెను మందిరమున సెకసభ జేసిరి. సభాధ్యక్షుడు, ఇస్హానీ, కిడ్వో మున్నగు మహమ్మదీయులు, "సేలెస్టినునగర మొక్క యూదులకేగాక మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులగుడ పుణ్యభూమి"యను నశక్తిమును సెక్కి పలికిరి. మతగురువు మహమ్మదువారు మెడినాలో పూడ్చబడియుండినను, మహమ్మదీయులు మెడినాకంటె జెరూసలేమునె ఎక్కువ పుణ్యభూమిగ నెంచుచున్నారు. ఇది గాక మహమ్మదీయ ప్రభువులు క్రైస్తవుల కెన్ని విధములనో సహాయ మొనర్చియుండిరి. క్రైస్తవుల లొకరి సెకరు నజరుకొనకుండ గాపాడినది మహమ్మదీయ పాలకులు. క్రైస్తవులు గొనివచ్చెడి సరుకులపై వీరు సుంకములను విధించియుండలేదు. తురుష్కదేశము యుద్ధమునకు దిగుటకు పూర్వము, మహమ్మదీయుల పుణ్యస్థలముల కెట్టి హానిని గలిగింపకుండుమని అంగ్లేయులు వాదన మొనర్చియున్నారు. ఈవాక్యము నిపు డాంగ్లరాజనీతిజ్ఞులు పాలింపనగునని వైసభయందు హెచ్చరింపబడినది. లండను పత్రిక లీపై విషయమును చర్చించినవి కావు. విషయ మంత ప్రాముఖ్యమగునదని యాపత్రికలు తలంపకపోవుట శోచనీయము.

కాగ్ స్ట్రెను మందిరమున 19 వ తేదిని తూర్పుఇండియా సమాజమువా లొక సభను గావించిరి. సభయందు బొంబాయి పురాకోగ్యమును గూర్చి సి. కార్క్రిటు జేమ్సు ఎమ్. ఐ. సి. ఇ. గారొక యుపన్యాసమును చదివిరి, బొంబాయి నగరమున మురికి నీటి కాలువలస్థితి చాల శోచనీయముగ నుండెను. ఈ విషయమున శ్రద్ధబట్టి పనిచేయు నారంభింప భనము లభ్యపరచిరి గారు. అక్కడక్కడ స్వల్పమగు కార్యముల నీకారణమున తలపెట్టవలసి యుండెను. ఇట్లు 40 సం॥లు జరిగినది. ఇప్పుడు బొంబాయినగరమున మురికినీటి కాలువలు చక్కగా నమరియున్నవని జేమ్సు గారు తమ యుపన్యాసము నంత మొందించిరి.

ప్రత్తిపండించునట్టియు, నూలును వడకునట్టియు ప్రదేశములు తెలిసికొనవలసిన విషయమొకటి కలదు. నూలుసంకుల వ్యాపారము తాత్కాలికముగ చేయగూడదని 20 వ తేదీని వర్తకసంఘమువా లొక నిబంధన సెనుర్పిరి. నూలుసంకుల ధర 1½ పిల్లింగులకు పెరిగిపోయినది. యుద్ధమునకు పూర్వమున వీటిధర సుమారు 7 పెన్నులుండెడిది.

టాంకామైరులో ప్రత్తి చాలక యున్నది. ఇంచువలన వారలకు చాల నాత్రముగ నుండెను. ప్రత్తినియిన చాల స్వల్పముగనుండ, విదేశములనుండి ప్రత్తి విస్తారముగ దిగుమతియగుచుండుటలేదు. ప్రత్తిపంట స్థితిగూడ సంతృప్తికరముగ లేదు. యంత్రాలయములను కొంతకాలము కట్టిపెట్టవలయునని యంత్రాలయాధికారులును కూలీలును గూడ భయమందుచున్నారు. కట్టిపెట్టెలింకను కఠవుగ నున్నవి. వర్తకపు స్త్రీమధ్య గూడ చాలతక్కువగ నున్నవి. —మెనేజి పత్రిక.

సంయుక్త పరగణాల లెట్టి సెంటు గవర్నరుగారు క్రొత్త సెంట్రల్ హిందూకాలేజీని తెరచిరి. వారణాసిమహారాజుగారును, సర్ సుందరరాణుగారును పండిత మదన మోహన మాశ్యగారును, మహామహాపాధ్యాయ పండిత ఆదిత్యరామ భట్టాచార్యగారును, బాబు భగవాన్ దాసు గారును, రాయ బహద్దరు చక్రవర్తిగారును ఇంక ననేకమంది భారతీయులును, శ్రీలును ఆచటికి విచ్చేసిరి.

సాంఘిక శాస్త్రము.

సంఘ సంస్కరణము.

సూర్యనారాయణరావుగారికి ప్రత్యుత్తరము.

అమెరికానుండి ఆవటపల్లి నారాయణరావు గారిటులు

వ్రాయుచున్నారు:—

ఏప్రిల్ 4వ తేదీ ఆంధ్రప్రదేశ్ యందు శ్రీ వ్యూహ సూర్యనారాయణరావుగారు సంఘసంస్కరణ సభలనుగూర్చి చర్చించుచు సాంఘిక శాస్త్రము లని కొన్ని ప్రత్యక్షవిరుద్ధ సూత్రములను ప్రకటించినారు. సూర్యనారాయణ రావుగారు బి.ఏ. బి.ఎల్; ఎల్.టి; అను మూడు పరీక్షలయందు గుర్తింపు ప్రభావితమైన వ్యయవాదులు. దేశహితైకాభిలాషులు. సహచార సంపన్నులు. ఇట్టి వారి యభిప్రాయములను సామాన్యజనులు, ఆత్మవిచారణ లేనివారు, పరమ ప్రమాణముగ గ్రహింపడము. కావున, నా ప్రత్యుత్తరము.

సూర్యనారాయణ రావుగారు మన సంఘ సంస్కరణలను గూర్చి చెప్పినదంతయు యధార్థమే యగును. మన సంఘ స్వరూపమును, తత్వమును తెలియని నే ఎంత పెనుగులాడినను బి.కే.ఎ.లకు లుగ జాలదు. అది యనగమునే వాటిల్లజేయును. మనదేశమున మూఢ విద్వాంసులు మన జీవప్రకృతిని కళపటముకొని, మనలను కేవలము జీవచ్ఛములను గావించినవి. మన దేశమున మతము పేరన అవలంబింపబడుచున్న అభిప్రాయములలో నూటికి 99 వంతులు మంత్రములు, తంత్రములు, బలలు, మాఢ విశ్వాసములు తప్ప, జ్ఞానభాగము సామాన్యులలో నే కాదు విద్వాంసులకును చెప్పకొను వారిలోను కనుపడదు. ప్రస్తుతము మనసంఘము పట్టుకాయలోని పురుగువలె కేవలము మృత్యువు జెందలేదు. చలనము కలిగియుండదు లేదు.

కాని, “సంఘముయొక్క పరిమాణావస్థకును, దాని చుట్టునుండు పరికరములకును భిన్నమైన నూతనభావములు, అభిప్రాయములు, బలవంతముగా చొప్పించినను అవి కాశ్యతముగ స్థిరపడవు” అని సూర్యనారాయణ రావుగారు లిఖించియున్నారు. పరిణామ సిద్ధాంతమునగా నేమి? ఈ సిద్ధాంతము ప్రకారము ప్రపంచమంతయు భిన్నరూపము ధరించియున్నది. ఈ భిన్నత్వము పుట్టుకతోడనే కలుగును. జీవోత్పత్తి విశేషమయి, నానాట జీవయాత్ర దుర్బల మగుచున్నది. ఇట్టి జీవయాత్రయందు సంక్రమించుచున్న సంఘట్టకు నిలువ లేని ప్రాణులు నశించుచు, నిలువ శక్తిగలవి ప్రబలి వర్ధించుచున్నవి. ఇదియ పరిణామ సిద్ధాంతము. మనమీ నిరంతర సంఘట్టన యందు నశించుచున్నామా? లేక వర్ధించుచున్నామా? ఇదియే మన యాంధ్రులు చేయవలసిన విచారణ. ఇట్టి సిద్ధాంతము నాధారపఱచుకొని, సూర్యనారాయణ రావుగారు “సంఘముల యభివృద్ధి స్వభావజనితమైనదే కాని, ఒకరి చేతులలో లేదని” బహుసాహసముగ బలికినారు. ఇది సాంఘిక ధర్మము కాదు. యభివృద్ధియంతయు మానవుని హస్తగతమై యున్నది.

అభివృద్ధియనగా నేమి? మార్పు అనగా నేమి? మార్పు అభివృద్ధి కావచ్చును. కాకపోవచ్చును. కంటికి గనుపడునది మార్పు. బుద్ధిచే నిర్ణయింపబడునది, అభివృద్ధి ఒకటి వట్టి కదలిక. ఇంకొకటి ప్రజలకు కుభమును, సౌఖ్యమును నొనగూర్చునది. మనదేశమున జరుగుచున్న విపరీతపు మార్పులన్నియు అభివృద్ధి సూచకములుకావు. మనము మారుచుండవచ్చునగాని అంతమాత్రమున సంఘము వృద్ధిచెందుచున్నదని చెప్పి పీలులేదు. అభివృద్ధియంతయు ప్రయత్నమువై నాధారపడి యున్నది గాని స్వభావసిద్ధముగ గలుగునది కాదు. సంఘము విషయమున స్వభావసిద్ధ ధర్మము నాశనముకాని వృద్ధి కాదు. మృత్యువుకాని ప్రాణముకాదు.

పరిణామము అన్ని ధర్మములవలెనే ఇదియు సౌక ధర్మము. దానికి మనము బద్ధులమయ్యును సేవకులముకాము. పరిణామమువలెనే మానవకోటియొక్క అభివృద్ధి కనేక ధర్మములు నిర్వచింప బడియున్నవి. వీని యవలంబకులు సుఖించెదరు. తదితరుల దుఃఖించెదరు. పరిణామ ధర్మముకా నిండు మడియొక ధర్మము కానిండు. ప్రజలను బడిపంతులు వలె బెత్తుమనీకొని ముందునకు నడవజాలదు. అదియొక హెచ్చరిక. నడువలసిన దారిని, దారిలోగల అటంకములను చూపునగాని, చేయిబట్టి గమ్యస్థానమున కీడ్చజాలదు. అది మన భూత భవిష్యద్వర్తమానముల గలికి కర్తకాదు. అది సర్వ కాలముల యభివృద్ధి ముందుగ నే వ్రాసిపెట్టి యుండలేదు.

అటులయినచో ప్రపంచమంతయు నీసరికే నశించి యుండును. ఇట్టియవస్థలో, మానవ ప్రయత్నమునకు వ్యవధియే యుండదు. పరిణామము ప్రయత్నము చేయును! నిరంతర ప్రయత్నము చేయును! సంఘట్టమునందు మునిగి పోకును. నలిగి పోకును అని సాహసించుచు అభివృద్ధికి పురికొల్పు చున్నది. సాంఘిక శాస్త్రమునందు, బుద్ధిపూర్వకమగు ప్రయత్నము ప్రధానముకాని, స్వయము కాలనశము చేసి, కాల విద్యబడురీతి నీడ్వబడునది ప్రధానముకాదు. ఇందు మొదటిదే గమ్యస్థానమునకు చేర్చుకొని గలిగి యున్నది గాని రెండవది కాదు. ఈరెండవ పద్ధతి మన కెల్లప్పుడు అనుభవమునందున్నదే. మన తండ్రులు మనతాతలు మనముత్తాతలు నివసించిన ఇంటియందే నివసించుచు, వారు శ్రద్ధవలె చేయవలెనే శ్రద్ధ వీరుత్రాగుచు, వారు వదలిపోయిన కొయ్యముక్క తోడనే సేవ్యము చేయుచు, ఎన్నడైన పాగుగూగుచు కెళ్లవలసి వచ్చినను నుయిలపడకుండ కాలినడక నడచుచు, అక్కడకు మనచెంబులు, మనతపైలు, మనబియ్యము, మనపప్పు, మనకప్ప, మూటగట్టుకొని వెళ్లి, పొరుగువానవలయుండ స్వయంసౌకములు చేసికొని, భోజనచయమున కాగియైన చూడకుండ తెలుగట్టుకొని భుజించుచు, నాలుగువేల సంవత్సరముల నాకు పెద్దలు చెప్పిపోయిన దానికి ఆక్షమైన వ్యత్యాసము లేకుండ, విచక్షణలేకుండ, విచారణలేకుండ ప్రాప్తమవుచు నడచుచుంటిమి కదా! సూర్యనారాయణరావుగారు నిర్వచనముచేసిన స్వభావసిద్ధమైన అభివృద్ధి యిదియే! ధర్మమునకు నాక్షిణ్యము లేదు. అది తనయధికారమును మూడసాదములతో నిర్వహించుచు, నీటిక సంఘట్టనయందు బుద్ధిబలము, శీరీరబలము, నీతి బలములేని చందప్రజ్ఞలను వెనుకకిచ్చి పాదవేయుచున్నది.

వేల్పుపారియున్న ఆచారములు సులభముగ నశింపవని యు, అవి కొంతనష్టమును కలుగజేయుచున్నను, వానిలో నున్న మంచినిబట్టియే వానిని జనసామాన్యులు ఆవలంబించుచున్నారనియు, మఱియొకసంగతి వ్రాసినారు. అవును నిశ్చయమే. ఏప్రతిస్థాపనమును విచారణలేనిదే ఖండించుట మిక్కిలి యసంగతము. మూలచేదము చేయుట బుద్ధిహీనత. కాని, శాస్త్రములు కానిండు. ఆచారములు కానిండు. మానవుని యభివృద్ధిని నిరోధించునంతవఱకు ప్రమాణములు కాజాలవు. ముమ్మొకరి, శ్రీ కాశీనాథుని నాకేశ్వరరావుగారు “లోకమునందు సంఘ వ్యవస్థలు, ఆర్థిక వ్యవస్థలు, రాజ్యవ్యవస్థలు, ధర్మవ్యవస్థలు, మతవ్యవస్థలు, మానవవికాసమునకై ఏర్పడినవి గాని, మానవుడే వ్యవస్థలకై యేర్పడలేదు” అని లిఖించినారు. ఇదియే సరియగు తత్వము. ఇదియే సాంఘిక ధర్మము. మన సాంఘిక జీవనమంతయు మతముచే బంధింపబడి మానవులందఱు ప్రతిమలవలె నాడింపబడుచున్నారు. మానవుడు ప్రకృతికి స్వామిగాక భృత్యుడై యుండికాలమున నుత్పన్నమైన అభిప్రాయములతో, శుద్ధ ఛాందసపు కర్మలతో లోకమును నడుప బ్రయత్నించుట బహు అక్రమము. ఇట్లు బంధింపబడిన వ్యక్తులకు మార్పుగిట్టనేగిట్టదు. ఆచారము పేరన శ్రీలను బానిసలుగ జేయుచున్న వారలకు, ఛండాలరకు మృగతుల్యులుగ నొనర్చినవారలకు, ఆర్థికసంపద నాముష్మిక సుఖమునకు భంగముగ నెంచినవారలకు, కులముపేరన మానవకోటియొక్క సమస్త వాంఛలను నిర్మూలముచేసినవారలకు, సర్వపూజలు, ఆశ్చర్యప్రదతీర్ణములు, ముడుపులు, అయ్యవారకొలుపులు, గ్రహణస్నానములు, వేదాంతధర్మము మొదలు సమస్త మూఢవిశ్వాసములు మనలో నిరంతరముగా మతముక్రింద సాగుచున్నవి. కాబట్టి సర్వానగ్ధములకు మూలము అజ్ఞానము. ఈ యజ్ఞాన భావనత్వమునండి ప్రతివ్యక్తియు విముక్తికావలయును. ఇది మహాత్మ్యవై కార్యము. సగంధ ప్రయత్నము. అందువలన బహుస్వల్పమైన మార్పులతో తృప్తిపొందక తప్పదని సూర్యనారాయణ రావుగారు వ్రాసినదానితో నేనేకీభవింపజాలను. అల్పసంతృప్తి అనుమాటను దీనివైచి, నిరంతరమైన ఆశ, ప్రయత్నము, ఫలము అని వ్రాయుచు మానవునకును పశువునకును గలభేద ముచటనే. పశువు పరిస్థితులచే బంధింపబడి యున్నది. మానవుడు తనయిచ్ఛాశక్తిచే పరిస్థితులను మార్చు మహాశక్తి గలిగియున్నాడు.

ఈ ఆసాధ మానమునందు లేవల్ల తాలూకా వెల్లటూరు నందు పు. సూర్యనారాయణ గారిచే దేవీయజ్ఞము చేయబడి 9 దినములు అన్ని వేళలను వీధిసాదలకు వ్యభేదము, లేక అన్న దానము చేయబడినదని, ఒక విశేషి వ్రాయుచున్నాడు.

డొ ట డొ ట.

విజయ నగరము.

శ్రీరస్తు చిరంజీవిని నాజ్యేష్ఠ పుత్రికాత్మకుగు కృష్ణను విాతల్లి భారతమాత చిరాయరాజోవైశ్యర్యాభివృద్ధి యశస్సువృద్ధిగా ఆశీర్వదించుచు వ్రాయుచున్నాము:—
అమ్మా! సర్వసంగపరిత్యాగ మొనరించుకొని యిప్పటికించిమించుగా పాతిక-ముప్పది సంవత్సరములనుండి నిరంతరము నిరంతరాయముగా రాత్రింబవళ్లు నిద్రాహీనులు సయితము లత్యంతైక్య నువల నుద్ధరించుటై దిక్షపట్టి కంకణము కట్టుకొని పట్టుదలతో పాటుపడుచున్న శ్రీమతి ఆనబిసెంటుమ్మకు మనపుర్రాకృతము కలననే కాబోలును! నిష్కారణముగా పిడుగుపాలుతో సమానముగా సంభవించిన మహాకష్టమును చిని నేను పొందుచున్నాను! సంతాపముంతింతే నీవరించి వ్రాయుట కచేతనమైన నా లేఖని చాలదు. వేయేల? మూతపెట్టిన పాత్రములోని పదార్థమువలెనే నాయనమ్మ కుతకుత ఉడికిపోవుచున్నది. ఇదివరకు నేను పుట్టికప్పటి నుండియు నాకై తటస్థించుచున్న కష్టములన్నింటిలో అనుభవించుచుండుట అభ్యాసము చేసికొని “సర్వసంజ్ఞ” అనిపించుకొన్న నాకే యిట్లుండగా ఆ విశ్వాసంతో సమాన్యసుఖదుఃఖ భాక్తులకు సోదరులును, కృతజ్ఞులకు నన్యభూములును, పరదుఃఖములను తమవిగానే భావించుకొని దుఃఖించుచుండు స్వభావముగల నాని పేగుపడకనగును. ఎన్నగును ఇట్టి అతి దారుణకష్టముల ననుభవించి యెటుగనివారగును అగు నా ముప్పుదిమాడుకొట్ట పనుమధుర విద్వల దుఃఖము సంగతి వేటుగా వ్రాయవలయునా? కాగా—నాదిష్టలలో ప్రాజ్ఞులును, నాయందు నిర్వాణజన్మక్షిలవారును, రాజనీతివిశారదులును అగు కొంతమంది నమ్మద్దరించుటకై పూని అనిచీసెంటుకు వీలయినంతలో తను—ధన—మనములతో సాయపడుచు తమ అక్కను ఉద్ధరించుటకై యెన్నెన్నో విధములుగా ప్రయత్నించుచునే యున్నారన్న సంగతి అంతయు నీ వెజ్జినదే కనుక నేనావిషయమున విస్తరించి వ్రాయు నక్కఱలేదనుకొనియెదను.

ప్రస్తుతము ప్రతిపట్టణము, ప్రతిపల్లెటూరును మనవిసెంటుమ్మకు దుర్లభవశమున సంభవించిన కష్టము విస్తరితే గోలుగోలుమని యేడ్చుచుండగా వాక్ శూరభూయిష్టమయిన ఈ ఒక్కవిజయనగరము మాత్రమే మానము దాల్చినది. ఈవిజయనగరమే కొలది దినముల క్రిందట మన విసెంటుమ్మ కలకత్తా నుండి చెన్నపట్టణమునకు పోవుచుండు సందర్భమున మహాపటాటోపముతో ఆమెను బ్రతిమాలి ఉచితకీటిని స్వాగతాతిభ్యములతో గౌరవించి ఆమె క్షయించిన వాగచ్యుతధారలు రెండురోజులు కుత్తుకబంటితో మత్తెక్కినది. అప్పుడా యొప్పుల కుప్ప విషయమున తాను చూపిన బాహ్యోదంబరము చూచి తీరవలసినదేకాని వ్రాయవలసికాను. ఇంతలో వింత! ఆసందర్భముననే యిదియు హామయూలు వీగును స్థాపించినదట! అది ఆమెతోనే పోయినదో యేమో? ఏమోకాదు. అట్లే జరిగియుండును.

ఇట్లు,
పుత్రవాత్సల్యధురీణ భారతమాత.
(కృష్ణాపత్రిక.)

ఈనెల 29-వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు వెజవాడయందున్న రామమోహన ధర్మపుస్తక భాండాగార మందిరమున, ఆంధ్రప్రముఖులయొక్కయు, ఆంధ్రనేపథులయొక్కయు సభ జరుపబడును. ఆసమయమున ఆంధ్రోద్యమ వ్యాపకమునకు నున మవలంబింపవలసిన సాధనవిధానములను గూర్చి పలువురు ప్రముఖులు చర్చ నేర్పరు. ఆసమయమున మాట్లాడుటకై కాశీనాథ, రాజమహేంద్రవరము, గుంటూరు, బందరు మున్నగుస్థలములయందు ల పలువురు ప్రముఖులు హాజరును లంపబడినది. ఆసమయమునందు వల్లూరి సూర్యనారాయణరావుగారు అగ్రాసనాధిపత్యమును వహించ దయతో నంగీకరించిరి. ఈనెల 29-వ తేదీ ఉదయము 7 గంటలు మొదలు వెజవాడ రామమోహన ధర్మపుస్తక భాండాగార మందిరమున ఆంధ్రదేశ గ్రంథభాండాగార సంఘముయొక్కయు, కృష్ణాజిల్లా గ్రంథాలయ సంఘముయొక్కయు సభలు జరగును. ఆసమయమున వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అండు సన్మనాన గ్రంథాలయములకు చేయబూనుకొన్న సహాయమును గూర్చియు, గ్రంథాలయోద్యమ వ్యాపకమునకు అవలంబింపవలసిన సాధనవిధానములను గూర్చియు, ఇంకను అవసరమగు ఇతరవిషయములను గూర్చియు ఆలోచించెదరు.

ఆంధ్రదేశవార్తలు

కృష్ణా నదిలోని అగిరిపల్లియందు స్థాపించబడిన శివరామకృష్ణ గ్రంథాలయ పక్షమున ప్రతి ఆమావాస్యకు జరుగవలసిన వహనభిక్షా నెల 12వ తేదీన దోర్నాలోని శివరామకృష్ణ గ్రంథాలయమునందు 7వ తేదీన ప్రారంభమైనది. స్థాపించబడిన కొన్ని కారణములచే మూలములను మరల పదునాల్గునెల మూలములతో తెరువబడినది. ఈ పాఠశాలను బందరు జాతీయ కళాశాలకు కాకిగా నేర్పించి ఇంట బాతీయవద్ద నేర్పించుటకు కత్తూరు పాలకులైనారు. ఇట్టి దృష్టిని తెచ్చుచు విద్యాలయమును చేర్చినది, స్వల్పవేతనములకు తీసికొని ఉచితవిద్య నొసగి నెంచిన ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల కార్యనిర్వాహకులతో కలసియున్నది.

మదనపల్లియందు యొకవిలేఖరి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—ఈ నెల 16వ తేదీన యూనియన్ వివేకాని పేరియమునందు సంవత్సర వర్ధంతి జరిగినది. సాలవత్ (కంపౌండరు) దాన్ (డాక్టరు) హార్మిస్టరు వారు ప్రాథమిక శిక్షణ, సాంకేతికమున వచ్చిన దోర్నానకు బడికలను దేవాలయము మందర కలమువద్దకి. విద్యార్థులచే కొన్ని ప్రదర్శనములు జరిగినవి. డాక్టరు దోర్నాని ఆండటికిని ఆల్ఫుసాముల నొసంగి, యూనియన్ రోగులు ఆమె నభినందించి, ప్రత్యేక వాడుకను ఆహ్వానము నొకరు ఇచ్చినవలయును ప్రదర్శించెను.

కృష్ణ జిల్లాలోని అగిరిపల్లియందు స్థాపించబడిన శివరామకృష్ణ గ్రంథాలయ పక్షమున ప్రతి ఆమావాస్యకు జరుగవలసిన వహనభిక్షా నెల 12వ తేదీన దోర్నాలోని శివరామకృష్ణ గ్రంథాలయమునందు 7వ తేదీన ప్రారంభమైనది. స్థాపించబడిన కొన్ని కారణములచే మూలములను మరల పదునాల్గునెల మూలములతో తెరువబడినది. ఈ పాఠశాలను బందరు జాతీయ కళాశాలకు కాకిగా నేర్పించి ఇంట బాతీయవద్ద నేర్పించుటకు కత్తూరు పాలకులైనారు. ఇట్టి దృష్టిని తెచ్చుచు విద్యాలయమును చేర్చినది, స్వల్పవేతనములకు తీసికొని ఉచితవిద్య నొసగి నెంచిన ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల కార్యనిర్వాహకులతో కలసియున్నది.

మావట్టమునందు తీరదర్శనకారేజీ మరలవచ్చినదని తెలియజేయుటకంతయు సంబంధించుచున్నది. దీనికి రాసుదొరగారు ప్రీన్సిపలుగా నియమింపబడిరి. సహాయపాఠ్యములలో నిదివరకు మ. రా. ప్రీ. మహాకాళి సుబ్రహ్మణ్యముగారు కలవటపు సుదర్శనరావుగారు మొదలగువారుగాక, వ. రా. ప్రీ. గుళ్ళవల్లి సాంకేతికాగారు, కాయన్న శాస్త్రిగారు, దుర్గారావు గోపాలకృష్ణయ్యగారు మొదలగు నాంధ్రుల నియమించినందుకు శ్రీమైక్రొమెంటుగారికిని, గవర్నమెంటు వారికిని నాంధ్రదేశమునకును మందములర్పించుచున్నాము. యల్. టి. తరగతి ఆంధ్రదేశమున సంస్థాపించబడుటచే నాంధ్రదేశ పాఠశాలలోని కీర్తిపాఠ్యములవారిద్రవ్యముడదని తలంచుచున్నాము. ఈ కారేజీ వ్యక్తిగతముగా నుండునగాని మునుపటివలె ఆంధ్రుల కారేజీప్రీన్సిపలుగారి యధికారము క్రింద నుండదు. (దేశమాత)

నెల్లూరుజిల్లా గూడూరునుండి యొకవిలేఖరి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—శ్రీవాసమాల జియ్యవారు ఈ నెల 17వ తేదీ యదయం 9-ఫుంటలకు నెల్లూరునుండి గూడూరు పట్టణమునకు విచ్చేసిరి. పురవాసులెల్లరు మంగళ వాద్యములతో వారి నెదుర్కొని యత్సవముతోవచ్చి సత్కరమునందు బసచేయించిరి. శ్రీవారు వేంచేసిన మార్గములు తోరణములతోడను పందిళ్లతోడను ఆలంకరింపబడి యుండెను. శ్రీవారివర్ష నార్థమై అనేకజనులవచ్చి యభివీధిదక్షిణలు సురుపించిరి. 18వ తేదీ సాయంత్రం 4-ఫుంటలకు గూడూరు ప్రారంభించిన విద్యార్థులన రాత్రిపాఠశాల సభ్యులు ఒక విజ్ఞాపనపత్రికను శ్రీవానికి సమర్పించిరి. పాఠశాల అభివృద్ధి కొరకై శ్రీవారు 10-0-0 రూపాయలు విరాళము నొసంగిరి. రాత్రి 9-ఫుంటలకు అభిభూత స్వామివారి కోవెలకు శ్రీవారు వేంచేసి తీర్థప్రసాదము గావించిరి. తరువది 9-ఫుంటలకు నాయకుల కేటకు సమీపమునకు తుంటూరు గ్రామమునకు పయనమై తిరిగిరి.

గంజాంజిల్లా చాచ్చుపరమునందు నుండి రాజుగాజుచేసిరి. స్థాపించబడిన మొదటగా 15వ తేదీన కృష్ణా నదిలోని అగిరిపల్లియందు స్థాపించబడిన శివరామకృష్ణ గ్రంథాలయమునందు 7వ తేదీన ప్రారంభమైనది. స్థాపించబడిన కొన్ని కారణములచే మూలములను మరల పదునాల్గునెల మూలములతో తెరువబడినది. ఈ పాఠశాలను బందరు జాతీయ కళాశాలకు కాకిగా నేర్పించి ఇంట బాతీయవద్ద నేర్పించుటకు కత్తూరు పాలకులైనారు. ఇట్టి దృష్టిని తెచ్చుచు విద్యాలయమును చేర్చినది, స్వల్పవేతనములకు తీసికొని ఉచితవిద్య నొసగి నెంచిన ఆంధ్రజాతీయ కళాశాల కార్యనిర్వాహకులతో కలసియున్నది.

జియ్యవారు సంవత్సర వర్ధంతి కళాశాల పంతులగు:—వెంకటరావు శాస్త్రిగారి భార్య చిన్నమ్మ కొడికు కనులచేయబడినది. ఇది శ్రీకృష్ణ చందా లొంగబడినది. గా. నా. 1-1-1- కమలస్వామి శాస్త్రిగారు 100 రూ.లు, జియ్యవారు కళాశాల 4వ క్లాసు విద్యార్థులు 24 రూ.లు, 3వ క్లాసు విద్యార్థులు 9 రూ.లు, 2వ క్లాసు విద్యార్థులు 67-10-0, 1వ క్లాసు విద్యార్థులు 21-12-0 ఎం. నరసింహరావు పంతులుగారు (సికింద్రాబాదు) 50 రూ.లు, వె. రామానుజాచారి (ఎం. 2-1-1) ఎల్. వెంకట్రావుగారు 25 రూ.లు, దా. నే. కృష్ణారావు, టి. మామయ్యరావుగారు 15 రూ.లు, ఎం. సూర్యనారాయణ రావు, ఎం. రామస్వామిశాస్త్రి, డి. శ్రీరామశాస్త్రి, ఎన్. ఎ. నరసింహరావు, వి. జగన్నాథం, వై. ఎన్. నారాయణ, పి. వీరభద్రస్వామిగారు 10 రూ.లు 2- నరసింహారాయణ (మన్నార్) 10 రూ.లు, జి. హెచ్. జి. ఎల్. నరసింహంగారు. చెరి 8 రూ.లు, ఎం. శివరామయ్యగారు 7 రూ.లు, కె. సూర్యనారాయణ, సి. ఎల్. నారాయణశాస్త్రి, జి. ఎం. నరసింహరావు, ఆర్. రామారావు, ఎం. గున్నయ్యశాస్త్రి, డి. రామలింగస్వామి, వై. సత్యనాథయ్య, ఎ. ఎల్. నారాయణ వై. ఎన్. ప్రకాశం, ఎం. ఎన్. ఎన్. శర్మ ఎ. రామకృష్ణరావు, ఎ. వై. గోపాలరావు, ఎన్. హయగ్రీవరావు, సి. హెచ్. అనంతరావు కె. సత్యనారాయణ, సి. పాప రావు, ఎల్. బల రామమూర్తి వి. ఎల్. శాస్త్రి, ఎన్. ఎన్. ప్రకాశంగారు చెరి 5 రూ.లు ఎం. వెంకటరంగయ్య, కె. జగన్నాథం, ఆర్. జానకి రామారావు జగ్గారావుగారు చెరి 4 రూ.లు ఎన్. రామయ్య, యం. సుబ్బరామకృష్ణ, ఎం. వి. రామానుజాచారి, సి. సుబ్బరావు, వి. వెంకటరత్నం, కె. జానకిరావు, ఎం. సోమరాజుశాస్త్రి, ఎన్. వీరభద్రస్వామి, పి. చిరంజీవిపంతులుగారు చెరి 3 రూ.లు ఎన్. ఆర్. కృష్ణారావుగారు 2-8-0, ఎన్. ఎన్. సోమయాజులు, పి. రామారావు, వి. రామశాస్త్రిలు, జె. శ్రీరాములు, టి. సుబ్రహ్మణ్యస్వామి, కె. నరసింహాచారి, డి. శేషయ్య, ఎ. ఎల్. నారాయణరావు, ఎన్. మామయ్యరావు, జి. నరసింహం, బి. హెచ్. నందెమాన్, జె. సీతారామస్వామి, సి. హెచ్. వీరభద్రారావు, పి. కామశాస్త్రిలు, ఎన్. వి. రామదాసు, బి. నరసింహంగారు. చెరి 2 రూ.లు వై. సూర్యనారాయణరావు, ఎ. ప్రకాశం, ఎం. నరసింహారావు, కె. మహాబలి, వి. జగన్నాథం, బి. వి. భాగవతులు ఎం. రామారావు, ఎం. వెంకన్న, ఎ. సత్యనారాయణ, జి. సూర్యనారాయణ, రామకృష్ణయ్య, జి. భాగ్యరథరావు, కె. సోమశేఖరం కె. సుందరామయ్య, కె. ముర్రన్న, సి. హెచ్. అనందరావు, ఎన్. స్వామినాథశాస్త్రిలు, కె. పాపారావు, బి. నరసింహం, కె. కామరాజు, పి. రామానుజస్వామి, పి. సత్యనారాయణ, సి. సోమలింగం, యనా, ఎన్. సూర్యప్రకాశ రావు, ఎన్. టి. జి. వనదాచారి, చట్టి సత్యనారాయణరావు గారు చెరి 1 రూ.లు రూపాయకు తక్కువయగు చందాలు 1-8-0. మొత్తము 615-6-0.

దగానాణెములను చేయుట:—సిసముతో జేయబడిన పాకలా జేద నాణెములను ఇద్దలుకల్లికిట బజారులందు మ్యాకేయటకు యత్నించిన వర్తకులకు వారివైనపనమృకము కరిగివానినద్దటిని పోలీసువారికి ఒప్పించిరి. తామానాణెములను గృహింపలేదనియు, కల్లికిటకు సమీపములో నున్న బైపురము నందొకడు వానినికల్పించి వానిని బజారులందు మార్చినవని యెదల రూపాయికి 4 అణాలచొప్పున కమీషను యిచ్చెదనని చెప్పి నందున తామా నాణెములను మార్చుటకు యత్నించినవనియు వారుచెప్పిరి. వీరినిరపురకు ఖయదునందుంచి అసలుదొంగను పట్టుకొని నిమిత్తము బైపురమునకు పోలీసువారు వెళ్లిరిగాని ఇంతవరకెదలను నిదర్శనములు దొరక లేదు.

గంటూరు హిందూనాటక సమాజము. గంటూరునుండి యొకవిలేఖరి యిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఈ పురజును చాల సంవత్సరములనుండి హిందూనాటక సమాజము పెద్ద పేరునుబొంది యిటీవల అనగా రెండువత్సరములక్రింద చీలినది. బ్యాంకునుండియు నీసమాజమునందు నేపథ్యములను ధరించుచు, నాటక ప్రపంచములో అసమానదగు హరిప్రసాద రావుగారు తమకు అసమాజమునందు పెక్కులింబుండలు కల్గుటచే కాబోలు వేరై సీనియర్ హిందూనాటక సమాజమును పేరున పెక్కునాటకములను ప్రదర్శించుచు బందరు నేపథ్య కాలేజి మున్నగువానికీ ధర్మములను చేయుచుండెను. భగవంతుడు వారికి అన్నివిధముల సహాయముచేసి మన ఆంధ్రదేశమునందు జరుగుచున్న మహా కార్యములకు వారిచేతి నై సంకీర్తన భాగవతమును చేయించునుగాక! నిజముగా భగవంతుడు వారిని నాటకముల కొరకే నిర్మించెను. కాబోలు; ఆ ఆంధ్రనాటక అసమాజము వేరైపోయి నప్పటినుండి హిందూనాటక సమాజమువారు నాటకములను ప్రదర్శించుట ఆరంభించెను. అంతట ఆసమాజముల సమాజమును రద్దుపరచి కార్యనిర్వహణమును ముగ్గురు పెద్దవారలకు ఒప్పుచెప్పిరి. తరువాత కొంతకాలమునకు కొందరు వీని స్థాపకులు బయలుదేరి రద్దును తీసివేసి తమస్వాధీనము చేసుకొనిరి. వీరలకు ప్రసాదరావుగారిని తీసికొనవలెనని అభిప్రాయమున్నది. కడచిన నెల 10 తేదీన వారిని వీరిని కలపి చిత్రనటీయము ప్రదర్శించిరి. నాటకము బాగుగ నేయున్నది. ఇటీవల కొందరు స్వలాభకారులు వారిని రాకండచేసిన సమయమున పెద్దపెద్ద నేపథ్యములను ఇచ్చుచురుగుదలని ఈ నెల 14 వ తేదీన హరిశ్చంద్రనాటకను ప్రదర్శించుచు హరిప్రసాద రావుగారు హరిశ్చంద్ర పాత్రను ధరించుచురని చెప్పి మోసగించిరి. హరిశ్చంద్ర పాత్రను ధరించినది బలిశేఖరి లక్ష్మీకాంత కవిగారు. సంగీతమును పాడినారు. బాగుగా ఒప్పుచెప్పినారు. కాని శోకరసమును ప్రదర్శింపలేదు. చంద్రమతి నిత్యత్రపాత్రలు బాగుగా నేయుండినవి. విశ్వామిత్ర పాత్రముననాచిత్యమేలేదు. హిందూనాటక సమాజము అనివరకు ఎట్టిపేరును పొందినది ఇప్పుడెట్లులనన్నది మీరే తెలిసికొనవచ్చును. ఇదివరలో యీ సమాజమును చూచుకొని యీ పురవాసులముగర్వపడుచుండెడివారము. సమాజసభ్యులు చాల సమాజమును పూర్వపు బౌద్ధత్యమునకు దీసికొనిరా బ్రాధీతులు.

చిల్కా స్త్రీమరు. బారువ జూలై నెల 21:—స్త్రీమరు క్రమముగ దరికితేరి యిసుకలో పూడ్చబడియున్నది. ప్రభువులలో పడవలనెని బోయియుండిన నౌకాధికారులు రెండు దినములనుండి నడిచి పోవుచున్నారు. పాదములు నీటితో కడిచి నవసరము లేకుండుటచే స్త్రీలు, పురుషులు, నిర్భయముగ స్త్రీమరునాడకు బోవుచు కొందరు లోనికి బోవుచు, కొందరు స్త్రీమరును తాకుచు వచ్చుచున్నారు. స్త్రీమరు సముద్రము లోనికి పుట దున్నాధ్యుని తోచుచున్నది. స్త్రీమరులోని సామగ్రి, సగటు చాల చుట్టుకు తీయబడినది. పనిజేయుచున్న కళాసు ఒకడు విషగాలివల్ల చనిపోయెను. ముగ్గురు కళాసులు ఒక యుద్ధోగి విషగాలిచే బాధనొంది ప్రస్తుతము బాగుగనున్నారు. సరకు నీరితో కుల్లియుండుటచే గుర్తందము నలుదెవల వ్యాపించియున్నది. నౌకాధికారులలో క్రమేపి జబ్బులు ప్రారంభమగుచున్నవి. రంగూరునుండి రెండునెల వ్యాపింజులను ఎగుమతి చేసికొని “పజుల్కా” యను స్త్రీమరు నిన్న ఉదయమువచ్చినది. చిల్కాకు సహాయము జేయుటకై వచ్చియుండిన టగ్ స్త్రీమరుకు నీరు లేనందున “పజుల్కా” రంగూరునుండి నీరు తెచ్చియిచ్చెను. సముద్రము తెరగానుండుటచే దిగుమతియగుటకు విలువలేనందున గోపాలపూరు గతరాత్రి పోయినది. అచ్చట ప్యాసింజులందరను దిగుమతిచేసివేసి తిరిగి చిల్కాను ఈడ్చుటకువచ్చును. రంగూరునుండి “యూకాలెన్” అను స్త్రీమరుకుడ ఈడ్చుటకు వచ్చుచున్నది. కలకత్తానుండి పంపబడిన సుమారు 4 ఫర్మాంగుల పాడవు రెండు అడుగుల కైవారముగల కొబ్బరిత్రాడు అధిక ప్రయాసమునై 22 బండ్లపై రైలు వేపనునుండి సముద్రపాంతుమునకు చేరుడెను. చిల్కా స్త్రీమరునకు ఈ కొబ్బరిత్రాడును గొలుసుకుట్టి “టగ్”, “పజుల్కా” “యూకాలెన్” అను మూడు స్త్రీమరులను ఈడ్చునని తెలియుచున్నది. ఇసుకలో పూర్తిగా పూడ్చబడి ఒకవైపు మెరక నుండుటచే సులభముగ బోవునది దోచుచు, చెడిన సరకు వేలంచేసిరి. మిగత సరకు బాగ్రతపరచియున్నారు. (స్వర్ణము విలేఖరి.)

వృత్తాంతములు

(0)

అలహాబాదు ఉన్నత న్యాయస్థానమున న్యాయమూర్తి గనున్న వాసుగారు క్రయా న్యాయశాస్త్ర కళాశాలలో (యిక్) పరిష్కారికారిగ నెన్నుకొనబడిరి.

వేసవి సెలవులకు అలహాబాదు ఉన్నత న్యాయస్థానము ఆగష్టు 8 వ తేదీని ముగియబడును. సెలవులలో సర్ ప్రమాదచారిత్ర యెన్జీ గారు న్యాయాధికారిగ పనిచేసెదరు.

మరణము:— బెంగళూరు ప్రానింగు వైద్యశాల యందు బాల మైగిల కమిషనరు, టి. హెచ్. బేకరుగారు గత ఆదివారమునాడు కీర్తిశేషులయి రని తెలియుచున్నది.

శిశుమరణము:— బెంగళూరులో కాక్ బర్న్ పీఠియందున్న వధ్యగృహమునందు రోడ్డున కుద్రముచేయువాడు చంపబడిన అడవిడ్డను చూచి పోలీసువారికి తెలియపరచెను బిడ్డ ఒంటిపై రెండుగాయములు అగపడెను. 'బి' డివిజను పోలీసు వారు హంతకులను వెదకుచున్నారు.

రామేశ్వరము దేవస్థానము:— దివాన్ బహదూరు రామధర్ నాయుడు ఏ. ఎల్. హెచ్. ఆర్. ఆరుణాచలము సెట్టి, హెచ్. రంగస్వామి అయ్యంగార్లు తిరిగి రామేశ్వరము దేవస్థానమునకు ధర్మకర్తలుగ రామనాథము జిల్లాజడ్జి గారిచే నియమింపబడిరి తెలియుచున్నది.

బి. ఏ. అనన్యపరీక్షయందు కృతార్థురాలైనయొక క్రైస్తవస్త్రీ:—మిస్ తెరెనజో సెఫ్ తెక్ గోమూటిపు అను సీరియస్ క్రైస్తవయువతి బి.ఏ. హానన్యపరీక్షయందు చెన్నరాజధాని కంఠము మొదటి స్థానమును బడయగలిగినందున 150 రూ॥ వేతనముపైని తిరునల్వేలి మహారాజావారి కళాశాలయందు ఉపాధ్యాయినిగ నియమింపబడినట్లు తెలియుచున్నది.

ధర్మవేతనములు:— బొరంగబాదు సుబేదారు మొయిక్ యరలా గారి శ్రేష్టపుత్రునికి బీవితకాలమంతయు నెలకు వైజాము 50 రూ॥ చొప్పునను, ఆలిఫుల్లో చదువుకొనుచున్న సుబేదారుగారి రెండవకుమారునికి మూడు సంవత్సరములు నెలకు బిటిషు 50 రూ॥ చొప్పునను విద్యావేతనమును ఇచ్చుటకు నిజాము దొరతనమువారు అంగీకరించిరి.

12 సంవత్సరముల బాలికను ఎక్కుకొనిపోవుట:— కలకత్తాలో కనరాజపేటయందు కొక ఇంటికాకిటు శతబుధవారము నాడుదయమున నాడుకొనుచున్న కోయిలసిఅను 12 సంవత్సరముల ఈమెను వంగదేశపు కన్యకు వంగదేశయు డొకడు ఎక్కుకొనిపోయెను. చెట్టపేటువద్ద వాని నాకన్యతో గూడ పోలీసువారు ఆసాయంకాలమున పట్టుకొనిరి పోలీసుచారణ జరుగుచున్నది.

ఉదకమండలము హోమురూలు కిగు:— గత శుభవారమున ఉదకమండలములో మ్యూనిసిపల్ సభ జరిగినది. కమిషియల్ రోడ్లలో కట్టినట్లైన ఇంటియందు హోమురూలు లీన్ సభలు జరుగుటకు వై సెన్సు ఇయ్యబడినదా అని పేరి గారు మ్యూనిసిపల్ డ్రైవరుగారిని మొదట ప్రశ్నించిరి. ఆ ఇంటికి వై సెన్సు ఇయ్యబడలేదనియు, అందునుగురించి తగాయదా సలుపుచు ఒక నోటీసు పంపడ మైనదనియు ఆక్షర పేరానికి బదులు చెప్పిరి.

పడనలో ఎక్కువ మంది ఎక్కుటచే గంగా నదిలో పడనొకటి మునిగి పోయెను. పడనకు 60 మంది కంటే ఎక్కువగ నెక్కుంచుకొన గూడదు. అట్టి ఎడ 170 మందిని కూర్చుండ బెట్టుటచే పడన మునిగి పోయెను. పడన గుత్తెక్కు వానికిని, పడనకు నడిపిందు వానికిని మే జి స్త్రీ టు గారు ఒక్కొక్కనికి ఒక సంవత్సరము కణనక్షతుల విధించిరి. 20 మంది మాత్రము ఈరి ఒడ్డున చేరగలిగిరి. తక్కినవారు చాల మంది స్త్రీలు పిల్లలగుటచే ఈదలేక నడిమధ్యను మునిగి పోయిరి. పోలీసువారు 48 శవములను మాత్రము కనుగొన గల్గిరి. ముద్దులును నెమరు జడ్జిగారి కనుచు చేసికొనగ క్రింద న్యాయస్థానమువారి కిటుకు స్థిరపరచిరి. రెండుకాసుల కాశపడి పడనలో మామూలుకంటే ఎక్కువ మంది నెక్కించి ప్రయాణికులకు ప్రాణనష్టములు కలిగించెనని నెమరజ్ జడ్జిగారు తమ తీర్పున వ్రాసిరి.

వంగదేశ జాతీయసభాసంఘ మహమ్మదీయ సభాసంఘ సమావేశ సమయమున నీక్రిందివారిని 28-వ తేదీ నాటి అఖిల భారతజాతీయ సభాసంఘమహమ్మదీయసభాసంఘ సంయుక్త సమావేశమున కంప తీర్మానింపబడెను. (1) బాబుమోతిలాలు ఘోషుగారు (2) జాతీంద్రనాథ చౌదరిగారు (3) విజయ కృష్ణ బోసుగారు (4) కుమారకృష్ణ మిత్రగారు (5) సత్యా నంద బోసుగారు (6) నీలరత్న సర్కారుగారు (7) ప్రమోదనాథ యెన్జీగారు (8) మజ్రూహ్ హక్కుగారు (9) మాజీ బాతు రహమనుగారు.

దురాశల కూలీలు:— 1916-వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు మాసముందు 35 గురు నామియు పనినిమిత్తము కలకత్తానండి ఆఫీసుకు 'కిక్'మార్ షి అను ఓపనై పిసికొని పోబడిరి. అచ్చట వారు 15 నెలలు పనిచేయుట కంగీకరించిరి. కాని అచ్చటకు పోయినతిరువాత తమకు తమకూలికి రెండింటిల కూలీకానిదననియు, యుద్ధబత్తము కావలెననియు అట్లు ఇయ్యనియెడల తాము పనిచేయమనియు కట్టుకట్టిరి. కాబట్టి అచ్చటివారు వారిని తిరుగ కలకత్తాకు పంపిచేసిరి. కేపుపోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు టైయోనూగారు కూలివారలపై కేసుచేసిరి. కేసువిచారణ జరుగుచున్నది.

స్వదేశీ డ్రైక్టర్:— బెంగళూరులో మైసూరు కెమికలు వర్క్స్ యజమానులగు కే. టి. గవర్ధగారి డ్రైక్టర్ని వ్రాయగోరుచున్నారు. స్వదేశీవస్తువు నెచట నెయ్యవి తయారగుచున్నవో అందరికిని తెలుపుటయే కీర సంకల్పము. మామూలు డ్రైక్టర్లలో సామ్యుచ్చినవారి పేరులనే గాని ప్రకటించరుగాని ఆ డ్రైక్టర్లలో అన్ని పేరులను కనబడవు పీట్లు గాక సామ్యుచ్చినను ఇయ్యకున్నను నమ్మదగిన అన్ని స్వదేశీ వ్యాపారసంఘములను గూర్చియు తమ గ్రంథమున ప్రకటించెదరుగాన నిర్మాతలను యంత్రకాలలవారును వర్తక సంఘములవారును తమతమ సరకులనుగూర్చి విశాసములతో గవర్ధగారికి వ్రాయవలెను.

మేసన్న సలిగారు:— ఈమె గడచిన గురువారము నాడధరాత్రుమున నీడొడొ పైలుప్రేమవద్ద బండిని కట్టించుకొని మొదట టిటపురమున బోయి అచ్చటనుండి ఆబండి మీదనే హఠాతా పైలుప్రేమను బోయెను. అచ్చట బండి వానికి ఇయ్యవలసిన అడ్డెరు 84-12.0 లను వానికి నియ్యకందున వాడొమెవై కలకత్తా మేజిస్ట్రేటు గారివద్ద కేసు వాఖలు చేసెను. లోగడ నీమె యట్టి నేరమునే గావించినందుకు ఈ మేకు జుల్మానా విధించబడెను. ఇప్పుడు మరల నలుకే చేసి నందున నామెకు 40 రూ॥ జుల్మానా కేసు విధించబడెను. జుల్మానా చెల్లించనియెడల 3 వారముల ఖయదుకు ఆమె పాత్రురాలగునని మేజిస్ట్రేటుగారు తీర్పు పోసంగిరి.

వైస మెట్టు మాతనోపయోగము:— ఆమెరికా మున్నగు దేశములలో తీసుపడి విస్తానములైన భూములను మరల వ్యవసాయమున కుపయుక్తముగ నొనర్చుటకు వైస మెట్టు నుపయోగించుచున్నారు. వైసమెట్టు నుపయోగించుట వలన దున్నటవలన లభించని మేలు భూసార లభించుచున్నది. లోపలిభాగమును సారవంతముగ భూమి వైకెచ్చి చాల ఘోమ్యవంట పంపించును. సాధారణముగ దున్నట మానివేసి ఈ విధానమునే యవలంబించు చున్నారు. ఘోమ్యవంట కలుగుట కాధారమేమో తెలియదుగాని వైసకు కుపయుక్తములగు క్రిములను నంపజేయు హానికరములగు క్రిములు దీనివలన నశించుటవలన నిట్టి లాభము కలుగునని తోచుచున్నదని ఘోమ్యవన్నలు ఇంగ్లీషువారు గారు వ్రాసిరి.

పండిత మదనమోహన మాళవ్యగారు:— మానసియులగు పండిత మదన మోహన మాళవ్యగారు 22-వ తేదీ నాటి ఉదయమున కలకత్తా నగరము జేరిరి. భారతసంఘమునిగనున వంగదేశ జాతీయసభాసంఘ ప్రతినిధులతోడను, వంగదేశ మహమ్మదీయ సభాసంఘ ప్రతినిధులతోడను, వంగదేశహోమురూలు సమితిప్రతి నిధులతోడను, విశేష కాలము వరకును ప్రస్తుత రాజకీయావస్థను గూర్చి వారు మాట్లాడిరి. బాగుగ నాలోచింపబడిన కార్యక్రమమును హిందూదేశము నందును, ఇంగ్లాండు నందును అభ్యసంప దలంపబడె ననియు, అది బొంబాయి నగరమున జరుగబోవు సంయుక్తసభలో నంగీకరింపబడుననియు తెలియుచున్నది. ఈ కాన్ఫరెన్సు సందర్భము ననే ఇచ్చటికి విచ్చేసిన మానసియులగు శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు విశేషముగ జ్వరముచే బాధపడుచుండుట వలన సభకు రాజాలక పోయిరి.

పి. వందరాజులు నాయకుగారు:— వీరువాల్మీకినగరమున ప్రవిడ భాషయందు స్వదేశ స్వరాజ్యములను గూర్చి ఎల్లరకును బాగుగా తెలియునట్లు గంభీరవ్యాసముల నొసంగి 16-17 తేదీలను బహిరంగ స్థలమున నుపన్యాసములు జరిగినవి. వేలకొలది ప్రజలువచ్చి వినిరి. పోలీసువారును మేజిస్ట్రేటులుగూడ వచ్చియుండిరి. పి. కృష్ణస్వామయ్యగారు ఏ (ప్రేషరు)గారు చెబుదినములును అభ్యక్షత వహించిరి. ఊలుబట్టలను తెల్ల చక్కెరను పింగాణీ గాజుపాత్రములను వడ్డించి స్వదేశీ నూలుబట్టలను స్వదేశీ బెల్లమును ఇత్తడి, మంటిపాత్రలను ఏ యుపయోగింపబడును. యుద్ధమునకు పూర్వమున్న లెక్కలనుబట్టి 150 కోట్ల రూపాయల వెలగల విదేశీవస్తువులు మనదేశమునకు ప్రతిసా లును వచ్చుచున్నవి. గాన మనము వినికొనుట మాని వేసిన మన దరిద్రము గాలవరకు తగ్గవలదని మరయు దీనివలన తమ లాభమునకు భంగముకలుగుటచే ఆంగ్లేజేశులవలె గొప్పవర్తకులు పారమెంటు సభవారికి ప్రొంబంక్షలుగ చేసి మనకు రాజకీయ మగు ననుకూలము కలిగించవలసి నాయకుగారు మడిరి.

కొలంబా నగరమున చెక్కికుక్కలు:— కొలంబాలో గడచిన శుక్రవారమున డాక్టరు గార్నిగారు బుగ్గ ఆ ఆవరణమున నొకజిరుకుక్క బ్రవేదించి కట్టబడియున్న విలురగల గొప్పబాలికకుక్కను కడచిండున ఆజిరుకుక్కువారు వెంటనే చంపిరి. కడచబడిన కుక్కనుగూర్చి తగిన శ్రద్ధవహించిరి. ఆ రునాకు ఉదయమున విక్టోరియా ఉద్యానమున మరెయొక జిరుకుక్కు బ్రవేదించి అటునిటు పరుగెత్తసాగెను. డాక్టరు మార్షలు క్లిలిప్సగారు పశువులకు చికిత్సచేయు పేటుగారిని పిలిచిరి. ఈయన ఆజిరుకుక్కును ఒక ఆవరణమునందు ప్రవేశపెట్టి పోలీసువారికి కమరుపంపిరి. వారువచ్చి ఆకుక్కును తుపాకితో గాల్చిచంపిరి. ఆదినముననే సి. ఎల్. వి. ఉద్యానము లాండుకేపుల్ ఫోరెన్సెంగ్ గారు చుట్టకాబ్బు కొనుక్కు త్రము తన గుడారము వెంటపలకు వచ్చుకట్టిక ఒకనల్లటి కుక్క వచ్చి వారి ఎడమచేతి కట్టవేలి గట్టిగాకరచి పారిపోయెను. మరెయొక సి. ఎల్. వి. ఉద్యానమున గూడ సెకనల్ల కుక్క కరచెను.

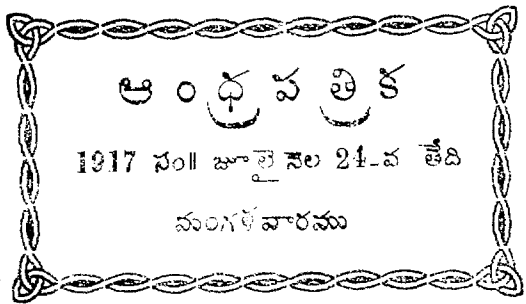
శిల్పి హోమూమురూలు శాఖలు

చెన్నపురి నిర్వహణావాసములను ఆశ్రయించుట.

(1) శిల్పిహోమూమురూలు శాఖవారు ఆదివారము, ఆంధ్రజ్యోతి, వాడిమా గార్లకు చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారు నిర్వహణ ప్రవాసమున నుంచుట కేవలము మానక స్వాతంత్ర్యమునకు ప్రజల వికోధముగ నున్నది. బ్రిటిషు న్యాయపరిపాలనపద్ధతులకు విరుద్ధమైనది. అక్కరన శిల్పిహోమూమురూలు శాఖవారు చెన్నపురి ప్రభుత్వమువారిఎడలను, తమయశస్సులని సంపూర్ణముగజాపుచున్నారు. శాస్త్రము కమైజు హోమూమురూలు శాఖవారు న్యాయమైనదని కొందఱును వారంగీకరించుచుండిరి. అట్టిగానియెడల కేవలము స్వాతంత్ర్యముని కోరుట ఎదుటను, సర్వపక్షపాతులపట్లను ప్రయోగించ వలసిన దేశోత్తరకానకమున సక్రమాందోళనలగు హోమూమురూలు ఉద్యమముపట్ల వినియోగించుట చాల అపాయకకరమైన సంగతి.

(2) భారతీయ జాతీయర గురించి స్వాతంత్ర్య పరా యణులై దీక్షగ పరిచేసిన ఆదివారము ఆంధ్రజ్యోతి, వాడిమా గార్లకు మా కృతజ్ఞతను జాపుచున్నారు. వారికి లిగిన నిర్బంధ ప్రవాసమునకు వారికి మా యత్నంతో సానుభూతిని కనుపరచుచున్నాము. హోమూమురూలు వలెనే పట్టు వదలక హోమూమురూలు సుపద యువ రకు కార్యదీక్ష వహించి పనిచేయ నిర్బంధించెదమని మేము నిర్భయముగ జెప్పులము. మొదటి తీర్మానమును లండను ప్రధాన మంత్రిగారికి తంత్రీపూర్వకముగ పంపుటకు తీర్మానించబడెను. తక్కిన తీర్మానముల నన్నిటిని రాజప్రతినిధి గారికిని మదరాసు గవర్నరుగారికిని ఆదివారమున గారికి ఆమె సహకారులకును పంపుటకు నిశ్చయించబడెను.

స్వార్థము, సుత్తె 22.—అధికారు లిటు లభి కారముగా బలుచుచున్నారు. 20వ తేదీనిజరిగిన చెమిను డివేనుయ్యముయ్యము మాసాహసముతోనిర్వహింపబడెను. క్రూరులగు జైలు అధికారులు వెడ్డకువద్ద చేసినటులనే ఇంచుకయు దయాపక్షిణ్యములు లేక పటాలము వెనుక పటాలముల నిరంతరము గోలుపోవుచున్నను అటులనే యుద్ధము చేయుచువచ్చిరి. మా వైద్యములను నిర్యేయన పొనుకము టినిదినియక కేగ్రుల గవిసెను.

తిరుకురత్న.

ఆంధ్రభాషలో వాఙ్మయము సంపూర్ణము జెందలేదు. పురాణాదికములు, ప్రబంధములు వాఙ్మయము నలంకరించినవి. కాని నాటకరచన యు, గద్యకావ్య నిర్మాణమును ఆంధ్రభాషలో నిటీవల ప్రారంభమైనట్లు స్పష్టమే. ఇతరభాషలలో నూడెడి యమూల్యముగ గ్రంథరాజములను ఆంధ్రభాషలోనికి తర్జుమా చేసి, వాఙ్మయాభివృద్ధి గావించవలసియున్నది. మంగళభాషలోని ప్రసిద్ధి చెక్కిన నవలల కొన్నిటిని ఆంధ్రభాషలోనికి తెచ్చి నను, ఈ ప్రయత్నములు వాఙ్మయాభివృద్ధికి జాల వలె మంగళభాషలో నున్నానట్టియుల వచిత్రగ్రంథములను భాషాభివృద్ధికి తగుమా గావించబడి, మంగళభాషకు వచ్చెదచ్చినది. పేర్కొనెదగు మహాకవి గ్రంథములు మంగళభాషలోను, మరాఠీభాషలోను రచించబడి, జనసామాన్యమునకు స్థానాభివృద్ధి నొసగుచున్నవి. ఏదేమనెదలెనను జనసామాన్యమునకు మాన్యభాషా పరిజ్ఞానము దప్ప, వేరుభాషలలో ప్రజ్ఞయును ముసలము. భాషాకోవిదులు గొందఱు ఆంధ్రభాషల నేర్చుకొని, ఆంధ్రభాషాపాండిత్యములవలనకొని, మంగళభాషలోనుండెడి యత్యుత్తమ గ్రంథసారమును స్వభాషలో తెల్లడిచేసెదరు. భాషాభివృద్ధికిని, విజ్ఞానాభివృద్ధికిని, ఈ కార్యమత్యవసరము. ఆంధ్రవాఙ్మయము నొక్కమారు పరికింపును. హిందవుల వచిత్రగ్రంథములన్నియు ఆంధ్రభాషలో గాన్నించును. కొన్ని వద్యరూపముగ గూడ రచించబడినవి. ఇటులనే జాథుల ప్రతీతికములును, మహామృదీయుల వచిత్రగ్రంథములును, వేదముల వివిధభాషలలోని విజ్ఞానసారమంతయు నాంధ్రభాషలో గొప్పట్టుచున్నది. విదేశవాఙ్మయము మాట యటుండ, సన్నిహితసంబంధముగల తమిళభాషలోనున్న గ్రంథరాజములన్నియును, ఆంధ్రీకరింపబడలేదు. తమిళభాషయతి ప్రాచీనము. సంస్కృతభాషాసంబంధము విశేషము లేక, స్వతంత్రభాషమై ప్రవృత్తిచెంది, ప్రాచీననాగరికతకు విరుద్ధమై తన యశస్వింద్రీకలను కాలప్రవాహమునై వెడజల్లిన తమిళభాష విదేశీయులగూడ మోహపరచుట చేసెనది. తమిళభాష కుక్షేపము గలిగించి, శాశ్వతకీర్తి నొసగినవి కంబరచాయణము, కుంభముగ్రంథము. కుంభముగ్రంథము ఓరువల్లవారు మహాకవిచే రచించబడెను. ఈగ్రంథరాజు ఇరువది శతాబ్దములు తమిళచేశ నాగరికత కలంకారభూతమై విరాజిల్లుచు, జనసామాన్యమునకు మన శాంతి నచ్చి దైవభక్తిని పురికొల్పుచుండెను. దాక్షిణాత్య ప్రగ్రంథమును తమిళవేద ముదయ, సత్యవేదమునియు, రెండవవేదమునియు, నాంధ్రీకరణముల కారవిచుచున్నారు. ఇమ్మహాగ్రంథమును గూర్చి యితర ప్రపంచము నూటయే బది వత్సరముల క్రిందటివరకు యజ్ఞానదశలో నుండెను. ప్రపంచ ప్రచారకుడగు కాంప్టెట్టి యను బోయనునాతడు దీనిని తర్జుమా చేయగా, పోపు యు క్రైస్తవులు దీని నచ్చువేయించిరి. పిమ్మట లాటియ, ఫ్రెంచిభాషలలో గూడ తర్జుమా గావించబడి, యీ గ్రంథప్రాశస్త్యము నలు దిశలకు వ్యాపించెనది. ఈగ్రంథకర్తయగు తిరు

వల్లవరువారి జీవితచరిత్ర గూర్చి సంగతులు విశేషముగ తెలియవు. ఇందులో విచిత్ర మెన్నియును లేదు. ప్రసిద్ధిగాంచిన పేర్కొనెదగు, కాలిదాసు, తిక్కన, వేమన మొదలగు మహాపురుషుల జీవిత చారిత్రమును గూర్చి విధానముగ వివరము లిద మిశ్వరుని యంతవరకును తెలియవు. తెలిసికొనుట కవసరమును లేదు. అట్టి వారి యన్యోన్యములలో వారి జేజుము స్వచ్ఛందమై ప్రకాశింపుచు, భాషప్రసార మెల్లప్పుడు గావించుచునే యుండును. తిరువల్లవరు చెప్పవులోని, మైలాపురములో యొకటవ శతాబ్దమున నివసించినట్లుల వాడుక గలదు. తిరువల్లవ రసిన, వల్లవకులపు భక్తుడని యర్థము. వల్లవలు దక్షిణదేశమున మూలకులపువారు. భగవానుడను బ్రాహ్మణునకును, ఆదియను మాలస్త్రీకిని, వీరు జలించినట్లుల గాధగలదు. వీరు మైలాపురమున నేతపని జేయుచు, భార్యానియోగానంతరము సన్న్సించినట్లుల జెప్పబడినది. వీరి విషయమై గాధలంతయులు గలవు. వాటితో మనకిప్పుడు ప్రసక్తిలేదు. వీరిచే రచించబడిన కుర్రు గ్రంథమును క్రితశేషులగు కమపత్తి వేంకటరామ శ్రీవిద్యానంద నాథులను వారు 1887-వ సంవత్సరమున ఆంధ్రీకరించి, ఆంధ్రప్రపంచమునకు మహాపాపకారము జేసిరి. త్రివర్ణ ప్రదీపిక యని నామాంతరంబడి, టీకా తాత్పర్య సహితముగ రచియించిరి అవతారికలో విద్యానంద నాథు లిటుల వ్రాసిరి. "వేదములయందలి చరమాన్ని గోపితమైన పురుషార్థతయమును ద్రావిడ దేశమునకు తి నట్లు నడునారు అను వేద నవతరించిన చతుర్ముఖ బ్రహ్మచే ద్రావిడ భాషయందు రచియింపబడి, తిరుక్కొరరు అనం బ్రసిద్ధి నొందిన మహాగ్రంథమును ఆంధ్రభాషయందు రచియించిన యెక దక్షిణీయులకు మిక్కిలి యుపకారమునుండునని తలచి దాని రచించుచో నది నిర్విఘ్నముగ నెఱవేఱుటకై తన నిష్ఠయందు దోచిన అతర్వాప్యస్త్రీ లక్షణలక్షిత సకలోపనిషత్పూర్ణభూతమహావాక్యమైన సచ్చిదానందాద్వితీయ నిత్యపరిపూర్ణ వస్తువును స్వరూప తటస్థ లక్షణములచేత నొప్పించి దానినిగా నెఱిగి వస్తు నిర్దేశ రూప మంగళముగాఁ గొని గ్రంథకర్త వినుతించుచున్నాడు" ఆంధ్రీకరింపబడిన ఈ పాత్రము ఆంధ్రప్రపంచ మహాదృష్టికి విశేషముగ గోచరమయ్యెను గానింపదు. ముఖ్యది నత్సముల క్రిందట నిట్టి యన్యోన్యమును ఆంధ్రభాషలోనుండి ఆంధ్రీకరింప తలంపు గలుగుట విద్యానందుల యన్నతాదర్శములకు నిదర్శనము. ఈగ్రంథము తమిళభాషలో చిన్నిచిన్ని పద్యములతో విరాజిల్లుచున్నది. బోధింపదలచిన గొప్ప సత్యములు భావగాంభీర్యము గల పదములతో విముగ్ధుజినవి.

అరవములో వద్య మితిమీర నుండును.
"కాయం దెహతి మాయక్మం యిత్రయాన్ద్రీన్ |
నామకై కదక్మమై నాయు |"
ప్రథమ పాదమునకు నాలుగు గణములును, రెండవ పాదమునకు మూడుగణములును గలవు. ఈ పద్యరీతికి సరిపోవునట్లుల నాంధ్రభాషలో సర్వ కందముల నుపయోగించి, ఆంధ్రీకరింప బడినది. అర్థకందముల నుపయోగించియు, కుర్రులోని యర్థము పోకుండ గాపాడుటకు, విద్యానంద నాథులు కడు శ్రమ దీసికొనినట్లుల గానించుచున్నది. భావమనంతరము రెండు పాదములలో నిమిచ్చియుండుటచేత, సామాన్యముగ చదువునారికి యర్థమకాతన్యము కొలదిగ గానించుచు, శైలి నారికేళపాక మని చెప్పవచ్చును. అయినను, యెల్లదకు సుగ్రాహ్య మగునట్లుల టీకాతాత్పర్యముల

వ్రాయించి గ్రంథకర్తగారు మహాపాపకారము గావించిరి. ఇటీవల వి. వి. యస్. అయ్యరుగారిచే తర్జుమా గావించబడిన కుర్రుగ్రంథముతో నక్కడక్కడ బోల్చి జూచిన, ఆంధ్రీకరణము తిన్నగ గావించబడినట్లుల వ్యక్తమగుచున్నది.

ఈ పాత్రమును నూడుభాగములుగ విభజింపవచ్చును. ప్రథమభాగము ధర్మమునుగూర్చియు రెండవభాగము రాజ్యాంగమును గూర్చియు, మూడవభాగము ప్రేమను గూర్చియు దెలుపుచున్నవి. వీటితో బాటు మోక్షమునుగూర్చి గూడ గ్రంథములో దెలుపబడియున్నది. వీటినే పెద్దలు ధర్మాధికామమోక్షము లను పురుషార్థము లని వివరించెదరు. తిరువల్లవరుకు గాఢమైన భగవద్భక్తి కలదనుటకు ఈ పద్యములే నిదర్శనము.

సమవధిలయుని నెఱిగిడి
సుతులకుం గలవెవెతలు * మాటిగ నరయన్ ||
పరిపూర్ణేశ్వరు మహిమలు
పరికించి నుతించువారి * బాంబె యగమున్ ||
కాదమలాష్ట్ర గుణశ్రీ
పాపములంబిదివేము * ధలమెడి గానన్ ||
ధర్మమును గూర్చి యిటుల నిర్వచనము గావించు బడినది.

కోపేష్వరేష్వరేష్వరే
రూపములం జనుపనదెని * మాధ వృషమగున్ ||
కోపము, శ్వప్య, ఇచ్చ, కళనోక్తులు అను నీ నాల్గింటిని విడుచుటయే ధర్మము. ధర్మాచరణమునకు యుక్తకాల మెద్ది యన,
నేపక వేము ధర్మము
ప్రాపకమగు జనకకాల * పదిని ఘనమై ||
గృహస్థాశ్రమ ముత్కృష్టమని తిరువల్లవరు అభిప్రాయము. సంసారబాధ్యతను వదలి యరణ్యములకు జనెడి తపస్వికన్య, ఇంద్రియనిగ్రహము గలిగి ధర్మముదప్పుక గృహకార్యములనిర్వర్తించు గృహస్థుని చిత్తి ప్రశంసామనీ కవి దెలుపుచున్నాడు.

సారంజేమి సుకృతి నం
సామ కంఠోపధితి * సన్యాసమునన్ ||
చాల ఘనంబగు బుణ్యని
కాల గృహస్థితి తపస్వి * సన్ధితికంఠెన్ ||
పుణ్యము గాఢాభ్యసే సా
గృహ్యంబగు సన్యమిల న * కుత్సితమైన్ ||
శ్రీ పాత్రవర్ణనమునుగూర్చి వ్రాయుచు, శ్రీ అను నిర్బంధముగూ కావలియుం దుంచిన లాభము లేదని క్రిందిపద్యమున తెలిపియున్నాడు.

అనంబం దేవిధల యల |
కళముగ వేదంధనలయు * నవలల కరయన్ ||
కోపమును పోగొట్టుటకు కోపము నుపయోగించుటకన్న, దమాగుణమే సహకారి యని తెలిపియున్నాడు. ఈ సత్యము, బ్రెలిలులో మోసెసు బోధించినట్లుల పిరుగివాడెట్టి యపకారము గావించిన యర్థ యపకృతిని తిరిగి గావించవలయు నను నాజేశమునకన్న మిన్నయెరదే గదా !

ధర్మ గుణగర్వముతో డను
టయమినదియగును దో మహాద్వంధులకున్ ||
వేదిక వేదముకృత మది
చేరిక కంఠమలో * తేమి కృతమా ||
పరశ్రీనిమాఖత్వ మెల్లధర్మములకు మూలమన చాటి యున్నాడు.

ధర్మగర్వములయెడఁ
కుగ నిర్వృత్తిగర్వముల * మైదము యెపుడున్ ||
ఈ పద్య విద్యానందు
యనకింపకలంఠె పాడి * ఘన గాములకన్ ||
విరనికై నను పరోక్షమున నిందించుట యధర్మమని చెప్పియున్నాడు.

గీతపాఠం కెనుటపయక ను
కృతయగదు వెనుక నింక * కీకగుం దుపన్ ||

ధర్మముకరి కుపదేశించి తా నాధర్మము నాచరించనియెడల నట్టివాడు నింద్యుడని చూపి యున్నాడు.

జీవనవిధి ధర్మము కా

మానవ దుష్టము మొద * దగ్గరనుండును

పరోపకారమునుగూర్చి ప్రసంగించుచు మే ఘము ఫలాపేక్ష లేక యెటుల వర్తము నిచ్చుచు న్నదో, యటులనే మానవులుగూడ ఫలిత మా సింపక ధర్మ మొనర్పవలయునని బోధించియు న్నాడు. శ్రీకృష్ణ భగవానులు గీతలో నుపదేశించిన నిష్కామకర్మనే యీ గ్రంథము గూడ నాచరింపుమని పురికొల్పుచున్నది.

ఘనమువలె బడులు గోరక

యెనిమితురుఘనముచేయ * మెకటింగలదే

మాంసభక్తిని వర్జించిన గాని సాత్వికగుణములు పట్టువడవని తిరువల్లవరు బోధించినాడు.

కావలె దనువుధియని వెర

జీవుల దిను వాడు కరుణ * కీతి వెలు తెలుక

ఇతరతనవలయుం దిను

పతితుని వదిలరాదు * పరిధి గన నగుక

సత్యమును వచించుటను గూర్చి వీరి యభిప్రాయము భాగవతములో శుక్రాచార్యులు బలిచక్రవర్తి కుపదేశించిన “వాదిజాతులందు వైవాహికములందు ప్రాణవిత్రమానభంగమందుఁ జకితగోకులాగ్రజన్మరక్షణమందు బొంకవచ్చు నఘము పొంద దధిపా”యను సూత్రమునకు సరి సమానముగ నున్నది.

దేశం బ్రాణుల కెన్నడు

హని యొదర దట్టినుడిబు * తాళిము ధరణిక

హాకి నెడమీ దేనియఁ

బూనిక నాడఁబడు బొంకుఁ * బోలు నిజఁబుక

రాజ్యాంగమునుగూర్చి వ్రాయుచు, కవి తనరాజ్య ధర్మపరిజ్ఞానము నంతయు జూపించి, కొటిల్లుని అగ్రశాస్త్రానుండువలెనే రాజనీతినిగూర్చి నియమములను సమగ్రముగ నేర్పరిచియున్నాడు. రాజయోగ్యము, సచివునియోగ్యము గుణగణముల సూచించియున్నాడు. రాజ తన ప్రజలకు వాక్యావతంత్ర్యము పూర్తిగ నొసగవలయునని చాటి యున్నాడు. నరవరుని లక్షణము లిటుల వ్రాయబడినవి.

నరవరునకు సుగుణములు వి

తనకు సాధ్యములెల్లి * ధైర్యము నగుక

పౌరుష జాగ్రద్విద్యుల

నారసిపూనందగుఁ దనకు * మైనిపనులు గాక

సులభుడయి కాంచువారికి

లలితోక్తుల వలలురాజు * లలింబొగ్గ దండుక

అనఘలస్పృశిని రహంకృతి

నను వర్తన సేయవృత్తి * కదె బలిమినుగుక

దూతల లక్షణము లిటు వివరింపబడినవి.

శేముషి వాక్యతురత సత్త్వేషయు

ముఖ్యములు మాడు * పునుమాతలకుక

దారిద్ర్యముకన్న దుర్భరమగు కష్టము వేరు లేదని యీ పద్యమున వ్యక్తమగును.

ఇంగలమున నివసించిన

సంగతమగు లేమి నెది య * సంగతుమగుగాక

ఈ గ్రంథరాజమున వివరింపబడిన వేర్వేరు సత్యముల నన్నిటిని వివరముగ చెబుపుటకు తావు జాలదు. ఇట్టి యుద్గ్రంథమును రచించి కీర్తి శేఖలయిన విద్యానందనాథులు జన్మసార్వత్రిక గాంచిరి. వీరివలెనే యన్యభావలలోని యుత్తమ గ్రంథసారము నాంధ్రములోనికి తెచ్చి అంధ్రవాజ్మయమునకు అపూర్వశోభను చెచ్చుట యిత్తరుణమున భావ్యమని మాయభిప్రాయము. నూతన ప్రబోధము నుపయోగించుకొని, కార్యసాఫల్యత గాంచుట ధర్మము.

సంగ్రామము.

రుష్యా

సంగ్రామమున రుష్యులు తిరిగి సమరోత్సాహమున జయప్రదముగ అపస్కందనమును గావించినపుడు, పల్లవకును నుత్సాహ మతిశయించెను. జర్మనులు వివర్ణవదనులయిరి. లెంబర్గపతన మెపుడాయని, యెదురుచూచుచున్న సమయమున తలవని తలంపుగ రుష్యులసైన్యములలో కలత లారంభించెను. అయిదువలసలు తిరుగబడెను. ఆ తిరుగబడిన వలసలునుండి సైనికులను వదలి పెట్టి పెట్రోగ్రేడుకు బంపినెచిరి. అంతటితో పెట్రోగ్రేడులో నున్న మాక్సిమిలిను పాక్స్ వారు వీరితో గలసి అల్లరుల గావింప మొదలిడిరి. లెనిను అను జర్మనుల గూఢచారి రుష్యాదేశమున నింత సంక్షోభము గలిగించెను. క్రాస్నొవొట్కలోని సైన్యములు ప్రభుత్వముపై గినుకబూని రాజధాని పత్రికమున జేరెను. వీరి యుద్దేశము రుష్యుల ప్రభుత్వోద్వోగములను నిర్బంధించవలయు ననియు, రాజకీయ ధనాగారములను కొల్లగొట్టవలయుననియు, అంతఃకలహముల బురికొల్పి పరివర్తనమును తిరిగి నారంభింపవలయు ననియు, కెరెన్స్కీగారిని వధింపవలయు ననియు నింక నెక్కుమగ దుష్కార్యముల గావించి సంగ్రామమునకు భంగము కలిగింపవలయు ననియు నూహించిరి. కాని పెట్రోగ్రేడులోని సైనికులు వీరితో గలవ లేదు. వెన్స్టాటనే సంగ్రామరంగమునుండి సైనిక నివహములను మరల్చి యీ కల్లోలము నడచుట యవసర మయ్యెను. కోసాకులు తమ యసమాన ధైర్యమును జూపి, అంతఃకలహముల నాపినెచిరి. ఈ యత్నములో అయిదువందలమంది రుష్యుల కపాయము సంభవించెను. మంత్రివర్గములో మార్పులు జరిగెను. రుష్యుల దేశములో క్రాము వెల్లిని చెప్పదగిన కెరెన్స్కీగారమాత్యవదని నలంకరించిరి. వీరి నియామకము కొంత సంతృప్తిని గలిగించినది. వెనుకటి ప్రధానమంత్రి లివాన్ వలె గాక, వీరు పరిపాలనాసామర్థ్యము గలిగి, సందిగ్ధతకణమున ధైర్యము వహించి పనిచేయ నిపుణత గలవారు. పారిశ్రామికులును, సైనిక ప్రతినిధులును గలసి మాస్కో పత్రికమున కొలది దినములలో మహాసభ గావించి యందు రాజ్యాంగ నిర్మాణమును గూర్చి స్థిరపరచెదరు. నూతన పరివర్తనఫలితముచే, సంగ్రామమున అరచేతికివచ్చిన విజయము జారిపోయినది. రుష్యులు స్వాతంత్ర్యావేశముచే సంగ్రామసందేశమును మరచి ప్రవర్తించుట శోచనీయము. గ్రీనుదేశములో కాంప్టెంట్లెను రాజును పదధ్రువుని జేయుట కాక్షేపించి, బాల్కను సమస్యకు చిక్కుల గలిగించిరి. పరివర్తనవాదుల యుద్దేశ మేమో బోధపడుటలేదు. సంగ్రామము జాలించి సంధిజేసికొన గోరినచో రుష్యా ప్రజాప్రభుత్వ పరిపాలనమునకే జర్మనులు కొండొకకాలమున ముప్పుచెచ్చెదరు. స్వేయ్యా, బెలిజియము, రుమేనియా మొదలగు స్వల్పరాష్ట్రముల గతి నాలోచించకుండ సంధిజేసికొన గోరుట ఏటిన్యాయము? మిత్రమండలివారి సంగ్రామోద్దేశములు మరెయ్యక మారు వినగోరుదురేని యటుల గావింపవచ్చును. తమ యుద్దేశములను మరెయ్యక మారు పరికించి చూచికొనుటకు మిత్రమండలివారు ఆగష్టునెలలో సభను సమావేశము గావింప నున్నారు. ఈ సభలో రుష్యులకు తగు నుపదేశము గావింపవలయును. అమెరికావారి సభలో పాగ్గానమని చెప్పుట సమంజసముగ గాన్పించదు. ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వములలో అగ్రధానమును వహించిన

అమెరికావారి హితవచనములు రుష్యావారి కెల్లరకును సమ్మోదావహములుగ నుండుటకెట్టి సంది యమునులేదు. యుద్ధఫలితములు తూర్పురంగమున రుష్యులకు ప్రతికూలమైనవి. బ్రూసులాఫ్ గారి నాయకత్వము క్రింద సైనికులనేకుల గోల్పోయి, పడనిన విజయము నిర్భక్తమైనది. కాలుస్జి యను పత్రికమును బోగోట్జుకొని, లొమ్మిట్జానది వెనుకకు రుష్యులు జేరిరి. ఉత్తరమున హాలిన్బెర్జినిల మధ్యభాగమున వెనుకకుపోవలసి వచ్చినది. బ్రెజిలీకి తూర్పుభాగమున మొదటిపంక్తి జర్మనుల వశమయ్యెను. ఇదే సమయమున తమ సైనికులకు తానుపరచుటకు కెయిజరుగారు తూర్పురంగమునకు వెడలిరి. సిరెత్సనిదిని చాటి రుష్యులు వెనుకకు వెడలుటచే, జర్మనులు టార్న పోలులోని భాగమును జగర్ బోలియా యను గ్రామమును వశపరచికొనిరి. బాపిన్ యను గ్రామమును వదలి లొమ్మిట్జానది కుడిభాగమునకు రుష్యులు వెడలిరి. తార్న పోలునైపు శత్రువులు విజృంభించిరి. బాల్టిక్కుపరగణాలలో డ్విన్ స్కూ-వర్తసంగ్రామము జరుగుచున్నది. జర్మనులు దక్షిణమున స్టాకుహ్లా మొదలుకొని, బాల్టిక్కు పరగణాల వరకును సంగ్రామము జరుగుచున్నదిని తెలుపుచున్నారు. ప్రస్తుత రుష్యాస్థితిని గాంచిన, కొంత యాశాభంగము కలుగవచ్చును గాని, కెరెన్స్కీగారు పరిస్థితులను చక్కబెట్టుటకు తమ యావచ్చుకీని వినియోగించుచున్నారు. వీరు యుద్ధభూమికి స్వయముగ వెడలిరి. గెలిషయాలో రుష్యులు లిప్పటికి బోగోట్జుకొనిన ప్రదేశము 9 మైళ్ల వెడల్పు, 7½ మైళ్లలోతు గలది. రాజద్రోహులను శిక్షించుటకు కెరెన్స్కీగారు వెనుదీయరు. వీరలలో ననేకులు నిర్బంధములో నున్నారు. కలవర మడగినది. రిపబ్లికు ప్రభుత్వమును, వెంటనే ప్రచురింపవలసినదని సాంఘికవాదులు గోరుచున్నారు. ప్రస్తుతము కలవరమునకు గారణమును విభేదముల నంతరింప జేయవలయునని కోరుచున్నారు. సార్వజనిక స్వాతంత్ర్యము మ్యునిసిపలు సభలలో నెలకొల్పుబడును. ఆహారసమస్య విషమస్థితిలో నున్నది. దానిని తొలగించుటకు ప్రయత్నములు చేయబడుచున్నవి. ఈ ప్రయత్నములు సఫలములై, తిరిగి రుష్యులు విజృంభించి శత్రువులను పరిమార్చెదరని విశ్వసింపుచున్నారు.

పశ్చిమరంగము

పశ్చిమరంగమున జర్మనుల ప్రతిభ నానాటికి క్షీణించుచున్నది. బెల్జియం వైపున ఆంగ్లేయులు సముద్రమువరకు వ్యాపించియున్నారు. ఏమీ మొదలు క్రేయవరకును గల ప్రదేశము నుండి శత్రువులను తరిమినెచినది మొదలు, వారి ప్రతిభ నానాటికి క్షీణించినది. మార్కవిల్లిని, మెసినిసు గుట్టులు ఫ్రెంచివారిచే నాక్రమింపబడినవి. ఛెమిన్ ఛెస్ ఛెమిన్ దగ్గర ఫ్రెంచిపంక్తిని భేదింప శత్రువులు తమ యావచ్చుకీని వినియోగించి, వేసవేల సైన్యముల గోల్పోయి కొలది భూభాగము దీసికొనిరి. కాని, ఫ్రెంచిసేనాపంక్తి దుర్భేద్యమయ్యెను. ఆంగ్లసైన్యము సముద్రము వరకు వ్యాపించుట శత్రువులకు భయకారణమైనది ప్రాంధ్యులో విజృంభించి శత్రువులిటీవల నొక మైలు ప్రదేశమును దీసికొనిరి. అక్కడ ఫిరంగి యుద్ధము నిపుడు సల్పుచున్నారు. తాము తీసికొనిన ప్రదేశమును నిలుపుకొన ప్రయత్నము జేయుచున్నారు గాని, సాధ్యపడుటలేదు. సముద్రాధిపత్యము బ్రిటీషువారిచేతిలో నుండుటచేతను, సముద్ర నౌకలపై నుండి బ్రిటీషువారు ఫిరంగుల గొల్పుట చేతను, జర్మను లీస్థానమును గూర్చి ఎప్పుడును భీతావహాలయియున్నారు.

2 3 8 14 15 19 27 31 32 36 37 39 40 42 47 48 49 51
53 59 60 63 64 66 73 74 80 81 83 84 88 91 93 95 96 97
100 101 105 107 111 113 114 115 118 129 131 134 140 141
142 143 148 151 153 159 160 164 167 171 172 173 175 180
182 185 186 183 189 192 194 195 198 201 202 201 205 217
208 211 213 214 216 218 221 223 226 227 228 231 232;

తెల్లయమునకు స్వచ్ఛంద స్వేచ్ఛాపత్రి స్వాతంత్ర్య
మున కలుగజేయుటకు మిత్రపంచలికారు కంకణమును దా
ల్చినారు (గొప్ప ఉద్దేశము) ఒకరి పరిపాలన క్రింద నుండ
కుండగ అంతయు తెల్లయనులే తమంతట తాము ఒకరిపై
నాధారపడక రాజ్య పరిపాలనమును గావించు కొనెదగు.
తెల్లయము స్వతంత్ర రాజ్యముగ మారకలేను. (గొప్ప సంతో
షము) నావిధి ప్రకారము డాక్టరు మైకేలీసుగారి యుపన్యా
సమును పఠించితిని. ఎటుల నైన యుద్ధ మంత మగుటకు
తగినోపాయమును వెదకుచుంటిమి. వీరి యుపన్యాసమువలన
ఈ క్రింది సంగతులు సునిచ్చితముగ వినితములు:—జర్మనులు
తెల్లయమునకు స్వాతంత్ర్య మొసంగుట నస్వకల్గ. జర్మనులు
ప్రజాప్రభుత్వమును ఏర్పరుచుట కేవలము స్వస్థాన వ్యయమున
పునకు కాంతి కలుగనను విషయము రిక్తప్రమ. నిరుపయో
గముగ యూరపు కణసంగమున తన పుత్రుల పనితరక్తమును
వృక్ష ధారపోసులేదు. (పున సంతోషము) తన మాయలచే
ప్రజలను ప్రభు పెట్టుటకై మెకేలీసు గారు ప్రయత్నించు
చున్నారు. ఇదన్నియు కొనసాగవు. ఘోరముగ అనువారములు
గవచినవి. అంతర్దామియందగములను ప్రతిహతము జేయుచు
న్నాము. జర్మనీనుండి బాధ్యమును రాజమన్దమును వేరుట
విఫలమాయెను. తెలివినవాడు? నీటికలియేమి? జర్మను అంత
ర్దామల దురాగతములచే మనము చాలకాలము బ్రతుకనాల
మరివదంతులుగలవు. మైకేలీసుగారి యుద్వోగారంభముననే
ఇదన్నియు రిక్తప్రమలనియు కొనసాగవనియు నేను తెలియ
జేయవలసియున్నది. నేనిట్లు చెప్పకతిరగు. క్రమక్రమముగను
సావధానముగను మనము విస్తారముగ పంటను పండించుచుంటి
మి. చునకాకలు పూర్వమువలె సముద్రమునమునుగుట తగ్గినది.
వేనవికాలవందు మన కమిగి భయముగనుండెను. కాని మన నష్ట
ములు క్రమక్రమముగ తగ్గచున్నవి. వీని కొక నివర్తనమును
జూపుచున్నాడను:—నిరుటి సంవత్సరము ఏప్రిలు మాడుమా
సములలో ఈసంవత్సరము జూలై మాడువారములు సరిపోల్చి
చూడ ఏప్రిలులో పోయినదానిలో సగము వందలైన నౌకలను
మనము ఈసంవత్సరము నష్టపడలేదు. ఇకొక్కటియే గాదు.
1916 సం॥ నిర్మించిన పడవలకు 1917 సం॥ 4 రెట్లెక్కువగ
నౌకలను నిర్మించ గలిగితిమి. (సంతోషము) నిరుటి సంవత్సర
మునకు ఎన్ని పడవలను తెయారుచేసితిమో వీనికంటె ఎక్కు
వగ 1917 సం॥ కడపటిరెండు మాడుములలో నిర్మించగలము.

ఈ లెక్కలన్నిటిని జూపి జర్మను మంత్రిగారిని మోసపోతు
డని తెలియజేయవలసి యున్నది. (హాసము) 1916 సం॥
కంటే ఆరున్నెనిమిది వరకు పడవలను తయారు చేయగలము
(సంతోషము) మనము సహజముగ మందగమనము గలవార
మైనను పని ప్రారంభించిచో మనల నెవరును అతిక్రమించ
జాలరు.

ఉద్బాధనము లేదు.

మన సామగ్రియను పుత్రులను, మనోదైర్యమును, జర్మను
లు సరిగ్ గ్రహించలేకపోయిరి. కాని వారు మనలకు తిండిలేకుండ
మలమలాడునట్లు చేసెదరు.

నేను ప్రధానమంత్రి నగుటచే నిలము చెప్పవలసి యు
న్నది — ఇది నావిధియైయున్నది. — ఆహారపరివారాధికారి
పాతకము వలనను నాకావర్తకాధికారివలనను మనకు ఆ
హారపాతకములు మరింత పెరిగిపోయినవి. కాన శత్రువులు
మనల కెంతమాత్రము ఆహారమును చాలకుండగ జేయచాలరు.
వర్తమాన భక్షణవర్ధి నను గరించి 1917-1918 సంవత్సరములకు
ఆహారము సరిపోవునట్లు కట్టుదిట్టము లేర్పడినవి. గొప్పసంతో
షము) వర్తమానమును అభివృద్ధి జేయుటకు ప్రయత్నములను
సలుపుచుంటిమి. 1918 సం॥ మనము ఆహారము విషయమై
సిగ్గుతగ నుండగలము. మన కెక్కువ నష్టములు సంభవించి
నను మనకెట్టి కొరతయు నుండజాలదు. ప్రపంచ మంతటను
స్వాతంత్ర్య మేష్టవలకు మనము హస్తమున ఆయుధముల
ధరించి పోరుచునే యుండుము. అమెరికావారు సముద్రముపై
నేలను కొనిపోవుటకు నాకలు లేదని జర్మనుమంత్రిగారు నుడి
చిరను విషయమును నూచించుచు పూర్వముకూడయుద్ధారంభ
మున బ్రిటిషువారికూడవైద్యములేదని జర్మనులుపలికిరిలాయి
డు. బాడ్లి గారునుడిచిరి. యుద్ధము జరుగుచునే యున్నది. బ్రిటిషు
వారు క్రొత్తవైద్యములను సమకూర్చుచున్నారు. లక్షలకొలది
వైద్యములను జరిపిండుచున్నారు. ప్రపంచమున నున్న నాకా
దళముకంటె గొప్ప దగు నాకాదళమును బ్రిటిషు
వారు కలిగియున్నారు. మాకు సంరక్షణముల నుండి
యుద్ధము జరుగుచున్నది. బ్రిటిషువారలనిపోయిరి విషయక్రొత్త
నాకలు వేసేటటుగ నిర్బంధ బడుచున్నవి. ఇట్టిందగ్ధమున
ఇంగ్లాండుకంటెరెండురెట్లు జనసంఖ్యకలిగినట్టియు ఎన్నడును
తరగ నట్టియు సహజముగనట్టియు ప్రకృతిస్వభావము
తో గూడుకొన్నట్టి పుష్టసంపద కలిగియున్న అమెరికనులా వెను
కియువారు? మైకేలిసు గారు మాత్రము యుద్ధము ముగించువరకు
బ్రిటిషుమున్నచో వీరు తమ యభిప్రాయమును మార్చుకొనెద
రని నేను నడువవలసి యున్నది. వారపురు ఇంకొకవిధముగ
క్రొత్త యువస్వామ్యము నిచ్చెదరు. దానికై మన మందఱము
జేచియున్నాము. దీని విషయమై మనము పోరుచున్నాము.

జర్మనుల యాధాశక్తిత్రువులు

మాన్యజేతము యొక్క స్వాతంత్ర్యము కొరకును స్వేచ్ఛాపుత్తి
నియున్నమును జర్మనులు పోరుచున్నారని ఇటీవల నొక జర్మను
వాత్సావత్రిక వ్రాయుచోడండెను. ఇదెన్నటికిని నిజముకాదు.
నానాటికి ఇదంతయు అసత్యమని గుప్తమగుచున్నది.
స్వేచ్ఛాపుత్తిగల జర్మనీయున్న మనకందరకును ఇట్టమే.
జర్మనుస్వేచ్ఛాపుత్తిశత్రువులు తనపరిపాలనలేగాని మిత్రము
దలివారెన్నటికికారు. స్వేచ్ఛాపుత్తిగల జర్మనులతో మనము
సంధిజేసికొనుట కిచ్చగించెదము. కాని నిరంకుశాధికారము
తో ప్రబలుచున్న జర్మనులతో సంధిజేయకుట యసంభవము.
మనమంగిలించజాలము. (సంతోషము) రషియావారి క్షణమాదిగ
కషియును తమ పిలుబడిలోనగువారికి స్వాతంత్ర్య మొసం
దదమని వాక్యచ్చినది మొదలు తమ స్వేచ్ఛకై పోరుచుంటి
మను జర్మనుల మిష అంతరించినది. స్వేచ్ఛాపుత్తిగల ప్రజా
ప్రభుత్వవాదులకును సాంగ్రామిక నిరంకుశాధికారులకును
సమరమిప్పుడు జరుగుచున్నది. ఇదియే పరమరహస్యము.

స్వాతంత్ర్యము కొరకు పోరు సల్పుట.

హార్ వాక్ డెత్తను హార్వెస్టు గారి స్థానమున దా
క్టరు మైకేలిసు గారిని నియోగించుట కంటె ఎక్కువ ముఖ్య
మైన యుద్ధోగ మొకటి చేయబడినది. అదేదన. — రషియా
ప్రజాప్రభుత్వమున గొప్ప రాజనీతికొనిన డొక్టరు నియమిం
చుట. (సంతోషము) ఈ రాజనీతికొనిన సామగ్రియ
ననే వైద్యములన్నియు ఉత్సాహ భరితములైనవి. వైద్యవర్గ
మంతయు వీరి మహిమలననే అర్చింపప్రతిభను గాంచినవి.
గావోవు తూర్పు పడమటిరంగముల యుద్ధమందు పత్రికజర్మను
పైనికు దీనిగతిని గ్రహించవలెను: — మానవ స్వాతంత్ర్యము
నిచ్చుటకు పోరుచున్న మిత్రముండలి వారిలో నిరంకుశాధి
కారులుగల జర్మనులు పోరుచు రణనిహతులగుచున్నారు. తమ

స్వదేశముల స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యముల కొరకై డెల్లియము,
పరాసు రషియను పైనికులు తమప్రాణముల నర్పించుచున్నారు.
ప్రతిఅంగ్లేయు, అమెరికన్ పోర్చుగీసు పైనికులను యితరులతో
పాటు ప్రపంచమున అంతర్జాతీయ హక్కుల నిమిత్తమును
స్వామ్యము కొరకును పోరుచుండెన గ్రహించుచున్నారు.
భావికాలమందు మానవస్వాతంత్ర్యము మనచేతిలో నుండుట
చే వీరందఱును ప్రజల నుద్ధరించుటకు అర్థప్రాణముల నర్పించు
చున్నారు. (అధికారోత్సాహము.)

బ్రిటిషు పత్రికాభిప్రాయము.

లండన్, జూలై 20: — జర్మను మంత్రిగారి వారుణ
గురాగతములను నిశ్చయముగను, దమవాక్కిణ్యములు లేకుండ
గను లాయునుబాధిగారు ఖండించిరి. దీనిసంతకు నేటి యుద్ధ
యమున వెలువడిన పత్రికలన్నియు ఆమోదించుచున్నవి.

ఆస్ట్రేలియా ప్రధానమంత్రిగారి యభిప్రాయములు

మెల్బోర్న్, జూలై 20: — ప్రస్తావనమున లాయి
దుబాడ్లి గారు నుడిచినట్లు జర్మనుమంత్రి డాక్టరు మైకేలిసు
గారు అసంతృప్తు లేనట్టియు ఏమియు నెఱుంగని జనసామా
న్యమును మోసపుచ్చుటకు యిట్టి కపటోపాయముతో గూడు
కొన్న యువస్వామ్యమును తేనియ లాలుకునట్లు గావించిరి
ఆస్ట్రేలియా ప్రధానమంత్రిగారు హూడెసుగారు నుడిచిరి.
ప్రపంచము నంతట మోసయుచ్చుటకు ఇట్టి లియ్యనిమాటలను
డాక్టరు మైకేలిసుగారు వెలికిరి హూడెసుగారు తెలిపిరి.
యుద్ధము ముగియుటకు తరుణోపాయ మొకటియే గలదు.
అయ్యది జర్మను సాంగ్రామిక డౌన్లస్యమును ఆధికారమును
నిర్మూలము జేయుటయే. లాయిదు బాడ్లి గారికి అన్ని రాజ్య
ములవారును సహాయ మొనర్చుచున్నారు. అధినివేతముల
వారు ప్రారంభమునకంటె ఇప్పుడు ఈ యుద్ధమును జయవంత
ముగ ముగించుటకు దృఢచిత్తంతో గూడుకొనియున్నారు.

సయాము జర్మనీపై యుద్ధమును ప్రకటించుట.

సయాము జర్మనుపై యుద్ధమును ప్రకటించెను. కొంత
జర్మనులను బంధించినది. 18,965 టన్నుల భరతుగల జర్మను
వర్తక నౌకలనుగూడ స్వాధీనము జేసికొనెను.

ఇంగ్లండు

బ్రిటిషువైమానికులు శత్రులనెదుర్చుట.

లండన్, జూలై 23: — నేటి ఉదయము ఎనెస్సులియ
జరుపబడిన దాడి నెదుర్చుటలో జరిగిన వైమానికయుద్ధ మొక
గంటకాలమువరకు జరిగెను. ఆగ్నేయములనుండి పట్టయము
నకు ప్రయాణము చేయుచుండు జర్మను విమానము లనేకము
8-30 గంటలకు గన్పించెను బ్రిటిషు విమానములు వాని తూర్పు
నకు బోవ బలంతము చేసెను. శత్రులు వచ్చుచుండగా
గలిగిన మరణిరంగుల కొలకాలమును, మందుగుండ్ల ప్రేలుకు
వలన గలిగిన భయంకర నినాదమును బాగుగవివరియ్యెను.
మాకు బ్రిటిషు విమానములు ఒక జర్మనువిమానమును ముట్ట
డించి దానిని పగ్గిచుచునకు తరిమివైచెను. అతరుమటులో నా
నాన్నిను యదృశ్యములయ్యెను. మరియొక బ్రిటిషు విమానము
జర్మనుల తూర్పు దిశకు వెంటబడిచెను. యంత్రము లన్నియు
మిక్కిలి యున్నతస్థానమున నుంటచే నవి యత్యంతస్పృశాల
ముననే అదృశ్యములయ్యెను.

జర్మనుదాడి వివరములు.

లండన్, జూలై 23: — పత్రికాధికారు లిట్లు ప్రకటిం
చుచున్నారు: — వైమానిక దాడివలన నిప్పటికి 11 గురు మృతి
నొందిరి. 26 గురుకు డెబ్బయిరేగిరి. నష్టము చాల స్వల్పము.
ఒకవైమానిక పదాధిపతియు శత్రువైమానికులు డెల్లియమునకు
బోవుచుండ వారి నెదిర్చెను. సముద్రతీర సమీపముననే నొక
శత్రువిమానమును వారు సముద్రమున ద్రోసిరి.

లండన్, జూలై 23: — కంటె ఎనెస్సులలోని విలేఖకు
లిచ్చు తంతు లీ సమాచారమును తెలుపుచున్నవి. లండన్
మీడికిపోవ ప్రయత్నింపబడిన ఈదాడి 7 వ తేదీనాటియంత
నెద్దదిగాదు. “ఫెలిక్సుట్” హార్విచ్చిలమీద బొంబులు వేయ
బడినను. కాని విజేతనష్టము మాత్రముకలుగలేదు. శత్రులకి
దాడి యిందుకయు లాభకారియైనట్లు గన్పించెను. వారంద
ఱును వేరేయ్యగు ప్రత్యేకదారులంబడి పోయిరి. తీరమునుండి
యుద్ధమును గాంచినవారులు బ్రిటిషు వైమానికుల వైపున
మున తత్వధికముగ నినియాడుచున్నారు. ఎచ్చటి నుండి
వచ్చినదియు తెలియక ననియొక్క మారుగ యాకాసమున కెగసి
పనివేయడుగుల యెత్తునకు బోయి అచట శత్రుచిహ్నముల
బరికించుచు గంటలకొలది నిలచెను. జర్మనులు మరల మేళు
ముల చాటునదాగి శత్రుల బారినుండితప్పించుకొన గలిగిరి.

బ్రిటిషువారు శత్రుదాడుల తరుముట.

లండన్, జూలై 23: — బ్రిటిషు అధికారు లిట్లు ప్రక
టించుచున్నారు. లీవెల్లెయనకు తూర్పున శత్రువులు చేసిన
దాడుల మేము తరిమివైచితిమి. నిన్నటి సాయంకాల మనేక
వైమానిక యుద్ధములు జరిగెను. మేము రెండు విమానముల
నేలగూర్చితిమి. నాల్గింటిని క్రిందికి తరిమివైచితిమి. మా విమా
నములలో నొకటి గాన్పింపకున్నది. మేము శత్రుల విమానము
నొక దాని మంటలతో నేలగూర్చితిమి.

నావికు లొనర్చిన కార్యక్రమము.

లండన్, జూలై 23: — నేటి దివమున సర్ ఎడ్వర్డు
కార్నసు గారికి డెల్టాస్ట్రు నగర పౌరసత్వము ప్రసాదించ
బడియెను. కార్నసు గారు తమ యువస్వామ్యమున ఆంగ్లేయు
లిందుకయు నావికాశాఖవారోనర్చిన కార్యముల నెఱుం
గక వారిని దూషింపగడంగు చున్నారని పలికిరి. “నావికు
లేమి చేయుచున్నారు?” అను ప్రస్ఫుటాకర శీర్షికలతోడ
ననేక ప్రధానపత్రికలు వ్యాసముల ప్రకటించి టతని కమిత
మగు ఆగ్రహమును గలిగించెను. నావికు లభయ పక్షము
200 కోట్ల చదరపుమైళ్ల పరిమితి గల సముద్రభాగమును
కాపాడుచున్నారను సంగతి నావ్రాతకారు
లిందుకయు నెఱుంగకున్నారు. మరియు తాము భుజించు
చుండిన ప్రతికడియు నావికుల నిరంతర కృషివలననే లభించు
చున్నదనియు గూడ వారు తెలియజాలకున్నారు. ఇప్పటి
నావికులకంటె నెక్కువ సామగ్రియము గలిగినట్టియు, ఎక్కుడు
వైద్యము గలిగినట్టియు, ఎక్కుడు పట్టుదల గలిగినట్టియు,
ఎక్కుడు విశ్వాసము గలిగినట్టియు మనుష్యుల నింకొకతరగతి
వారి నెన్న డతడు చూచి యుండలేదు. సాధారణముగ నంద
ఱును గోరు ప్రగల్భనా ప్రకటనములు నావికుల కనహ్యకర
ములు. జాలియంతయు సంధికాతురక మొందుచున్నది. కాని
దీర్ఘకాలమునుండియు వంతపారంపర్యముగ వచ్చు స్వాతంత్ర్య
ముల నడగక్రొక్కప్రయత్నించు ప్రస్వాక్యము తలచావునంత
కాలమును వారు సంధిజేసికొన నెట్లరు. డాక్టరు మైకెయి
లీసు (జర్మనుమంత్రి) గారి యువస్వామ్యము మిక్కిలి బడా
యిగానున్నదని కార్నసుగారు పలికిరి. జర్మనులు సంధికావలె
ననుచున్నారు. “మేమును లేపటిదినముననే సంధిజేసికొన
చున్నారము కాని ప్రవ్యయలతోగాదు; జర్మనుబానియందుల్ల
ములగువారితో సంధిజేసికొనెదము. తాము రాష్ట్రములవేనిని
నాక్రమింపరనియు, పరులకపకారమును జేయరనియు ప్రకటించు
ప్రకటనలలో తమయధౌర్ధతను గనబరచుటకు వారు వైసునది
వెనుకనుండు వైద్యముల మరలించి అచ్చటివారి కందఱికిని
స్వేచ్ఛకొనగిన మరుసటి దినముననే సంధిజరుగలదు.
ఇకమీద ప్రాపంచిక తరుణోపాయమున కేమి చేసిన బాగుండ
గలదో యాలోచించి యికమీద నెన్నడును యుద్ధము జరుగ
నట్టి యేర్పాటుల గావించెదము.”

ప్రాస్తా

పరాసువారి ఇటీవలి వృత్తాంతము.

లండన్, జూలై 23: — పరాసు అధికారు లిట్లు ప్రక
టించుచున్నారు. డెల్లిస్సునుండి దక్షిణ కాస్పియనునగుల
రెయిన్స్ ముఖమును శత్రువులు భయంకరముగ ముట్టడించిరి.
హార్విచ్చిజూనుండి క్లెయోనాసికి తూర్పుప్రదేశమువరకును యుద్ధము
మరియు తీవ్రముగా నుండెను. ఉదయముననే శత్రువు లీరంగ
మును క్రొత్తగా చెచ్చిన వైనికులతో హార్విచ్చిజూనేను వెళ్లి
ను పీతభూములయధ్య నెదిరించిరి. శత్రుభరంగి తరంగముల
మాశత్రువులు విశేషముగ విదళించెను. శత్రువులు మాపంపుల
జేసేవరక తమ కందకముల మరుగునకు బోవలసినవారైరి.
ఎయిలెట్టికి దక్షిణముననుండు శత్రుమాకల మా పెద్ద
భరంగులు చెండాడి విశేషనష్టములతో తరిమివైచినవి. కేసు
మెట్టిసు, కాలిఫోర్నియా పీతభూములమీద శత్రు
లొనర్చిన భయంక రావస్కందనముల మావైద్యములు
మహావిజయ వంతముగ పారదోలినవి. ఆప్రదేశమంతట భరంగి
యుద్ధము రెండంత లధిక తీవ్రముతో జరుగుచున్నది. రాత్రి
సమయమున శత్రువులు మ్యాజూనది కిరు ప్రక్కలను మిక్కి
లి భయంకరముగ పోరాడిరి. ఆనకోరు, బిజోనవా ప్రదేశము
లందున, సేయింటు మైహియలు ముఖ్యప్రదేశ మందంతటను
అనిదారుణుగు భరంగియుద్ధము జరిగెను. బిజోనవా తుర్తర
మున రెండుస్థానముల వద్ద జర్మనులు మమ్మెరిరించిరి. అంత తీ
వ్రమగు పోరాటము జరిగెను. శత్రుల కందు విశేష నష్టము
గలిగెను. వా రాక్రమించుకొనిన కొన్ని ప్రదేశముల నుండి
మేము వారిని తరిమివైచితిమి. బ్యూకాటు, డెవేలియరు వన
ముల సమీపమున మ్యాజూభిరములపై నుండు కందకముల
జేరుటకు శత్రులొనర్చిన రెండు ప్రయత్నముల మేము విఫల
వంతములుగ జేసితిమి. మేము కొంతయంది డ్రై బీలను పట్టు
కొంటిమి.

పరాసురంగ వర్ణనము.

లండను, జూలై 22:— పరాసు ప్రధానరంగమునకున్న తెలుగుగారి విలేజుకు 19-వ తేదీన చెయ్యదేను దేవుప్రధాన భాగము నందలి నాల్గు మైళ్ళ రంగముమీద శత్రువులొనర్చిన యవస్థలను గూర్చి కొంత వర్ణించియున్నాడు. ఆయుధమున ప్రవృత్తులకు పటాలముయొక్క అయిదవభాగము యుద్ధమొనరించెను. అందలి పైనిట లండనేయకొనబడిన వారయ్యను తరిమి వేయబడిరి. అవస్థలను గూర్చి అతడిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. జర్మనులు విశేష భాగము వరకెక్కిరి. ఇంక నచటికి పరాసుదళము లొక గుడ్డిపాడువునమాత్రముండెను. కొన్ని వోట్ల పరాసు దళములు శత్రులకు పరులైన గజములదూరమున మాత్రమే యుండెను. పరాసువారు సమముగ శత్రువులమీదనే యుండిరి. ఒక స్థలమునద్దమూత్రము జర్మనులు పరాసురంగము నాక్రమించుకొనిరి. క్రిందనుండు పరాసు సైరంగిదళములకు తమ స్థలమును గాపాడుకొన వశ్యము గాక పోయెను. సాయంకాల సమయమున శత్రులు మరియొక గట్టి ప్రయత్న మొనరించిరి. రాత్రంతయు ద్వంద్వయుద్ధము జరిగెను. ఇరుగెలకులవారు ప్రాణములకు తెగించి అతిసహసముతో పోరాడ నారంభించిరి. కాని ఉదయము సుకీ తాత్కాలికముగ శత్రువు లాక్రమించుకొనిన స్థలములనుండి గూడ వారు బాంబులతో తరిమివేయబడిరి.

జర్మను సందితంత్రములు.

పార్సీలు, జూలై 22:— బాత్మియరక్షణమునకును శత్రువు కృత్రికముగ నుండుకార్యక్రమమునంతయు దొరతనము వారణచివేయుచుండిరి నెనేమిటా లేక ప్రేమముగ దొరతనము వారి యెడల తమవ్యక్తమును ప్రకటించిరి. సభితులొక్కడము న నోల లాడుచుండ ఎం. క్లో మెన కొగారు కాలిఫోర్నియా నా టే పిం చుచు గంభీర పన్యాసమును గావించిరి. రిబ్బటు గారిటుల చెప్పిరి. పార్లమెంటుతయు నాకు వాపట నున్నది గనుక నికమీద మరింత వాగ్ద్యముతో పాలింపగలనని నేను తెలిసికొనగలుగుచున్నాను. జర్మనుల కిప్పుడు సంది ఆవశ్యకము. అగువలన నాచేరి ధమునైన నిపుడాసంది గావించ బ్రయత్నించుచున్నాను. రాజద్రోహపు కార్యక్రమంతట జరుగుచున్నదని పరాసు వారెరుగుదురు. కనుక పోలీసువారు తమ ప్రయత్నములగు రెండంతల మెలకువ గలిగి యుండవలయును. నీచమైన జర్మను తంత్రముల నడచివేయవలయును. యుద్ధము చేయలేక వినువెల్లి సంది కావలయునని పరాసువారు కోరినయెడల వారా నాయమున కర్పణ గారు. ముందంతయు మీరే మొనగూడునను గ్రుడ్డి యాలోచన లుండగూడదు. విశేష ఆశాంతియు నుండకూడదు. పరాసుదేశ మెన్నిటికిని బయింపబడనేడు.

ఎయినుదగ్గర యుద్ధమతిదారుణముగ జరుగుట.

లండన్, జూలై 22:— పరాసునాల్గిలు ప్రకటించుచున్నాడు. హర్టిగ్లైను క్రాయాప్రాంతయందు దినమంతయు యుద్ధము అతివారుణముగ జరుగుచునే యుండెను. కేసువేటు క్యాబిల్లార్ల యొక్క యుద్ధములపై అన్నేషకులు జర్మను శత్రువులను గురించి ప్రయోగించిరి. అతిక్రితముగ మాస్సానములను జర్మను శత్రువులవలన నుట్టడించిరి. మాస్సానములగూడ భాదాబాహిని వెనగి ప్రతియుద్ధములనేటి అవిక్రమపరాక్రమముల జూపి కంగరకములతో నిర్భయముగ పోరిరి. కేసుమెయిలునుండి జర్మనులు వెనుకకు తిరుగుబడిరి. ఇవటనే శత్రువులు నిలబడిరి. అపారద్రవ్యమున పోలైరి. సుధ్యాహ్నమున తొలుదొడ్ల మా మొదటిపంక్తిలో శత్రువులు క్యాబిల్లార్ల యొక్క యుద్ధము దగ్గర శత్రువులు కొంచెము చొరబడిరి. యుద్ధ మతిధయానకముగ జరుగుచునే యున్నది. సాంపేసులోను, మ్యాగసును వాసుకార్యములను కింగులు చిత్రముగ వేలుచున్నారు.

చెవకడన్, పుష్కరరంగ కల్లణము.

19-వ తేదీన చెవకడన్ పుష్కరరంగ 4 మైళ్లదూర జరిగిన యుద్ధమును పరాసువారి ప్రధానకార్యాలయమును దున్నురూటరు విలేజుకుట్టి కల్లించుచున్నాడు:— ఈ యుద్ధముయొక్క ఆరేణ ప్రసిద్ధులగు పటాలము అనుంతరి విక్రమముతో పోర పరాసు పైనిటలు వెనుకకు పోవడొలికి. పరాసువారి పంక్తులను చేరుటకు జర్మనులను పరాసు వైస్యములకును చాలదగ్గర నుండెను. కొన్ని వోట్ల 15 గజములదూరమే యుండెను. పరాసువారు జర్మనుల తలపై వేలాడుచుండిరి. అతిలోతగు ప్రదేశముందు పరాసు శత్రువులదళములను చే జర్మను లొకవోట విసయ్యులైరి. ఈ స్మృతిప్రదేశమున లేకుండుటం దేసి తమ మూడవపంక్తి పరాసువారు కాదుకొ లేకపోయిరి. సంది చీకటివేళ శత్రువులు మరలప్రయత్నించి అతిమొండిక భావ బాహిని వెనగిపోరి. రాత్రియగునకు పోయిచేయుండిరి. యుద్ధయగు సుకీ జర్మనులు తాము క్షణకాలము కళము చేసికొన్ని స్థానము లన్నిటిని కోల్పోయి వెనుకకు తిరుగుబడిరి.

రుష్యా

రుష్యా విషమస్థితి గడచుట.
పెట్రోగ్రాడు, జూలై 22:— దొరతనమువారి విషమస్థితి యంతయు పూర్తియైనదని చెప్పవచ్చును. సాంఘిక మంత్రులు కార్యనిర్వాహకసంఘముతో గలపి ప్రజాప్రభుత్వ పరిపాలనమును ప్రత్యేక శాఖాంతర వైషమ్య వివాదమును, వైనికపతాక బహుమతులను, ఆర్థిక విధానములను, ప్రతి విప్లవ విధ్వంసక కలన కాసనములను, కృత్రిమ సేనాధిపతుల విగ్రహమును వెంటనే ప్రకటించవలసినదని కోరిరి.

రుష్యను లొకస్థలమును కాపాడుకొనుట.

లండను, జూలై 23:— రుష్యాఅధికారులొట్లు ప్రకటించుచున్నాడు.— ద్వీపస్కన్దకు దక్షిణభాగమున శత్రువులింకను తీవ్రముగనే ఫిరంగుల గాల్పుచున్నాడు. టార్నపోలు దిశను శత్రువులు మరియొక యవస్థలను ప్రారంభించినారు. మా వైస్యములు నిలుకడలేక యున్నవి. కొన్ని వోట్ల మత్తరువుల నిష్కర్షము చేయుచు యుద్ధమును మునివేయ బ్రయత్నించుచున్నవి. సాయంకాలమున రెనియోట్ ఫ్లోషీ పోక్రోపు ర్నైజ్మోవు పంక్తికడపని నిలిచి పోయినవి. నావికా ప్రదేశములో ననేకశత్రు ముట్టడుల మేయ తరిమివైచితిమి. ఆగ్రామును కీశాన్యముననున్న టిఖరము సేకదాని శత్రువు లాక్రమించుకొనిరి. రిమ్మిక్కు, సెరీతులు రెండును కలయు స్థలమును శత్రువు లెదిరించిరి. కాని రుషేనియనుల ప్రతియుద్ధమువలన యథాప్రకారముగ కాలి నెలకొల్పబడెను.

ఈస్థితిని గూర్చియె జర్మను అధికారులొట్లు ప్రకటించుచున్నాడు. ప్రాచీనాదునుండి బాల్టిక్కువరకును ఫిరంగియుద్ధము హెచ్చెను. సెరీతునకు క్రింది ప్రదేశమున రుష్యములను రుషేనియనులను అతివారుణముగ యుద్ధమొనరించుచున్నారు.

రుష్యనుప్రధాన మంత్రుగారి సందేశము.

పెట్రోగ్రాడు, జూలై 22:— హెలిసింగు ఫర్మనకును, మరికొన్ని రేవుస్థలములకును అంపినసందేశములో ఎం. కెరెన్సిగా రిటుల బలికిరి. పెట్రోగ్రాడు నందలి కలహములు జర్మనులచే నెలకొల్పబడినవి. అవన్నియు నిష్పడబడి వేయబడినవి. నాయకులు బండికృతులగుచున్నారు. అందరు నీ సమయమున దొరతనమువారి సహాయమునకు రావలయునని యతడు వారిని గోరెను. నావికులకును, పైనికులకును అంపు ఒకయుత్తరువును కెరెన్సిగా రు క్రాస్ని సీ వద్ద జరిగిన దిరుగుబాటును గూర్చియు, బాల్టిక్కు నావికులలో జరిగిన రాజద్రోహమును గూర్చియు కొంతకడి జెప్పించెను. అవియె పెట్రోగ్రాడునందలి తిరుగుబాటులకును ఆందోళన ములకును కారణము లయ్యెను. ఆ బాల్టిక్కు నావికాదళమునుండి పెట్రోగ్రాడున కంపబడిన ప్రతినిధు లెల్లరిని బండికృతుల జేయుట వత్తరువు లొసగబడెను. అందువలననే యతడు బాల్టిక్కు నావికుల కెంట్రులు కమిటీని వెంటనే విడలింపవలయుననియు, దాని స్థానమున క్రొత్తసంఘమును నే రొకదాని నియమింప వలసినదనియు, నావికాదళమున ననుమానములగు వారి నందరిని విచారింపవలసిన దనియు నతడు త్తరువుల బంపెను. ఈయుత్తరువులు వెంటనే యాచరింప బడక పోయినయెడల క్రాస్నావేటు దళములన్నియు, పెట్రోపానావస్కు, రిఫ్లిక్స్ స్టోవు, ఈమూడు యుద్ధనౌకల యందలి నావికాదళములును రాజద్రోహముగ పరిగణింపబడి అందులకు తగు ప్రతికార్యములు వెంటనే యాచరింపవలయును.

చివరను కెరెన్సిగా రిటుల పలికిరి:— “రాజద్రోహ మేదేశమున అపాయసముద్రముదరికి తెచ్చెను. జర్మనువైస్యము లిప్పుడే యవస్థలను పరాంభించిరి. ఈకలహముల వలన శత్రునౌకలు విశేషముగ లాభమునొంద ప్రయత్నింపగలవు. ఈయల్లరినంతయు నణచివేయుటకు కఠినచర్య లత్యావశ్యకములు. వైస్యము లప్పుడే కొంతవని ప్రారంభించినవి. నావికాదళములును వానిననుకరింపవలెను.”

కెరెన్సిగా రు మరల రణరంగమున కేగుట.

లండను, జూలై 23:— పెట్రోగ్రాడునుండి ఇల్లు తొలిచుచున్నది. శ్రీవారునునాడు కెరెన్సిగా రు మరల రణరంగమునకు బయలు వెడలిరి. కార్మికులయొక్కయు, పైనికుల యొక్కయు ప్రతినిధిసంఘము వాప్రయత్నముల మూలమున శుక్రవారమునాటి బాల్టిక్కు నావికాదళ ప్రతినిధులు విడచివెట్టి బడిరి. రుష్యారంగమున వడిన గండి 12 వెర్స్టుల వెడల్పును 10 వెర్స్టుల లోతును గలిగియున్నది. తెలిసియా వార్తలు తెలుపుచున్నవి.

రుషేనియా అధికారుల తంత్రవార్త.

పెట్రోగ్రాడు, జూలై 22:— రుషేనియా రంగమునందలి అధికారవర్గమునా రందరును కెరెన్సిగా రికిని, పెట్రోగ్రాడునందలి వైనికకార్మిక ప్రతినిధి సంఘములవారికిని, పెట్రోగ్రాడునందలి కలహములన్నియు విప్లవమునకు ద్రోహకరములని తెగడుచు, తిరుగుబాటుచేసిన వారి నడచివేయుట కెంతటి కఠినప్రయత్నములైన సెనరింపవలసినదనియు, ఎన్ని విధములైన, వలయునేని సాయుధ వైనికబలముల సంపియైనను తాము దొరతనమువారికిని, వైనికకార్మిక ప్రతినిధివర్గము వారికిని సహాయ మొనర్ప సిద్ధముగ నున్నారనియు తంత్రవార్త నంపిరి.

తాత్కాలిక ప్రభుత్వ ప్రకటనము.

లండను, జూలై 23:— రుష్యావారిటుల దెలియజేయుచున్నాడు. తాత్కాలిక ప్రభుత్వమునా క్రిందిప్రకటనమును పైనికుల కంపిరి. మాడువారులు క్రిందట వైస్యములన్నియు మహా విప్లవాదేశమున యుద్ధమంత్రుగారు యాజ్ఞలనుసరించి నడచుకొనుచు వైస్యతొంగమున తీవ్రముగ యుద్ధమొనర్చి 22,1000 మంది శత్రువులను పైచీలనుగా బట్టుకొనిరి. జూలై నెలారంభమున యుద్ధమున కేతెంచిన వైస్యములు యాయత్నాపాముతోడనే వచ్చిరి. ఈ మహా వీర భటులు జర్మనులు పాటుల చేతెదిరింపబడిన వారయ్యు, వెనుకనుండి ద్రోహకరములగు తిరుగుబాటులు చేశమునంతట వ్యాపించుచున్నను నిండుకయు సరకుసేయక తమ గౌరవముల మాతృభూగౌరవమున పరిగణించి, విప్లవవిజయమే తమ జీవములకంటె నెక్కువైన అభిప్రాయముతో యుద్ధమును కొనసాగించిరి. బాత్మియలులు చేకాంతరము నందలి తిరుగుబాటు నణచివేసినవి. కాని దేశమున కావలనున్న శత్రువులవలన విప్లవఫలితములకు హెచ్చు ఆపద వాటిల్లనున్నది. వారిలోక వైస్యముల నన్నిటిని కేదీసికొని కుట్ర యంత్రములచే ననేక యవస్థలను సౌనరించుచున్నారు. పైనికులారా! భయపడవలదు. మాతృదేశస్వేచ్ఛాగ్గ మీ యకార్యకరణముల పాటింపక ముందున కరుగుడు!

క్రొత్త రషియా అపాయమున మునుగుట.

ప్రభుత్వమువారి ప్రకటన
పెట్రోగ్రాడు, జూలై 22:— క్రొత్తగ నియమించబడిన తాత్కాలిక ప్రభుత్వమువారిట్లు ప్రకటించిరి:— “పాగులారా! విషమకాలము తటస్థించినది.” మనలో కొంతమంది స్వామిద్రోహులై ప్రకటించి శత్రువులకు సాయములపడుట చే రషియాను రణముఖమందున్న రషియాను వైస్యములను కెయిజుగారి పటాలములు చేల్పులగినవని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిరి. రెండువిధముల చేతను క్రొత్త రషియా ఇప్పుడు అపాయ సముద్రమున మునిగియున్నది. ఇదిరహోదాగియున్న సరిగర్త ప్రతికూల వైస్యములు విజృంభించ నారంభించినవి. కాని దేశమంతయు యభివృద్ధియగు దశయందుండుటచేతను ప్రజల నయ్యకముచేతను సమయము బాచి ఎట్టి యాందోళనను లేకుండగ తగినచర్యలను తీరముగ జరిపించ గల నయ్యకమును ప్రభుత్వమువారు కరిగియుండిరి. మొదట నెూదింపవలసిన ముఖ్యవిషయము.— విదేశీయులగు శత్రువులను ఆరికట్టు పాశములవలయుట అరాజకులగునట్టియు, పరిగర్త ప్రతికూలవారులగు వారు క్రొత్తప్రభుత్వము వారిపై తిరుగుబాటు జేయకుండగ కట్టుదిట్టమును జేయవలెను. క్రొత్తసంత వరకు ఈరెండు విషయములు జనుప్రభువుగ జరుగుటకు వలయు పాశముల నన్నిటిని ప్రభుత్వమువారు ప్రయోగించెదరు. ఇదేశకాలమున ప్రభుత్వము వారు తమ విదేశపద్ధతిని పాధించెదరు. కేవలము స్వప్రయోజనాగ్గనే రషియాను వైస్యములు సారవలయును. కాలిపాదుల వారము ననుసరించి ప్రజాప్రభుత్వపు హక్కును మన్నించ బడును. కనుక మిత్రుండలివారి విదేశ పద్ధతులను, తదితర విధానములను నిశ్చయించుటకు ఆగ్రహముననున అంతర్జాతీయత్వ మందలి వానిసభి నొకదానిని సమానేశము జేసెదరు. ఇన్నీయు రషియా పాశవర్తనము ననుసరించి నిర్ణయించబడును. ఆ సభయందు రషియా తరఫున గాజ్యాంగక్రమము ప్రజాప్రభుత్వ ప్రతినిధులను పని జేసెదరు. కెయిజురు 30-వ తేదీన స్వామిద్రోహపద్ధతుల వెన్నకొనుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. దేశమునకు సంబంధించిన సమస్య సేకదానిని ముఖ్యముగ పూరించ వలసియున్నది.—అదేదన.—పురపాలక సంఘములకును, జెన్ట్రోవు నునకును సమానముగ నట్టియు, రహస్యవైస్యయు తిన్నవై నట్టి ఎన్నిక స్వాతంత్ర్యము ననుసరించి స్వాతంత్ర్యము మీయవలెను. ఘనముగ యుద్ధవిరుదములను తప్పకరతరగతులను, హోదాలను తగ్గించుటకు క్రొత్తగ ఉత్తరువులు జారీచేయబడును.

రుష్యను లింకను వెనుకకు మరలుచుండుట.

లండను, జూలై 23:—రుష్యను లింక ప్రకటించుచున్నది. ద్వీప్కును మున్నెర్ని దిశనింకను తీవ్రమగు ఫిరంగియుద్ధము జరుగుచున్నది. టార్కుపోలనుకు పశ్చిమ ప్రదేశము నింకను శత్రువులెరించుచున్నది. మున్నెర్నియు సెటను నది వెనుకకు పోవుచున్నది. శత్రులు జాగ్రత్తయి నాక్రమించిరి. ఇది టర్కుపోలనుకు సంబంధించిన గ్రామము. మున్నెర్నియు సంఖ్య యనుకముగ మున్నెర్నిటిని మున్నెర్నియును మించుకము, కష్టసాధ్యముకాదు. మున్నెర్నియును స్థిరముగ నుంచుకొనుటకు నను, టర్కువులు బాగుగ పోరాడుట నుంచుకొనుట, మున్నెర్నియును కాల్చుకొనుటలకు మేము వెనుకకు పరులకులని వచ్చెను. బావినిను విడిచి బావినిను విడిచి ప్రకటించుటలకు శత్రులు మున్నెర్నియును బలవంతపడిరి.

రుషియా ప్రధానమంత్రి ల్యావు ప్రభువుగారు
మంత్రిత్వము వదిలివెచ్చుచుండుట

లండను, జూలై 23:—భూమి విషయమై నుద్దేశించబడిన సవరణల కంగీకరించు కుండుటయే గాక తక్షణము ప్రజా ప్రభుత్వమును (రిపబ్లిక్) ప్రకటించినచో ఆపాయకరముగ నుండునని తలచెను. తన సహకారుల యొచన ననుసరించి భూమి విషయమైన మార్పులను చేసినచో రషియా దేశమునకు వివాదాలు ముతట స్థించునని తలచి యితరుల యభిప్రాయముతో విశదపరచెను. ఈ సమస్యలయెట్టిని పూరించుటకు కాన్స్టాన్టినోపుల్ నగరమునకు వారని వాదమునన్నిటి. 'మూర్ఖము' సభ నెత్తినేయుమార్పులను గూడ ప్రధానమంత్రి గారంగీకరించలేదు. ప్రభుత్వమువారి విధానములయందు కార్మిక వైదిక ప్రతినిధి సంఘముల ఆభిలక్షణమును జనసభవారి తీర్మానముల ననుసరించి యుండవలెనని వ్యక్తీకరించిరి.

రుషియా మంత్రివర్గమున మార్పులు

పెట్రోగ్రాదు, జూలై 22:—ఆర్థికపు రాకపోకల విద్యాశాఖ వ్యాయాశాఖ మంత్రుల రాజీనామాలు స్వీకరించబడినవి. కౌన్సిల్ గారు వచ్చునరకు ప్రత్యేకాధికారము లేకుండగనే క్రసాపుగారి ప్రధానమంత్రిగ నియమించిరి. సెరెబ్రెన్స్కి గారు దేశము మంత్రిగను, తపాలమంత్రి మంత్రగను నియమించబడిరి.

బెలియము

బెలియను యిసుకడిబిల్లులు, జర్మనులయుద్ధము.

లండను, జూలై 22:—ప్రధాన కార్యాలయము వద్ద నున్న టైటుగారి విశేషబుడిట్లు ప్రాయమున్నది. బెలియను ఇసుకడిబిల్లులను జర్మనులు విశేషముగ ఫిరంగియుద్ధముల గత కొలదినిములనుండియు మెరించుచున్నది. వారి యుద్ధ తీవ్రత దినదినమున హెచ్చుచున్నది. జర్మనులను బంధపంక్తిని బలవర్తిముగ చేసికొన ప్రయత్నించుచున్నది. వారచటినుండికింగరాయలు విశేషమునను, వారు హంపట్టును నేలను ఇటీవల తరిమి వైచిరి. కాని ఇక్కడ ములు ఆ క్రమణ యోగ్యములు గ లేనందున వారు వెంటనే యచటినుండి పరులెరి. ఈయుద్ధము వలన గలిగిన ఫలితమే మనవిశేషప్రదేశ మెవరి యాక్రమణమునను లేకయుంటునే పడియున్నది. జర్మనుల కిటు నిరంతరమున బాధలు కలుగుచున్నవి. అందులకు ప్రధాన కారణము సముద్రము మన స్వాధీనమున నుండుట. ఇందుకు కాక విశేష ప్రదేశమును యుద్ధశాకలు ఫిరంగులతో ముట్టడించుట గూడ సంధి వింప గలదు.

తూర్పు ఆఫ్రికా

తూర్పు ఆఫ్రికా ప్రకటనము.

లండను, జూలై 23:—తూర్పు ఆఫ్రికా అధికారు లిట్లు ప్రకటించుచున్నది. జూలై 17వ తేది ని శత్రులు ఓడ కామాను విడచి పెట్టిరి. మేము వారి ప్రధానపూలమును వెనుకరి విమోచన గోజునకు తరలెటనున్న పర్యవేక్షక నాక్రమించితిమి. మిని 19 వ తేదిని మే మెదిరించి యుంటిమి. దారుణము పోరాటము సంభవించెను. శత్రులు మొండితనముగ నిలువరించుచుండుట యేగాక పలుమారులు ప్రతియుద్ధముల నొనరించుచుండిరి. కాని వారికి విశేషనష్టములు మాత్రమే ప్రాప్తించెను. శత్రులు కిలోపును విడిచిరి. వారి వెనుకటి దళములను మాడబాధిశకు వెంబడించితిమి. మాహింజిశ్ యందలి శత్రుల తిరోగమన మింక న స్థైర్యమున్నది. బెలియను దళములు చిన్నచిన్న జర్మను దళముల వెంబడించుచున్నవి. ఆజర్మను దళములు దక్షిణమున ఎరిగిమహద్వారా పశ్చిమమున ఎనా బ్రనునకు పోవుచున్నవి.

కాలిఫోర్నియా యుద్ధము.

లండను, జూలై 23:—నేటి మధ్యాహ్నము పరాసు వాటిలు ప్రకటించుచున్నది. క్రియోసి ముగి నుండి మెటిసు వరకును గల పీఠభూమి ప్రదేశమున జర్మనులు భయంకరపు ముట్టడులతో నిన్నటి రాత్రియును ననేక యుద్ధసందేహముల నొనరించిరి. అనేక భీకర ప్రయత్నము లొనర్చిన పిమ్మట శత్రువు మాప్రథమ పంక్తిని భేదింప గలిగెను. కాని వెంటనే జరిగిన యనేక ప్రతియుద్ధముల మూలమున వారచటి నుండి తరిమివేయబడిరి. ఒక్క ప్రదేశమున మాత్రము శత్రువు లింక కొంతరంగమును చిక్కుబట్టియే యున్నది. కాలిఫోర్నియా పీఠభూమియందలి యుద్ధ చాలరాత్రి యైన పిదప సంత మొందెను. అచటి నుండి మమ్ము తరిమివేయటకు శత్రుయెన్నియో ప్రయత్నముల మెనరించెనుగాని అన్నియు విఫలము లయ్యెను.

లండను, జూలై 22:—మొదటి మరణిరంగుల పటాలము శత్రులచేతికి—ఫిరంగులను, తుపాకులను, గోల్పోయెనని జూలై 21 తేదీనాటి పెట్రోగ్రాదు సంక్షేపమున తెలుపబడెను.

లోవుపు యువరాజుగారి రాజీనామా కారణము.

లండను, జూలై 23:—భూసంస్కరణముల గూర్చి జరిగిన చర్చలలో నది రష్యను జేరచునని తన సహచరులతో నేకీ నివేదించావుటయేగాక లోవుపు యువరాజుగారు ఇంతవేగము ప్రజాపరిపాలనా ప్రకటనను నుపసంహరించు వాదించెను. కానన నియమిత సంఘమే యిట్టి సంగతుల తీర్మానింప తగిన దని యతని వాదనము. దూర్వము కానినిను తీసివేయుట, భూసంస్కరణము, వారతనమువారి యనుకమణి కంతయు అందరి తీర్మానములబట్టియు, వైదిక కార్మిక ప్రతినిధి సభా సంఘము లన్నిటి తీర్మానముల బట్టియు నుండవలయుననియు వాదించెను.

ఒక పటాలము ఆయుధములతో లొంగిపోవుట.

లండను, జూలై 22:—మరణిరంగుల మొదటిపటాలము ఫిరంగులను, తుపాకులను ప్రభుత్వమువారి స్వాధీనము చేసెనని పెట్రోగ్రాదునుండి 21-వ తేదీని సమాచారములు తెలిసినవి.

రుషియా సైనికసన్నాహము.

లండను, జూలై 23:—పరాసు ప్రధాన కార్యాలయము వద్దనున్న టైటుగారి విశేషబుడిట్లు ప్రాయమున్నది. రుషియా సైన్యములు మరల యుద్ధమును ప్రారంభించుటకు బాగుగ సంసిద్ధములైనవని తెలియుచున్నది. పరాసువారి కిటుల ప్రకారముని భూభూమి తరిమి చేయబడి పరిపూర్ణ సామగ్రితో సిద్ధముగానున్నది.

మాడ్రెసు, జూలై 23:—నేలెన్నియోలో యుద్ధము జరుగునని ప్రకటించబడెను.

చీనాస్థితి.

పాంగాయి, జూలై 22:—ఇదివరలో నావికమంత్రి గానుండి అడ్మిరలు చన్ పింగువాంగుగారు నావికుల తరఫున తాత్కాలిక పరిపాలనమును నెలకొల్పవలయుననియు, పాన్గ మెంటు మరల సమావేశము కావలయుననియు, తిరుగుబాటు చేసిన రాష్ట్రీయూధి కారుల కిడింపవలయుననియు, పికింగు ప్రభుత్వముక్రమమనియు ప్రకటించెను. నావికాధికారులచేన్ పింగువాంగుగారును, టాంగుపేయాయి గారును పోయిచి నాకలో కాంటునుకు పోవుచున్నది. అనాకయొక్క దళములన్నియు వారి వెంటనే పోవునని లేలపబడుచున్నది.

Simla

Industrial Commission.

To Resume Sittings in November.

SIMLA, July 23. It is understood that the Industrial Commission will assemble in Bombay in the first week of November to resume work under the presidency of Sir Thomas Holland. The Commission will spend the whole of November in the Bombay Presidency and will then proceed to the Punjab and then to the frontier. After touring in Assam the Commission will visit Burma and return to Delhi to write the report. Sir Thomas Holland will return to Delhi after the Commission finishes its labour in Bombay, where he will be present till Lady Willingdon's Exhibition which opens on November 26th.

[REUTER.]

LONDON, July 23. The British communique says:—We carried out a successful local operation southward of Avion and reached our objectives with little loss taking over fifty prisoners. We made raids and bombed dugouts southward of Harvincourt and in neighbourhoods of Bullecourt and Hollebeke. We repulsed raids at Lombartzyde and southeastward of Loos.

TELEGRAMS.

Calcutta

APPLICATIONS FOR WAR LOAN.

CALCUTTA, July 23.

The applications to the War Loan are as under:—The figures for Post Office Section for the period ended 18th July and those for Cash Certificates for the period ended 7th July:—

	Post Office.	Cash Certificates.	Total.
	Rs.	Rs.	Rs.
Bombay	58,06,075	1,00,18,838	1,58,24,913
C. Provinces	40,45,700	95,13,629	1,36,19,329
Punjab	49,12,200	82,72,025	1,31,84,225
U. Provinces	41,46,225	57,53,197	98,99,422
Bengal	28,38,375	51,87,997	80,26,372
Burma	12,53,525	27,05,060	39,58,585
Madras	12,77,580	17,38,030	30,15,610
Behar & Orissa	9,96,350	1986,960	29,83,310
Assam	2,91,175	6,92,649	9,83,824

Bombay and Central Provinces cash Certificates for the last two weeks are not received yet. The total loan figures so far as known stand as follows:—

Main section 38,30,25,200, Treasury Bills received in England 1,64,36,600, Post Office Section, 2,55,72,675, Cash Certificates 4, 59, 28, 375. Total Rs. 47, 09, 62, 830.

Bombay

The Indian Situation.

BOMBAY, July 23.

The Bishop of Bombay in a long letter to the "Indian Social Reformer" on the Indian situation says:—In the present time of excitement the greatest lack in India is deliberate expression of representative British opinion. The Government of India utter no word and it does not lie with that Government to give constitutional changes to India. It is with the British Parliament and with the British Democracy which it represents that India has ultimately to deal with. The Democracy of Great Britain and Democracies of self-Governing dominions "says the Bishop," can have only one ideal for the future of India, and that is that India should eventually attain self-government.

Self-Government.

The Bishop urges on Indian politicians to consider the temperment of the British democracy, to take such action as will commend them to it and to avoid such action as will irritate it. The immediate object of Great Britain is to win the war. The British democracy will therefore think them an abominable nuisance for presenting a feverish agitation during the war. "I wish to impress upon the people of India," says the Bishop, "that their aim should be now to deserve self-government. All self-government that has flurished in history has begun in successful self-government of small areas. India was given under Lord Ripon a chance of learning self-government in Municipalities: that chance had been extended from time to time. Can India as this moment point out with pride to her municipal government? Has it shown that there are large numbers of Indians ready, willing, and able to make disinterested and efficient councillors? India was asked for 6,000 volunteers. In all these months not even two thousand have applied. Has it ever struck to the educated in India that at this moment if it wants a great place in the Empire as Australia and Canada, it must be as ready to die for the Empire? Class exclusiveness is one of the pet aversions of British democracy and it will quickly recognise that caste exclusiveness is both stronger and harsher. I should say that until education is so diffused that authority and positions of trust under the Government are sure to be pretty equally distributed among the different castes and communities, full self-government cannot be given to India without leading to a result which would have nothing in common with democracy."

Behar

The Champaran Enquiry Committee.

BETTIAH, July 23.

At to day's sitting of the Agrarian Enquiry Committee two more planter witnesses were examined. The Manager of Belwa factory who was a Tikka in villages under Ramnagar Raj said the Raj had asked them in their lease to collect abwabs from ryots and not to forego them. The rent he paid to the Raj was more than could actually be collected according to rental and to obtain profit he had increased the amounts of abwabs mentioned in the lease. The system of collecting abwabs had come down from times immemorial and he carried it on. Witness denied all allegations against him. In 1908 during Bettiah disturbances there was not a single case or single complaint in his Zemindari with regard to abwabs. He said that the ryot would rather pay twice the amount of abwabs as abwab than have his rent increased. The committee meets next at Motihari on Wednesday.

Punjab

The Indian Science Congress.

Fifth Meeting.

LAHORE, July 23.

The fifth meeting of the Indian Science Congress will be held in Lahore on January 9th, 10th, 11th and 12th 1918. His Honour the Lieutenant-Governor of the Punjab has consented to be the patron of the meeting and Dr. G. T. Walker, C. S. I., will be the President. The following sectional presidencies have been appointed:—Agriculture. Dr. L. Coleman (Bangalore); Physics and Mathematics. Dr. Wali Mahomed (Aligarh); Chemistry. Dr. G. J. Fowler (Bangalore); Zoology and Ethnology. Dr. Chowduri (Calcutta); Botany. R. S. Hole Esq. (Dehra Dun); Geology. E. S. Pinfold Esq. (Rangoon); Dr. J. L. Simonson of the Presidency College, Madras, will be the General Secretary and A. S. Hemmy Esq., and Rai Sahab Rumi Ram of the Government College, Lahore, will be local Secretaries.

LONDON, July 23.

The Salonika communique says:—We made a successful raid at Homondos southward of Seres. Our aeroplanes bombed Demirhisar and Puljovo.

THE GREAT WAR

Mr. Lloyd-George's Merciless Reply

To German Chancellor's Speech

Siam Declares War on Germany

RUSSIAN COUNTER-REVOLUTION FULLY SUPPRESSED

IMPORTANT DETAILS: KERENSKY MAN OF THE HOUR

[Reuter's Agency.]

Great Britain

Mr. Lloyd George's Reply.

Chancellor's Subterfuges Ruthlessly Exposed.

Alles Fighting for Freedom and Democracy.

LONDON, July 23.

Speaking at the Belgian Independence Day Feast at Queen's Hall, Mr. Lloyd George said that Belgium for three years had suffered humiliation, servitude, and anxiety, but at the end Belgium would be greater than ever. Her deliverance was surely coming (Loud cheers) and France, Britain, and civilisation held that, when it did come, it must be complete. (Cheers.) Turning to the German Chancellor's speech Mr. Lloyd George asked what hope of an honourable peace it contained. It was a dexterous, facing-all-ways speech. It was a speech, of a man waiting the military issue. Let the Allies fear that in mind (Hear! Hear!). There were phrases in the speech that the German military powers would understand, phrases about making the frontiers of Germany secure. That phrase annexed Alsace-Lorraine, and had drenched Europe in blood since 1914; that phrase, if they dared, would annex Belgium and Courland and again precipitate Europe into a welter of blood with a generation, unless it was wiped out on the battlefield of Europe. There were phrases for democratic minds. For example, that members of the Reichstag were to get offices, but they would not be Ministers only clerks (Laughter). After saying that on the whole the Chancellor's speech meant that the military party had momentarily won, Mr. Lloyd George proceeded to reaffirm that the form of Germany's Government was her own affair, but what manner of Government we could trust to make peace with, that was our business (Hear! Hear!). Democracy is in itself a guarantee of peace and, if you cannot get it in Germany, then we must secure other guarantees as a substitute. The Chancellor's speech shows that Germany for the moment has elected for war. Belgium was not even mentioned. Its phraseology is full of menace to Belgium. It makes Germany's frontier secure. That is, it takes Metz and Strasbourg and will take Liege and Antwerp in order to secure German economic interests.

Belgium must be Restored.

The determination of the Allies is that Belgium must be restored as a free and independent people (Loud cheers). Not as a protectorate. Its sceptre must be Belgian, its sword must be Belgian, its seaboard must be Belgian, and its soul must be Belgian (Loud cheers) I have read Dr. Michaelis' speech as it was my duty, once, twice, three, to seek anything from it which could hope to end the bloody struggle, and I see in it a sham independence for Belgium, a sham democracy for Germany, and a sham peace for Europe; and I say that Europe has not sacrificed millions of her gallant sons to re-establish a soil consecrated by their blood as a mere sanctuary for sham (Loud cheers). Dr. Michaelis tries to dupe his people with illusions, but Germany will find that these, like the others will be dispelled. The harassing six weeks—that's done; the circumvention of the blockade by opening

Submarineism is being Conquered.

the road to Bagdad—that's done; the Zeppelin Raids—where are they?

Now, it is the Turks and the U. Boats—good company for each other.

Owing to submarines, we are told that we cannot last much longer. I am sorry to disillusion Dr. Michaelis at the outset of his career, but truth compels. Gradually, but surely, we are increasing our production and diminishing our losses at sea. Although our apprehensions were great for the summer months, we have gradually decreased our losses. For example, comparing the three weeks of July with the corresponding period in April, we have not lost half of the number of ships (Loud cheers). That is not all. We shall turn out in 1917 four times the number of ships that we did in 1916 (Cheers). And, during the last two months of 1917, we shall turn out as many ships as we did in the whole of last year (Loud cheers). I want to give these figures to the Chancellor so as to help him to give the right interpretation to his own statement (Loud laughter). The Premier continued: "We shall turn out in 1918 six times more than in 1916. (Cheers.) We are a slow people, not quick in uptake, but rather difficult to beat when we begin.

No Fear of Starvation.

The Germans under-rated our intelligence, industry, and determination. But they will starve us—they have said so (Laughter). I am sorry, but, as Premier, I must again tell the truth. Far from starving us, owing to the exertions of our Food Controller and Shipping Controller, the food supply for 1917 and 1918 on the basis of the

present consumption is secured (Loud Cheers.) We are arranging a programme of cultivation that will make 1918 secure, even if our losses increased. I don't want the Germans to harbour the delusion that they are going to put us out of this fight till liberty has been re-established throughout the world." The Premier next referred to the Chancellor's statement that America had not the ships to bring an army across, and he reminded Dr. Michaelis that Germany once said that Britain had not an Army. If Britain, while maintaining and equipping and ever building up equipment for an army of millions and while maintaining the largest Navy in the world can organise herself for a third year of exhausting war to turn out millions of tons of new shipping, is America, with twice our population and endless natural resources, going to be beaten for lack of effort? I predict that, if Dr. Michaelis survives, he will form a different opinion and make a different speech, and that is the one we are waiting and fighting for.

Germany's Real Enemies.

A great German newspaper the other day said that Germany was fighting for the freedom and the independence of the Fatherland. That was never true, and it is less true to-day than ever. The freer Germany is, the better we shall like it. Her rulers and not the Allies are the enemies of the freedom of Germany. We could make peace with Free Germany, but we cannot with Germany dominated by autocracy (Cheers). Since the Russian Revolution and the Russian offer to concede independence to the nations under the Russian flag the last shadow of the pretext that Germany is fighting for freedom has vanished. It is now a struggle between a group of democratic freemen and a group of nations governed by military autocracy. That is the whole thing.

The Fight for Freedom.

The Premier concluded:—There has been a more significant change announced a few hours ago than the substitution of Dr. Michaelis for Herr Von Bethmann-Hollweg, namely, that a brilliant Russian statesman, the outstanding figure of the revolution and the man whose inspiration has regenerated and revived the Russian military power, has succeeded to the leadership of the Russian democracy (Cheers). In the coming great struggles in the East and the West every German soldier must know that, if he fails, he is dying for military autocracy fighting free peoples. On the contrary, every Belgian, French, and Russian soldier knows that he is risking his life for the freedom and independence of his native land. Every British, American, and Portuguese soldier knows that he is fighting side by side with the others for international right and justice in the world, and it is that growing conviction more than the knowledge of our vast and unexhausted resources, which gives them and us heart to go on fighting to the end, knowing that the future of mankind is our trust to maintain and defend (Loud cheers.)

Opinion of British Press.

The papers this morning cordially approve Mr. Lloyd George's ruthless analysis of Dr. Michaelis's subterfuges.

Australian Premier's Views.

MELBOURNE.—Mr. Hughes, in an interview, said that he entirely agreed with Mr. Lloyd George that Dr. Michaelis's honeyed mouthings are hypocritical cant, intended to soothe the unfortunate masses in Germany and deceive the world. There can only be one end, the complete destruction of Germany's military power. Mr. Lloyd George has behind him a United Empire. The outer Dominions are even more resolute to-day to prosecute the war to victory on the field of battle than at the commencement.

British Airmen Attack Raiders.

LONDON, July 23.

The air battle lasted an hour over Essex this morning. Seven German aeroplanes appeared at 8-30 from the south-east travelling west but British aeroplanes compelled them to turn eastward. The rattle of machine-guns and bursting of shell could be heard as the raiders came over. Three British aeroplanes surrounded one German and drove it westward, all four disappearing in the haze. Another British machine chased the Germans eastward. The machines were at a great height and soon all disappeared.

A Raider Brought Down.

The Press Bureau announces that the air-raid casualties are now eleven killed and twenty six injured. The damage is insignificant. A Flying Corps patrol engaged the raiders as they returned to Belgium and brought down one in the sea near the coast.

TELEGRAMS.

Further Details.

Telegrams from correspondents in Kent and Essex show that the attempted raid on London was unequal to that of the 7th instant. Bombs were dropped on Felixstowe and Harwich, but little damage was done, except for smashing glass. The raiders apparently had a very rough time, as isolated stragglers were seen scurrying home. Observers on the coast are loud in praise of the British aeroplanes which emerged seemingly from nowhere, ascended very rapidly to a height of 10,000 feet and remained for hours patrolling in the air. The Germans again had the luck to be able to hide themselves in the clouds.

British Repulse Raiders.

LONDON, July 23.

A British communique says:—We repulsed raiders eastward of Le Verger. There were many air fights yesterday evening. We brought down two aeroplanes and drove down four. One of ours is missing. We brought down a hostile balloon in flames.

The Navy's Work.

Sir E. Carson's Indignant Reply to Critics.

ANSWER TO GERMAN CHANCELLOR.

LONDON, July 23.

The freedom of Belfast was conferred upon Sir Edward Carson to-day. In his speech Sir Edward Carson referred to the nation's ignorance of the Admiralty's work. It angered him to see big newspapers' headlines "What is the navy doing?" Such writers did not recognise that the navy was policing at least two hundred million square miles of sea. Nor did they realise that every morsel of food they ate was due to the navy's ceaseless exertions. He had never encountered more able, courageous, determined, or loyal men than the navy men. Contrary to the common practice the navy loathed and detested advertisement. Sir Edward Carson proceeded that the nation longed for peace, but that it would never agree to it while Prussianism reared its head above water longing to trample underfoot the liberties inherited from long ages. Referring to the speech of Dr. Michaelis Sir Edward Carson said it sounded hollow. The Germans wanted peace. We were prepared to treat to-morrow, not with Prussianism but with the best of the German nation, and as an earnest of their sincerity that they did not want to acquire territory nor do violence to others let them first withdraw their troops behind the Rhine and show contrition towards the humanity of the invaded territories. Then we would willingly negotiate and see what could be done for the salvation of the world evermore, and its release from the terrors of war.

Industrial Unrest in Britain.

Commission's Report Published.

Interesting Recommendations.

LONDON, July 22.

The report is published of the commission of inquiry into the industrial unrest the appointment of which was announced by Mr. Lloyd George in his speech in the House of Commons on May 24th on the motion for adjournment for Whitsun. Summarising the report of the District Commissioners Mr. Barnes says that they show strong feeling of patriotism among the employers and the employed who are determined to help the State in the present crisis. The majority of workmen are sensible to the National difficulties. All the Commissioners emphasise that the leading cause of unrest is the increased cost of living, unequal distribution of food and belief in profiteering. The Operation of the Munition of War Act is undoubtedly a serious cause, particularly the restriction on a workman's selecting his sphere of labour while changes in working conditions especially the introduction of female labour have been made without consultation with work people. The causes of unrest which are local and not universal include inadequate housing, liquor restrictions, and industrial fatigue. There is also a belief prevailing that pledges are not observed as they were before the War and there is woolly uncertainty with regard to the industrial future. The commissioners recommend inter alia: First: The immediate reduction in food prices, Government to some extent bearing the increased price of food, a better system of distribution; Secondly: participation of labour in the affairs of the community as partners rather than servants; Thirdly: Closer contact between the employer and the employed; Fourthly: Granting of larger discretion to Pension Committees with regard to treatment of discharged soldiers and fifthly: the raising of agricultural wages in the western area to twenty-five shilling weekly.

A State of War.

LONDON, July 23.

MADRID:—A State of war has been proclaimed in Valencia.

Russia

Russian Ministerial Changes.

LONDON, July 23.

PETROGRAD.—The Ministerial statement regarding resignations notes the resignations of the Ministers of Finance, Communications, Public Instruction, and Justice, and appoints M. Nekrasoff as Minister without portfolio and acting Premier during M. Kerensky's absence and M. Tseretelli, Minister of Interior and of Posts and Telegraphs.

Prince Lvoff not only disagreed with his colleagues regarding land reform, which he considered would ruin Russia, but opposed the immediate proclamation of a Republic. He contended that the Constituent Assembly was the proper body to decide these questions and also disapproved the dissolution of the Duma Council and urged that the policy of the whole Government must be guided by the decisions of an All-Russian Congress of the Councils of Workmen's and Soldiers' Delegates.

TELEGRAMS.

New Russia Imperilled.

Proclamation by the Government.

Energetic Action Proposed.

(LONDON, July 23.)

PETROGRAD.—The remodelled Provisional Government has issued a proclamation beginning:—"Citizens, the fateful hour has struck!"

"The proclamation declares that the Kaiser's armies have broken the Russian front, being facilitated by the criminal levity and blind fanaticism of some and the treachery of others. Both threaten the very foundations of New Russia. The hidden forces of a counter-revolution raise their heads, but the Government, confident of the recuperation of the country and the strength of the people, will act with all energy and resolution which the exceptional circumstances demand. The first capital problem is the application of strength in the struggle against the foreign foe and the defence of the new Government against anarchical counter-revolution any attempt regarding which it will not hesitate to take the most rigorous steps possible. Simultaneously, the Government will again demonstrate by its foreign policy that the Army can only fight with the firm conviction that not a drop of Russian blood will be shed for foreign ends and again confirm the universally proclaimed sentiments of democratic right in pacific pronouncements. It is therefore summoning an Inter Allied Conference in August to decide the general orientation of the Allies' foreign policy and co-ordinate actions with regard to the application of the principles of the Russian Revolution. Russia will be represented at it by democratic representatives as well as diplomats. Steps are proceeding for elections for the Constituent Assembly on September 30th. The chief internal problem is the introduction as rapidly as possible of autonomy for Municipalities and zemstvos on the basis of direct, equal, secret, and universal suffrage. A decree will shortly be promulgated abolishing classes and ranks of officials and all decorations except those for great military deeds."

Russian Premier's Message to the Baltic Fleet.

His Firm Yet Conciliatory Attitude.

PETROGRAD.—M. Kerensky in a message to Helsingfors and other ports says that disturbances in Petrograd organised by German agents have been suppressed and arrests are proceeding. He appeals to all to rally to the Government. M. Kerensky in an order to the Army and the Navy reviews the revolt at Kronstadt and sedition in the Baltic Fleet which led to the outbreak in Petrograd and the abridged orders to be given for the arrest of the deputation from that Baltic Fleet in Petrograd. He therefore orders the dissolution of the Central Committee of the Baltic Fleet, the election of a new committee and the despatch to Petrograd for trial of all suspects in the fleet. If this order is not executed then the Kronstadt detachments and crews of the battleships Petropavlovsk, "Republic" and "Slave" which have disgraced themselves will be branded as traitors and rigorously treated.

M. Kerensky concludes:—"Treason has brought the country to the brink of a precipice. German armies have already taken the offensive and the enemy's fleet may try to profit by chaos. Drastic measures are necessary to end the confusion. The Army has already done something and the fleet should follow suit."

Provisional Government's Manifesto.

A wireless Russian communique says:—"The Provisional Government has issued a manifesto to the army saying three weeks ago in accordance with the orders of the Minister of War the armies on the south-western front took the offensive with a mighty revolutionary impulse taking 36,000 prisoners. The first regiments are entered on records of the revolution. These heroic fighters although threatened by German bayonets and in the rear by a treacherous mutiny held their honour, the Fatherland, and the existence and success of the revolution more precious than their lives. The nation's forces suppressed the mutiny in the interior but the revolution is still in great danger from external enemy who having gathered strength has assumed an offensive cunningly, coupled with a traitorous blow in the rear. Soldiers! go forward heedless of cowards and have freedom of the Fatherland."

Russian General Staff's Telegram

Denouncing Treason.

PETROGRAD.—The General Staff on the Rumanian front has telegraphed to M. Kerensky and the Petrograd Council of Workmen's and Soldiers' delegates denouncing disorders in Petrograd as treason to the revolution and the army, demanding the most stringent measures including the use of armed force against the rebels and declaring its readiness to support the Government and the Council of Workmen's and soldiers' delegates by every means and to employ armed force if necessary.

Russian Crisis Over.

Proclamation of Republic Demanded.

(LONDON, July 22.)

PETROGRAD.—Government crisis is nearly over. Socialist Ministers in agreement with the Executive Committee have delivered an ultimatum demanding the immediate proclamation of the Republic, abolition of all classes, divisions, ranks, badges and medals, reform of land, and of the financial and economic systems, firm measures against any counter-revolution and the dismissal of all unfaithful Generals.

M. Kerensky Goes Again to the Front.

A telegram from Petrograd says that on Saturday M. Kerensky again set out for the front. The deputation of the Baltic Fleet was released on Friday night at the instance of the Central Committee of Workmen's and Soldiers' Delegates.

First Machine Gun Regiment Surrenders.

A message from Petrograd dated July 21st says that the first machine-gun regiment has surrendered its guns and rifles.

France

GERMAN PEACE PROPAGANDA IN FRANCE.

Senate Unanimously Votes its Suppression.

Mr. Ribot's Strong Speech.

(LONDON, July 22)

PARIS.—The Senate unanimously passed a vote of confidence in the Government trusting that the Government would suppress all propaganda against discipline and security of the nation. Previously M. Clamenceau made a remarkable speech denouncing pacifism. Amid general cheers M. Ribot said that now he knew that the whole of Parliament was behind him he could govern more strongly. Germany needed peace and meant to secure it by any means. The French were in the presence of a campaign of treachery and the Police must redouble their vigilance. The foul German propaganda must be suppressed and if France wished for peace through weariness she was no longer worthy to be called France. There must be no blind optimism and also no excessive uneasiness. France could not be conquered.

Rumania

Rumanian Army Prepared.

(LONDON, July 23.)

Reuter's correspondent at the French Headquarters says:—"News has been received from Rumania that the army is thoroughly prepared to renew the war, having been thoroughly re-armed, re-equipped and trained under French direction."

Greece

Greek and Belgium.

The King's Message.

(LONDON, July 23.)

ATHENS.—The King has telegraphed to the King of the Belgians on the occasion of the Belgian Independence Anniversary sympathetically, conveying Greece's hope of an Allied triumph.

Belgium

German Activity on Belgian Dunes.

(LONDON, July 22.)

Reuter's correspondent at Headquarters reports that the activity of German artillery has been the feature along Belgian Dunes for some days and has been steadily increasing. The Germans attempted to consolidate along the support line from which they drove back battalions of King's Royal Rifles and Northampton's recently but the position was rendered untenable and they retired. The only territorial result of the attack has been the creation of a very wide "No Man's land." Germans are permanently menaced in this area owing to our command of the Sea and the likelihood of a long-distance monitor bombardment.

Africa

East African Communique.

(LONDON, July 23.)

The official communique from East Africa says:—"Enemy evacuated Oshakama on July 17th. We pursued his main body and occupied a ridge northward of Masongobe which we attacked on the 19th. Severe fighting took place. Enemy stubbornly resisted and frequently counter-attacked but sustained heavy losses. Enemy evacuated Kitope and we drove his rearguard in the direction of Madaba. Enemy retreat towards Mahinge continues. Belgian columns are pursuing small German columns to south through Engeruka westward of Euatron."

China

The Chinese Situation.

Navy's Demands.

(LONDON, July 22.)

SHANGHAI.—Admiral Chen Pink Wang, ex-Minister of the Navy has issued a manifesto on behalf of the Navy, demanding the maintenance of the Provisional Constitution, the re-assembly of Parliament, and the punishment of rebellious provincial Governors, and declaring that the Peking Government is illegal. Admirals Chen Pink Wang and Tang Shao Yi are proceeding to Canton in the cruiser 'Haichi.' It is expected that the whole cruiser squadron will follow.

Siam

Siam Declares War.

Germans and German Ships Arrested.

(LONDON, July 23.)

BANGKOK.—Siam has declared war on Germany. She has arrested Germans and seized 18,965 tons of German shipping.

French Front

Fighting Continues Desperately.

(LONDON, July 23.)

A French communique says:—"The battle continued all day with extreme violence in the region of Hurtebise and Craonne. Observers located numerous German batteries whose principal efforts were directed against the Casemates

and California Plateau, which powerful effectives incessantly attacked. We resisted with admirable bravery in hand-to-hand fighting, vigorously counter-attacking. The enemy was thrown back from Casemates, to which he had clung, with enormous losses. The enemy gained a footing in the California Plateau first line during the afternoon. Fighting continues desperately. Cannonading is lively in Champagne and on the left of the Meuse."

The Fighting Front Described.

Reuter's correspondent at the French Headquarters describing the attack on a four mile front in Chemin-des-Dames Sector on the 19th instant, in which the fifth division of the Prussian Guard composed of picked battalions took part and were repulsed, says everywhere along the crest the Germans have only a stone's throw to climb to reach the French front lines. In some places the lines are only fifteen yards apart, the French hanging almost vertically over the Germans. The latter obtained a single success at one point because it was practically impossible for the low French artillery to protect their own front line. The enemy made another attempt at twilight and a desperate hand-to-hand conflict raged all night, but the enemy was bombed out of all his momentary gains by the morning.

Struggle on California Plateau.

Enemy's Vain Effort.

(LONDON, July 23.)

This afternoon's French communique says:—"German attacks accompanied by violent bombardments continued last night on the plateau from before Craonne to Casemates. After extremely violent attempts enemy succeeded in penetrating our first line but immediate vigorous counter-attacks ejected him from all but a small portion. The struggle on California plateau only ended late at night. Despite all efforts of the enemy he was unable to drive us from the plateau."

Russian Front

German Version of the Situation.

(LONDON, July 23.)

A wireless German official message says:—"Artillery fire has increased from the Skokhod to the Baltic. The Russians and the Rumanians were more active on the Lower Sereth."

Russians Still Retreating.

Owing to Instability of Troops.

(LONDON, July 23.)

A Russian wireless communique says that there was intense cannonading south-westward of Dvinsk. The enemy continues to attack westward of Tarnopol. Our troops continue to retreat beyond the River Sereth and the enemy has occupied Zagorbella which is a suburb of Tarnopol. In spite of our superiority in numbers our retreat is almost uninterrupted, owing to the instability of the troops, the disregard of orders and the propaganda of Maximalists. The enemy has compelled us to evacuate Babino and to retire to the right bank of the River Lomnitsa.

Rumanians Save a Position.

(LONDON, July 23.)

A wireless Russian official communique says:—"Enemy artillery fire was intense southward of Dvinsk. The enemy developed a further offensive in the direction of Tarnopol. Our troops, lacking stability and elsewhere not obeying commands, continued to retire and paused in the evening on the line of Reniov-Hladki-Pokropuvna-Vybmdov. We repulsed several attacks in the region of Novica. The enemy occupied a height north-eastward of the Village. The enemy attacked at the confluence of the Rimnik and the Sereth, but a Rumanian counter-attack restored the situation."

Despatches from Galicia state that the breach in the Russian front is twelve versts broad and ten deep.

INDIAN TELEGRAMS.

From Our Own Correspondents

By Wire.

United Provinces

Agra Province Zemindars' Association.

Inauguration of Headquarters.

ALLAHABAD, July 23.

Sir James Meston this morning laid the foundation stone of the future Headquarters of the Agra Province Zemindars' Association before a large and distinguished gathering, including several Rajas and Zamindars from various districts.

Nawab Abdul Majid read an address, in the course of which he said that the membership of the Association was 400 and Rs. 8,500 had been promised for the Building Fund. Referring to the War, the speaker said that the Government everywhere was already embarrassed enough, and like good people of a respectable ancient nation they had chosen to keep clear of all political agitation and not to press for the present even their just and reasonable demands on the Government. There would be enough time for all this when both the rulers and the ruled were free from the imminent cares and anxieties of war.

His Honour replied in the vernacular and congratulated the Association on the progress made and pointed out the various duties of exemplary zemindars, among them being the education of their children. His Honour said that it was not edifying to see zemindari members of the Legislative Council reading speeches written by others. They should be able to make their own speeches. Lastly His Honour said that their duty was to help the Government especially during the War in bringing it to a successful issue.

ప్రజాభిప్రాయములు

I

అర్హత శ్రేణి మహాసభ.

అయ్యో,

ఈ సంగతిని సభ కోమలబుద్ధులు జరుగుననియు హైదరాబాదు నివాసులగు రాయబహదూరు రామన్న శెట్టి గారు అధ్యక్షులుగా నుండుననియు ప్రకటించబడినది. ప్రతియేట జూలై నెలలలో జరుగుచుండునట్టి నేటివరకు జరగకుండుట విచారకరము. తొమ్మిది సంవత్సరముల నుండియు జయప్రదముగా జరుగుచుండెడి సభ యీసంగతి జరుగకపోవుటకు కారణము తెలియదు. ఈ సంగతి సభ జరుగనియెడల వైశ్యసంఘమునకు గొప్ప అపకీర్తి రాగలదు.

అర్హత సుబ్బారావు గుర్తు.

II

ఆశ.

అయ్యో,

ఒక గొప్ప మంత్రప్రసంగము హిందూదేశమునకు "ఈ సాయంకాలమునకే స్వరాజ్యము కావలెను" అని నడిచినట్లు ఆంధ్రప్రతికయందు చూపించ బడినది.

నాయక, ఈ మధ్యాహ్నమునకే సంఘసంస్కరణ కావలెను అని యున్నది.

మొదటి దిశరులైన భూపతుల యనుగ్రహమువలనను రెండవది స్వదేశస్థులైన భూసురుల యనుగ్రహమువలనను నెరవేర్చబడవలసి యున్నది.

దురభిమానములేని స్వాధీనతాగ్రులు వారివారి విధిని నెరవేర్చి లోకోపకారము చేయుదురగాక.

టి. కొండలరాయడు.

III

వ్యాయామము.

అయ్యో,

ఈ నెల 16వ తేదీని బయలుదేరిన "కృష్ణాపత్రిక"లో "ఆంధ్రవిద్యార్థులు, బంగాళా విద్యార్థులు" అను వ్యాస మొకటి మన కలకత్తా యాంధ్రసోదరునిచే వ్రాయబడినది. ఇది/యంతయో ముచ్చటగా వున్నది. నేనిప్పటికి రమారమి 7,8 యేండ్లనుండి జాతీయయోగవ్యాయామవిద్య భరతవర్షములో నన్నిచోట్ల వ్యాపింప జేయవలెనని విశ్వప్రయత్నములు చేయుచు, జయము గాంచునట్లు సంగతి మీరెరుగనిది కాదు. దేశసంచారము చేయుచు యోగవ్యాయామ విద్య పూర్ణముగా ప్రచారముచేయుచు, సాధ్యమైనంతములలో వ్యాయామ ప్రతిష్ఠాపనలం గాంచుచు, ముఖ్యముగా తెలుగుదేశములో ననగా, గంగాం విభాగపట్టణము, గోదావరి, కృష్ణా, గుంటూరు, నెల్లూరు మండలములలో రమారమి 4 సంవత్సరముల నుండి ప్రతిగ్రామము తిరుగుచు ప్రజలకుదేశము కలుగజేయు యోగవ్యాయామ ప్రదర్శనోపన్యాసము లిచ్చుచు, వారికి యోగవ్యాయామమం దభిరుచి కలుగజేయుచుండిన యాంధ్ర నాయకుల పేక్షించుచున్నారని మాత్రము వ్రాయుటకు సిగ్గుచున్నది. వారు కొంచెము ధనసహాయ ముండిన మనదేశములో లక్షకొలది యోధు లచిరకాలములో నే బయలుదేరి దేశరక్షక వైశ్యమున చేరునట్లు లొంగుచుగలవని మికందరికి నిస్సంశయముగా, నిర్ధారణ చేయుచున్నాను. బ్రహ్మచర్యనిష్ఠాగరిష్ఠుడైన నేనున్నదియకొరకేయనియాంధ్రసోదరి, సోదరులుగ్రహించి యికనైన, నా మహాద్వేషమునకుతోడ్పడి యాంధ్రోద్యమానందాంబుధిని నోలలాడెదరుగాక.

బు. రామజోగరావు.

IV

మణేదారులు - అసిస్టెంటు కరణములు

అయ్యో,

ప్రతిజిల్లాలోను పెద్దపెద్ద గ్రామములకు మనసబు అసిస్టెంటుగా నుండుటకు మణేదారుని, కరణముకు అసిస్టెంటు కరణములను దొరతనమువారు నియమించియుండిరి. ఇప్పుడు ఆ ఎస్టాబ్లిషమెంటును తిరిగి తీసివేయ నాలోచనలు జరుగుచున్నట్లును ఆయా తాలూకా తహసీల్దార్లను ప్రభుజుల్ని పంపవనినట్లును సమాచారములు తెలియుచున్నవి. ఇట్టి స్థితిలో మన మీ ఎస్టాబ్లిషమెంటు అనసరమా యనునది

చర్చించవలసినదయి యున్నది. మహాదార్లు తాము ఒక వసూలు కొరకే ఎగ్జిడిటివునియొ మిగత ఏ పనియు తమకు బాధ్యతే లేదనియు దొరలవలె నిండ్లపద్ద హాయిగా పంపిడి ఏమియు జూబుదారీ లేదనియు అనుకొనెదరు. ఆఖరుకు ఎవరయినను ఆఫీసులు గ్రామములలోకి దయచేసినను వారికి దర్శనమయిన నిప్పింపరు. మణేదారులు నిజముగా ఒక వసూలుపనికేనా? కాదు, మనసబుకు అన్ని విధముల సర్కారుకు సంబంధించిన అన్ని పనులలోను తోడ్పడుచుండుటకేగదా. ఒక మణేదారు అయినను సక్రమముగా మునసబుకు సాయముచేసిన పనులను బోవుటలేదు. కొన్నిచోట్ల మునసబు, మాటవచ్చునని వసూలు చేయుచుండ, చెల్లించవద్దు జప్తు చేయించుకొనుడు! అని చెప్పవలెదారులుండిరి. మణేదారులున్నను మునసబు పనిగాని, జవాబుదారీగాని తగ్గలేదు. కాన ఏవిధము నాలోచించినను ప్రస్తుత మణేదారుల ఎంత మాత్రము మునసబులకు తోడ్పాటు లేనందున యీ ఉద్యోగము తగ్గినను నష్టము గాని కష్టము గాని లేదు. ఇంక అసిస్టెంటు కరణముల విషయమున ఈ ఉద్యోగము మణేదారు ఉద్యోగమంత అనవరమని చెప్పటకు వీలులేదు గాని ప్రస్తుతమున్న అన్ని గ్రామములకు అవుసరము లేదనియే చెప్పవచ్చును. పెద్ద పెద్ద గ్రామములకు అనసరమయినప్పుడు సాగుబడి కాలమందును జమబుంది సయమునను, సాలుకు ఏ మూడు మాసములో టెంపరరీగా సాంక్షిక చేసిన చాలును. వీలున్న మునసబు కరణముల జీతము లభిస్తున్నచేసిన జేయవచ్చుగాని మణేదారుల వలన ప్రయోజనములేదు. కరణము, మునసబులకు జీతములు స్వల్పమని అంద, లేకగ్రీవముగా నంగీకరించినదే గాన వేతనాభివృద్ధి సెసుగువిషయము నాలోచించెదరని దొరతనమువారిని ప్రార్థించు చున్నాను.

చిగురుపాటి, వెంకటసుబ్బారావు.

V

కృష్ణాజిల్లా విభజనము.

అయ్యో,

ప్రస్తుతపు కృష్ణాజిల్లా విభజింపబడినప్పుడు దానికి ముఖ్యపట్టణము నిడదవోలు లేక ఏలూరు అని చాలమంది ప్రజ లింకను సందేహిస్తున్నదియుండిరి. కాని యిటీవల నేనొకొన్ని స్వల్పకారణములవలన కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరు కామెర్ దొరగారు ఏలూరుకంటె నిడదవోలే ముఖ్యపట్టణముగ నుండదగిన ప్రదేశమని యభిప్రాయ మిచ్చినట్లు తెలియవచ్చినది. నిన్నుగాక మొన్న చుట్టుప్రక్కల నరసాపురము తణుకు మొదలగు ప్రదేశములకు రైలువేసెందున పేరుప్రతిష్టలు సంపాదించిన నిడదవోలు గ్రామముకన్న, చిరకాలములనుండి భౌతికవహించి సకల సౌకర్యములు కలిగిన ఏలూరు పట్టణమే నూతనముగ స్థాపింపబోవు జిల్లాకు ముఖ్యపట్టణముగనుండిన సర్వశ్రేయము; సర్వజనానురంజకము; సర్వజనానుమోదము, ఏలూరు ముఖ్యపట్టణముగ నెందులకు చేయవలయునో దానికి గల కారణములు వి. నూత్యనారాయణగారు పత్రికయందు ప్రకటించియే యుండిరి. ఈ విభజనమునకు సంబంధించిన యీక్రింది విషయము కూడ మన మాలోచింపవలసియున్నది. నూతనజిల్లా యేర్పడినప్పుడు దానిని ఏలూరు ముఖ్యపట్టణమైన ఏలూరుజిల్లా యని పేరు పెట్టెదరనియు నిడదవోలు ముఖ్య పట్టణమైన నిడదవోలు జిల్లా యనిపేరు పెట్టెదరనియు వదలిపెట్టెదరని. కృష్ణాజిల్లాలో నిప్పుడు విభజింపబోవు భాగములోని చాలగ్రామము లిదివరకే గోదావరి నదిమీద నాధారపడియున్నవి. ఇకముందు పెట్టబోవుజిల్లాలో నన్ని గ్రామములకూడ ఆధారపడి యుండును. కావున ముందు స్థాపింపబోవు జిల్లాను గోదావరి జిల్లా యంటిమా, ఈజిల్లామరల మిగిలినజిల్లాలకంటె మిగులవిస్తీర్ణముగలదై పరిపాలనము జరుగవలసిన రీతినిజరుగదు. అందుచే నూతనజిల్లాకు పడమటి గోదావరిజిల్లా (గోదావరివెను) యనిపేరు పెట్టిన సమంజసముగ నుండును. లేనియెడల మామూలు రీతిగనే యుండును కావున వైచెప్పబడిన మార్పులను ప్రభుత్వము వారును, తదిదరప్రముఖులును వాగుగా నాలోచించి చేయగోరెదము.

చెంగల్వల సత్యనారాయణమూర్తి.

బొంబాయిరాజధాని సంఘము వారంద రొక ప్రత్యేక సభగావించి డాక్టరు దాదాభాయి సోరోజిగారి మరణము గూర్చి విశేషముగ దుఃఖించుచు సభికులందఱు నిలచుండి యొక తీర్మానమును కావించిరి. సర్వీస్ ఎడల్టి వాచాగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి.

గ్రామగ్రంథాలయములు, నిర్వాహకవిధులు.

ప్రకృతమాంధ్రదేశమున పర్యాప్తమయిన మహాయద్యము మలననే ఆమెరికా, జర్మనీ, బరోడా, మున్నగు రాష్ట్రము లకులిత శోభం గాంచినవి. విద్య సర్వతోముఖముగ వ్యాప్తమైనగాని విజ్ఞానము విరివిగా వ్యాపింపజాలదు. విజ్ఞానము విరివిగా వ్యాప్తమైనగాని మన వ్యవహారములను మనమే గ్రహించుకొనుటకు శక్తి గలుగదు. అట్టి శక్తి గలిగిననేగాని మహాదాయములు సలవంతములు గానేరవు. కాన నట్టిశక్తి గలిగించుటకు గ్రంథాలయములే ఎక్కువ యుపచరించును.

వర్తమానమునందాంధ్రదేశమున నెలకొల్పబడియుండు గ్రంథాలయ నిర్వహణము తద్గ్రంథాలయముల చందాదారు లొసగు మూల్యమువలన జరుగుచున్నది. ఈయది, యంతానా పూరితమనన్ని లగు శ్రీమంతుల యాదరణకు బాత్రంతైయుండు గ్రంథాలయములకే యెక్కువ వర్తించు. గ్రామస్థుల యభివృద్ధికికై, నెలకొల్పబడియుండు గ్రంథాలయముల నిర్వహణమునకై సర్వజనసమాదరణీయ మగు పద్ధతుల గొన్నిటి నిందు దెలిపెద.

1. ప్రతిగ్రామమునందును, గ్రామమున కంతయు స్వామ్యమగు కొంతభూమి యుండును. ఈ భూమినుండిచ్చు నాదాయమును, పూర్వము గ్రామవ్యవహారముల నన్నింటిని గ్రామసంఘములే నిర్వహించుచున్న కాలమున, తత్సంఘ నిర్వహణార్థమై వెచ్చించుచుండిరి. అట్టి సంఘములు నిర్వాణము నొందినవెనుక ఆభూములవలన వచ్చు నాదాయమును, భాగవతములు బొమ్మలాటలు, దొమ్మరియాటలు మున్నగు వానికొకటను ఉద్యోగులకు లంచము లిచ్చుటకును వెచ్చించుచున్నారు. దొమ్మరియాటల నాడించుటవలన స్వదేశపుటాటలకు గొంతవఱకు బ్రోత్సాహము కలుగునేగాని, కాలము మాటిక ఈకాలమందు గొంతసామ్యము గ్రంథాలయ నిర్వహణమునకై ఇచ్చిన, నీయుద్యమ మచిరకాలములోనే ప్రచారమునకు రాగలదు. గ్రంథాలయములు లేని గ్రామములందీ సామ్యుతో స్థాపింపవచ్చును. నే నీ విషయమై గొందఱ జానపదులతో బ్రసంగించి చూచితిగాని వారు గ్రామగౌరవమున్నదక్కించుకొనుటకు సామ్యము వ్యయముచేయక లేవదనియు, ఉద్యోగులకు లంచముల నీయకపోయిన వారు కలకాలము వేధించుచుండు రినియుఁ జెప్పిరి. ఈయద్యమప్రచారకారకులగు జానపదుల నీ విషయము నందు సుముఖులుగ జేసి గ్రాంథాలయాభివృద్ధి గావింపఁ బ్రయత్నింపవలెను.

2. ఈరెండవ విషయము ప్రాయశముగా వెక్కురు వణిజులుండుపురమునకే యనువర్తించును. ఏయూరి నుండియైన సరకులనుమ్మట వైరర్తులు వచ్చినట్లయిన గ్రామవణిజుల చే నియోజితుడైన వాడొక్కరుడు ఆవస్తువులన్ని, తనూలమున వచ్చిన మూల్యము నావర్తులకొసంగి, వారిచ్చువరి మితిభివృద్ధియుం గ్రహించును. ఈయది గ్రామవణిజులలోని కట్టుబాటు. ఈపదవిని అప్పడప్పుడు ఏలము చేయుదురు. ఆఫలమును గొనినవాడు వత్సరమునకింతయని తద్యోగిక్యంఘమునకుంకట్టవలయు. వీనినుండి వచ్చినధనము నావర్తులు ఏక్రీరామలయమునకో, ఏకస్యకా పరమేశ్వరీ కట్టుములకో పెచ్చు పెట్టుచున్నారు. వీనినుండి గూడ గొంతభాగమును గ్రంథాలయముల కిచ్చినచో, నీయుద్యమ మచిరకాలములోనే యెక్కుడభివృద్ధికి రాగలదు. గ్రంథాల యోద్యమప్రచారకారకులంద రివిషయమై యాలోచించి నిర్వహణమునకు గడంగవలయును. (సంగం జూనికొరాయ్య)

సంస్కృత నాటకప్రదర్శనము

క్రీషికాపుర నూర్యరాయ పుస్తకభాండాగార కార్యదర్శి మాకిట్లు వ్రాయుచున్నాడు. మన మాతృభాషయగు సంస్కృతము మృతభాషయని జనసామాన్యముచే వాడబడుచుండుట యెల్లరకు దెలిసినవిషయమే. ఏతద్భాషాభివృద్ధికై ప్రస్తుతము గొందరు మహానీయాలు పాటుబడుచు నేయున్నారు. నాటకప్రదర్శనము భాషాభివృద్ధికి ముఖ్యసాధనముగాన పికాపురమున స్థాపింపబడిన శ్రీ నూర్యరాయ పుస్తకభాండాగార సభ్యులము కొందరము కొన్ని సంస్కృతాంధ్రనాటకములను రాజమహేంద్రవరము, కాకినాడ, పెద్దాపురం, ఏలూరు, చెజవాడ, బందరు, గుంటూరు మొదలగు పట్టణములలో ప్రదర్శింప నెంచియున్నారు. కావున నాటకకాలాధి కారులును, భాషాభిమాను లెల్లరు మాయద్యమునకు తోడ్పడి తగిన సహాయములజేసి మమ్యుకృతార్థులజేయ వేడుచున్నారము.

అమృతాంజనము డిపోవారి దివ్య షధములు.

దంతదాహమును తగ్గించుముట్టుకు	0.2
ఉబ్బరపాచకము మూత్రము అశ్మమునకు	1.4
దగ్ధములను తగ్గించుముట్టుకు	0.8
కలకలములు ధానుభక్తికి	1.0
బుద్ధిమోహములను నీసా 1.3	0.12
మూలకంకుర తైలము దబ్బి 1.3	0.12
తేలుచుండు శేనుకాయకు నీసా 1.3	0.8
శక్తిహీనులకు కంటివ్యాధులకు	0.4
కలకలములను వాంతివ్యాధులకు	0.6
బుద్ధివైఫల్యము బుద్ధివైఫల్యము దబ్బి 1.3	0.8
దాహమును నీసా 1.3	0.6
తేలుచుండు నీసా 1.3	0.4
తాగునీరు తైలము; నామ, తీటకు	0.4
బుద్ధులకు తైలము దబ్బి 1.3	0.4
మనస్థిరావకము నీసా 1.3	1.0
కఫహార శీతగ్రాహి దగ్ధులకు	1.4
కఫహారమునకు ఉబ్బరములకుదబ్బి 1.3	0.8
వాయువునాశముకు	1.0

శక్తిహీనులకు ఉపయోగము.

కాసినితైలము శేనుకాయలకు	0.12
దాహమును తగ్గించుముట్టుకు	0.0
ఉబ్బరమునకు మందు నీసా 1.3	1.8
కస్తూరిమూత్రము దబ్బి, మంచిది 50.3	0.10
ముఖభాగము మూత్రము	1.0
ముఖభాగము తైలము పుండ్లకు	1.0
విశేషములకు మూత్రము దబ్బి 1.3	0.8
గ్రహణి మూత్రము దబ్బి 1.3	0.8
శిరోవేదన మూత్రము తిలనొప్పులకు	0.12
కాలినపుండ్లకు చూసే నీసా 1.3	0.8
శీతగ్రాహి మూత్రము నీసా 1.3	1.0
మనుమరి మూత్రము, తగ్గుచున్నప్పుడు	1.0
మందుకు చూసే నీసా 1.3	0.6
మందులకు తైలము, ముఖకాంక్ష	0.8
మందులకు తైలము శీతగ్రాహి	0.6
కష్టములకు చూసే నీసా 1.3	0.6
జ్వరము మూత్రము ముఖభాగమునకు	0.8
జ్వరము మూత్రము ముఖభాగమునకు	0.8
జ్వరము మూత్రము ముఖభాగమునకు	0.8

అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు అందు బొంబాయి.

క్రిష్ణానది గోపాలకృష్ణ గోపాలకృష్ణ
రంగుల చిత్రపటము.
ప్రతి 1.3 0.1-0 12 ప్రతులకు 0.9-0
వి. పి. అమృతాంజనము.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము
బొంబాయి 212, చాచాను.

శారదాంబ
ఇది శ్రీ భక్తగోవింద స్వామి వారి కు.
సంఘము రాచారి సంస్కారమునకు మార్గ
మిందుజాపబడినది. అందరును జదివి తీర
వలయును. కల 4 అణాలు. పోస్టేజీ వేరు.
ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
7, తింబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

పాదాపిడితులకు వరము: ఐవోడిక్ నవోత్తమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనోషధి సారసవరిలా

ఆపశుక్రమ కక్షములకు జనించు జాడ్యములకు కీరీటమువలె వుండు. తుగువులకు, సుచ్చలను, గండములను
తగ్గించు. ప్రాంతోష్ణమును తగ్గించుముట్టుకు గలగు చర్మరోగములను పోగొట్టును.

మిక్కిలి శక్తివంతమైన కక్షభ కారి.

కనామధి సావంతుని గుణ మిచ్చుట నిస్సంశయము, సహజమైనను మధ్యకచ్చిను అన్ని విధములైన రోగములను
సాగులు. కీరీటమువలె పాదరోగములను, ముఖభాగమును కార్మిలంబును పోగొట్టి కక్షమును
తుగ్గించును. కీరీటాంగమును గలగు శేయును. 16 పోజులకు కుంకుమ 4 డెన్నుల బుద్ధిగో అమృతము.

ప్రేరేపకు:— పి. డి. సావంత్. 144. ఫరనవాడి. నెం 2 బొంబాయి.
Proprietor P. D. SAVANT. Farnswadi. No. 144. No 2. BOMBAY

అశ్మభాషావిష ప్రశంస

అశ్మభాషావిష అశ్మారాయ విరచితము
ప్రతి 0.1-0.0 పోస్టేజీ లభికము.

ఆంధ్ర సర్వకళాశాల-విద్యా ప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి గామలింగారెడ్డి గారిచే
రచించినది. కల 0.1-0.0 పోస్టేజీ ప్రత్యేకము.
ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము, 7 తింబుకెట్టి వీధి, మదరాసు.

లోక పసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బా

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

అమృతాంజన సాలామిసిరి కాదని గుజువుపడువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు
నిరాకరించినచో కోర్టుమాలముగా పొందకయ్యును. దురభ్యాసమువల్ల బొంబాయిలోనే ధాతునష్టము
కలిగినవారికి మృదయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి
మురబ్బా నీచించియెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల పీఠ్యసంపన్నులయి ప్రకాశించును చిర
కాలము సుఖముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బావల్ల ధాతుపుష్టికలుగును, స్వప్నస్థితియు మానును, ధాతువు
మూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము
కలుగును. కక్షము వృద్ధియగును, అకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలా
మిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండ్. ఇదికాబూల్, కాండహార్ తేజములతో వైదగుచున్నది. అక్కడి జనులు
దీనిని విశేషముగా వినియోగించును. దీనిని 4 గుర్ర మనమ్యుల బలము ఆదేజేయున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బాను
తేలింగి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయో
గించిన దానివల్ల భౌతిక గుణములుగలను. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జన్మాంతరము వరకు గుణమిచ్చును.
అనుపాపపాపిక పాపములతో పంపబడును.

15 తులాలు దబ్బివల రూ. 2-0-0.

తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవస్థురోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ.

మంచిగుణము గల శాస్త్రీయాషధములు.
బృహత్ మంజుష్టాదికృష్ణ
రక్షమును శుభ్రపరచుటలో ప్రశస్తమైనది.
1/2 పౌను నీసా రూ 0-12-0.

చంద్రవభగుటి

మూత్రవ్యాధుల యందు అమోఘముగ
పనిచేయును. తులం 1-కి రూ 1-0-0.

వానవలేహము

దగ్ధులకు మంచిమందు.

1/2 పౌను నీసా రూ 0-10-0.

నవనూరములన్నియు నాంగ్లేయభాషలో
జనుపవలయును.

జాండూ పార్శ్వ్యాటికల్

వర్షి

ఆయుర్వేద యాషధముల తేయువారు

బొంబాయి నెం 13.

The Zandu Pharmaceutical Works
388 The Ayurvedic Pharmacists.
Elphinstone Road, Bombay, 13.

శాకభక్షణము

భరతఖండవాసుల మను మన మార్గముల
విశేషము; "అహింసా పరమోధర్మ" అను నీతి
నెఱిగినవారు గావున మేము ఈ పుస్తకము యినా
ముగా పోష్టుచార్జియు మేమేధరించి పంపుచున్నాము.
శెంటన్ నాయుడు.

ప్రతి వైద్యశాస్త్రీ చుణ్ణిశంకర్ గోవిందజీ,
కొంకణిగిరి, బొంబాయి 185, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఇది రాగివలన తయారు కాబడలేదని రుజువుపర్చగల
సమర్థులకు 100.0.0 యినాం

గుణమియ్యబడల మీరు చెల్లించిన సొమ్ము

తిరిగి ఇచ్చివేసెదము.

8జులై] (నమ్మకమైన మందు) [8జులై]

తామ్రమైనము

అన్ని చర్మరోగములకు, చుచ్చులకు, పొడలకు సిద్ధాషధము.
ఇది శ్రీ గోపాల్ గురజాడగారు (జమీందారు,
నిడదవోలు) వ్రాసిన కొందరు గొప్పవారు పరీక్షించి మాకు
ధన సహాయము చేయుటచే వృద్ధిలోనికి రాబడినది. ఇది
యెట్టి కఠినమేహవ్యాధుల నయినను అతిమూత్రము నయినను
జీర్ణించి సుఖివ్యాధులచే కలుగు బాధల నయినను రాను
బాధములకు భరించి యానవంతులగా జేయును.

1 రకం 100 మూత్రము 10.0.0

2 రకం 100 మూత్రము 4.0.0

సకము బుడ్డున్న ఇగ్గువకును.

యన్. వి. యన్. రాజు అండు సన్స్

(778) లక్ష్మీనగరాపురం అవస్థిరోడ్డు, గోవానరి జిల్లా.

శ్రీమదాంధ్ర బ్రహ్మాండ పురాణము

(పద్య కావ్యము.)

వ్యాసమహర్షి విశ్వచితులగు పరుసెనిమిది పురాణము
లలో నిదియొకటి. ప్రపంచమెట్లు పుట్టిందో? కులశేధము లేల
కలిగి? ఆచారవ్యవహారము లెట్లెట్లుమా? ఈ మొదలగు
విషయము లెన్నియో యిందు స్పష్టముగ వివరింపబడియున్నవి.
గొప్పవారీగంధమువై మంచి యభిప్రాయమునిచ్చియున్నారు.
తైలి మిగుల సులభము. 900 పుటలు అత్యుత్తమ ప్రతిమాత్ర
మున్నవి. కల 5.0.0. కర్నూలు పేటే.

శ్రీమదాంధ్ర లలితోపాఖ్యానము

తైలి:— సులభము, మృదుగుధురము, భావగర్భితము
2000 పద్యములకలవు. మంచికాగితములవై అచ్చు. కాలికో
తైంకు ధర రూ 1.3-0. పోష్టుఖర్చులు వేరు.

(52) జనమంచి శేషాద్రిశర్మ

తెలుగుపండితుడు, ముగ్గునిపేట హైస్కూలు, కడప.